

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Engell, Peter.; illustreret af Carsten Ravn.

Skuespillere uden Maske : Teater-Interiører

København : Jakob H. Mansas Forlag, 1892

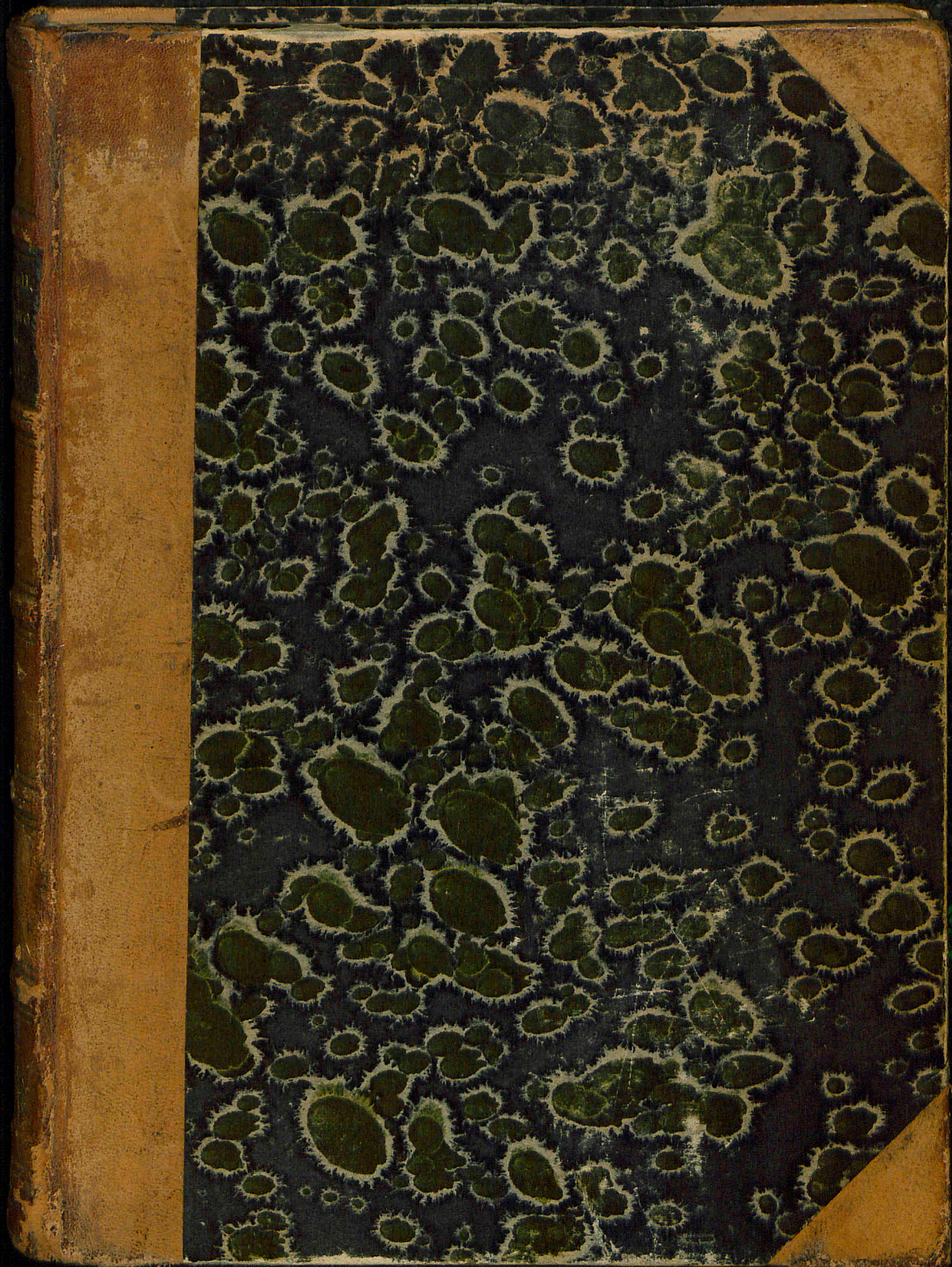
159 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

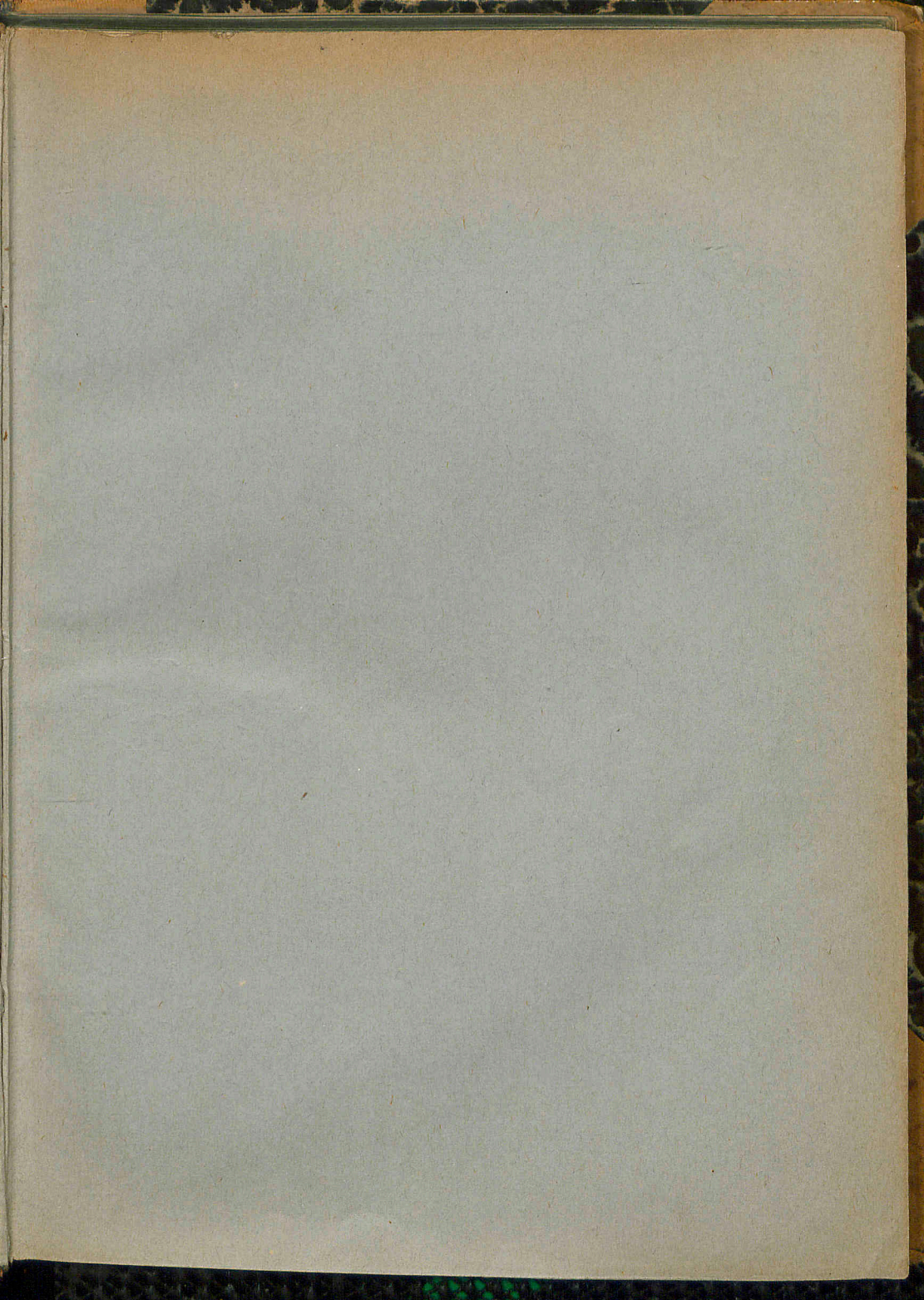
34³ 453

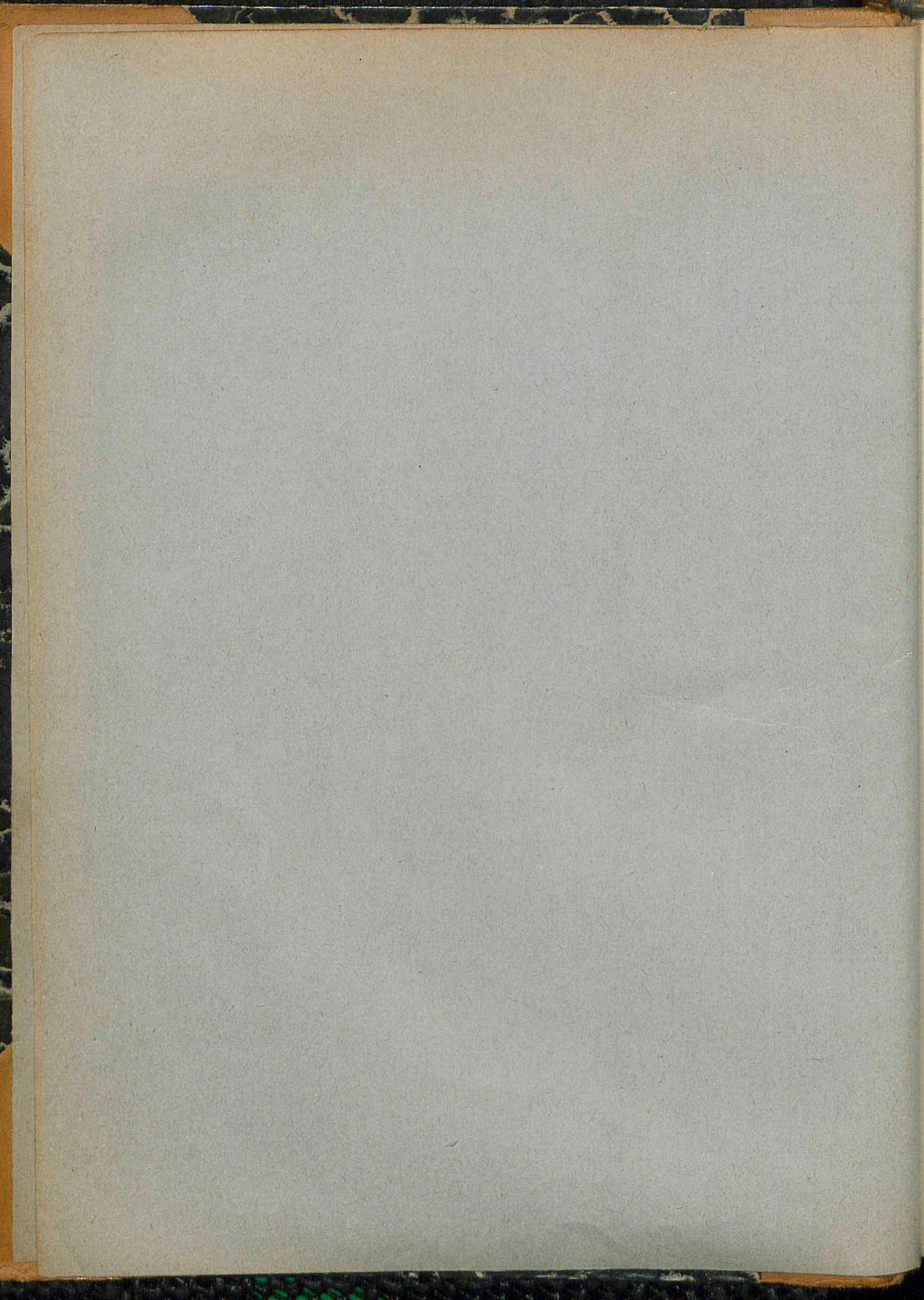
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

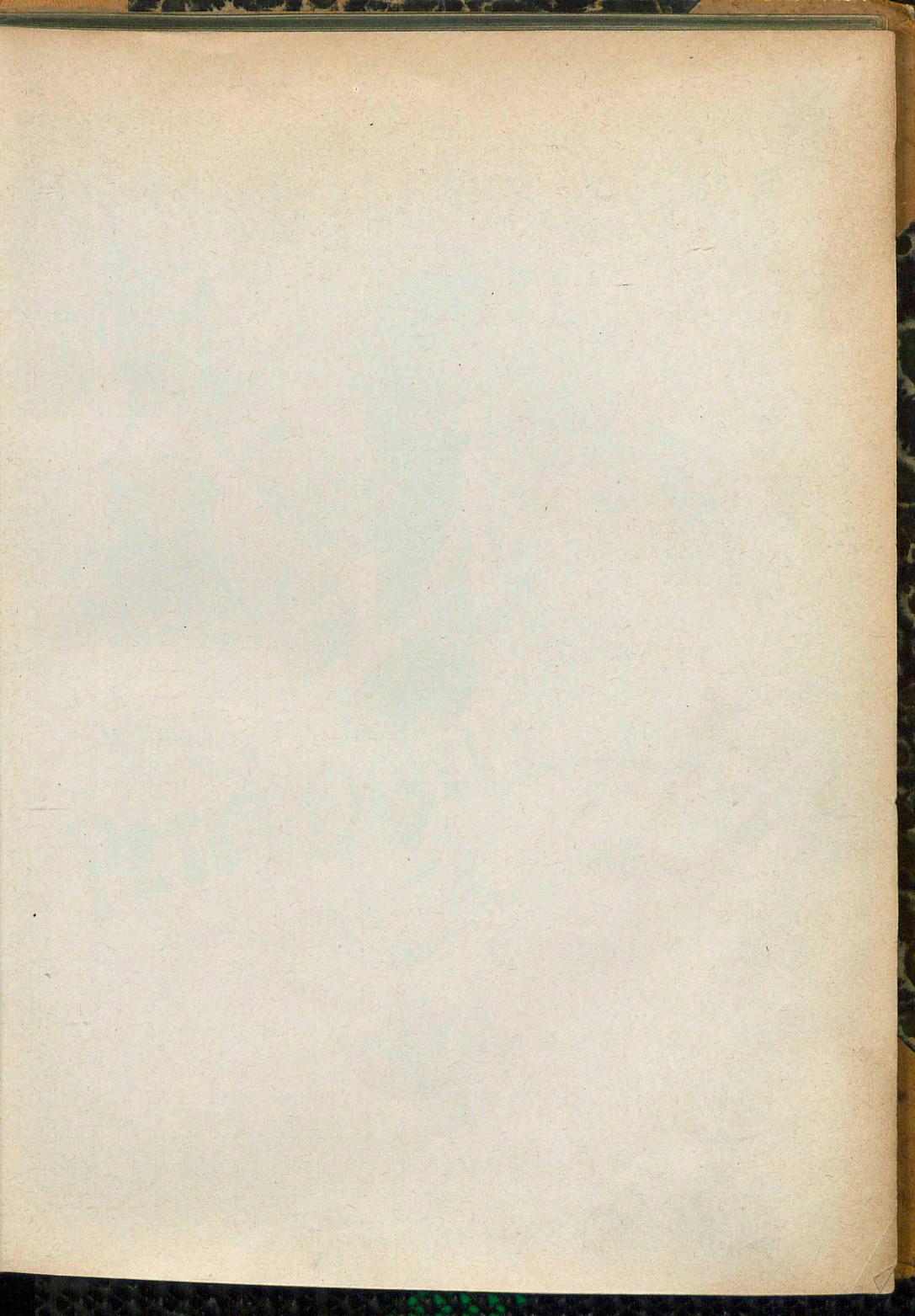

130024032699

SKUESPILERE UDEN AF

KØBENHAVN
Jakob H. Mansas Forlag
1892.

SKUESPILLERE UDEN MASKE

TEATER-INTERIØRER

AF

PETER ENGELL

ILLUSTRERET AF CARSTEN RAVN.

KØBENHAVN

JAKOB H. MANSAS FORLAG

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER).

1892.

I.

En Generalprøve.

Der skulde være Generalprøve paa Sæsonens Begivenhed. Oppe paa Teatret hamrede, savede og skraalede de, som om alle Helvedes onde Aander var sluppet løs. Tiden til Prøven var ansat til Kl. 12, men uagtet den nu var 12 $\frac{1}{2}$ saa' det ikke ud til, at man var færdig for det første. Henne ved det nedrullede Fortæppe stod Direktøren, han rettede paa Lorgnetten og bed sig i Overskæget.

»Maskinmester,« raabte han, »hvad bliver det til, faar vi snart Scenen i Orden?«

»Straks, Hr. Direktør,« svarede den Adspurgte og kom løbende med Huen i Haanden, »men Maleren, det Snøvl, har først afleveret de sidste Sætstykker i dette Øjeblik, og Skyhorizonten, som vi har faaet hængt op, staar han endnu og klatrer paa.«

»Hvordan gaar det med Herman, er han fuld idag igen?«

»Nej, ikke endnu, men han bliver det nok, om alt gaar vel. Han har allerede to Gange været oppe i Snasken.«

»Det Asen, saa skal han væk!«

»Vi kan saa daarlig undvære ham, han kender til alting, især alt det gamle.«

»Herman,« raabte Direktøren.

»Hr. Direktør,« svarede en snøvlende Stemme oppe fra de øverste Soffitter.

»Husk paa, at det er Generalprøve idag, ingen Snapse.«

»Hr. Direktøren ka' være ganske rolig, Ikke smagt Stænk i min Mund idag, ikke en Gang til min Mad. Næ, man véd da, hvad der passer sig.«

»Det vil jeg ogsaa haabe.«

»Nu skal Direktøren sé, om jeg fejler noget,« og ud paa den glatte Tæppestang, mindst en Snese Alen fra Gulvet balancerede Afskummet. Han var helskindet naaet hen til Midten af Stangen, da lød der en Knagen og Bragen, og — pladask! der laa Fyren, Tæppe, Stang og hele Grejen paa Gulvet i en uformelig Bunke. Forfærdede ilede Direktøren og Maskinmesteren der hen, de maatte tro, at der var skét en stor Ulykke; Herman var naturligvis en eneste uformelig Masse. De vovede næppe at gøre Forsøg paa at faa Klarhed i Sagen. Paa en Gang begyndte Bunken at blive levende. Først saa' man en Arm, saa et Bén og endelig et Hoved arbejde sig ud af Tæppet, og til Slut kom hele Hermans Person uskadet til Syne. Han rejste sig, skuttede sig og sagde saa ganske rolig til Maskinmesteren: »Var det nu ikke det jeg sa'e, Hansen, at Snorene i det Tæppe var pilraadne, de ku' ikke en Gang bære en Splejs som mig.«

»Men Mand dog!« raabte Direktøren, »har De ikke slaaet Dem ihjel?«

»Ikke en Smule, Hr. Direktør,« svarede Herman og saa' polisk op paa Chefen, »jeg falder immer som en Kat. Den Gang da jeg fo'r, dejsede jeg en skønne Dag ned fra øverste Raa, lige ned paa Dækket.«

»Og De kom ingenting til?«

»Jo, jeg forvred det yderste Led paa min Lillefinger, men det kurerede jeg selv.«

»Med hvad?«

»Med Brændevin, Jeg købte en Pot, da jeg kom iland, saa dyppede jeg en Klud i det, og saa kom Fingeren sig.«

»Straks?«

»Nej først, da jeg havde drukket det, som inte gik med til at dyppe Kluden i. Hr. Direktør,« vedblev han og kløede sig

med den højre Haand paa den venstre Arm, »Madammen har faaet Tvillinger igaar, den er morderlig sløj derhjemme; inte skulde der være en lille tynd Tiøre til en Bajer ovenpaa den Kristi Himmelfart?»

»Det fortjener De, Herman, men kun én Bajer, ellers bliver De varm i øverste Etage.«

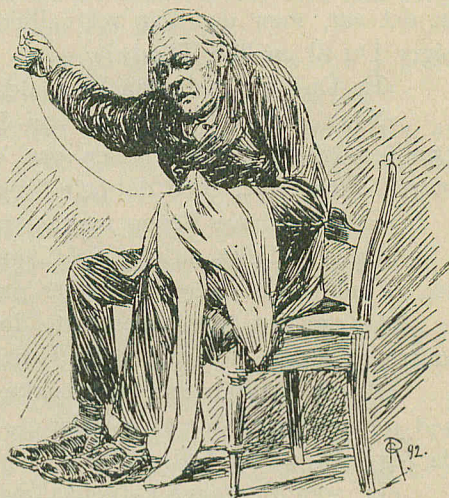
»Gu' straffe mig, Direktør, inte mere end som den eneste.«

»Godt! her er 4 Kroner.«

»Tusind Tak!—Skal aldrig glemme Direktørens Velvilje. Men saa bliver der nok et lille Pustehvil? Paa ti Minutter, ikke et Sekund mere.«

Direktøren nikkede.

»Kammerater!« raabte Herman glædestraalende, »op i Biksen, her er til seks Knuder.«

* * *

Nede i Garderoberne var alt en eneste Forvirring. Vinduerne var tildækkede, saa godt det lod sig gøre, for at hindre Dagslyset fra at slippe ind, og i Skæret af de rødtbrændende Gasblus, kastede en blændende Solstraale, som smuttede ind gennem et Hul i det Sækkelærredsforhæng, en magisk Glans over den rustrode Kakkelovn og den lille puklede Skrædder, som sad angst og skælvende i en Krog og søgte at bøde et gabende Hul i et Par kødfarvede Trikot. Han havde nylig faaet sig en ordentlig Omgang af den tykke Karakterskuespiller, som sad ved det midterste Spejl og lavede sig en mægtig Kejsernæse, og

han var angst for den gnavne Bonvivant, som ventedes hvert Øjeblik, han skulde først være med i 3dje Akt.

»Buh ha!« brummede den svære Kunstner, »her er nederdrægtig lummert, og saa er jeg fordømt jamsk, men den varede ogsaa ved til Kl. 6 imorges.«

»Saa har Du været stænket, min Kammerat,« svarede den lille, tynde Komiker, som sad ved Siden af ham, og lagde en meget omhyggelig Skræddermaske.

»Naa! saadan en Præsentationskæfert vil jeg dog ikke sige, at det var, men den var ret vellykket. Hør, Du Gamle, hvad siger Du til en lille Toddy?«

»Er Du gal; midt paa Formiddagen?«

»Snak, det er jo Aften, kan Du ikke se, at Lygterne er tændte? Nissen! Teaternissen gaa op i Snasken og faa mig to store Romtoddys med dobbelt Væge.«

»Skal jeg have Penge med?« spurgte Skrædderen ydmyg.

»De siger blot, at det er til mig, saa faar De dem straks, jeg er udmærket betroet, skylder paa flere Steder.«

»Du græder, min Kammerat,« lo Komikeren smørret, »er der indtruffet noget Dødsfald i din Familie?«

»Passiar,« brummede den tykke, og tørrede sine Øjne, »Du véd jo nok, hvad der er i Vejen, — Øjnene spolerede i Krigen, da jeg kæmpede i 64 . . .«

»Ja, som Forvalter ovre paa Svendborg Lazareth.«

»Snak! — jeg var s'gu i aktiv Tjeneste. Hm — hvor Pokker bliver det Smøl til Teaternissen af?«

Paa engang genlød Gangen udenfor af en barbarisk Hylen. — »Skræder! — Skræder! — Teaternissen! — Hvor Pokker er det Asen nu henne? — Nisse! — hjælp mig med mine Trikot! — Jensen! Jeg mangler mine Sandaler! Nisse! Nissen! — Hvor Fanden er det Asen forduftet hen?« — Og ud af alle Garderobedørene saa' man hel- og halvmaskerede Skuespillerhoveder stikke frem, raabende og skrigende i Munden paa hverandre.

»Der har vi endelig Gnomen!« raabte første Elsker, som i sin Ivrighed havde glemt at tage sin Paryk paa, — »der har vi

Forbryderen, — ja, tænkte jeg det ikke nok, han har min Salighed været efter Brændevin igen. Det er for galt, at man skal spille sin Tid, fordi adskillige, hensyns» fulde« Kolleger altid skal have Kognaksduften i Næsen.»

»Ja, men det er Rom,« klynkede Skrædderen.

»Rom!« raabte Elskeren og satte Parykken forkert paa Hovedet, »Rom! — og i Toddy ovenikøbet, midt paa Dagen, nej, nu gaar det for vidt. Fy! føj! slemme Knægte!«

»Han er spyds idag,« hviskede Teaternissen, da han kom ind i Garderoben, »sikken et Hus han holdt.«

Atter lød Brølet ude paa Gangen. »Nissen! Nissen! Teaternissen! — Mine Trikot! Mine Benklæder! — Min Turban!«

Og Skrædderen fo'r omkring som en Gal og opnaaede at bringe en saadan Forvirring i de forskellige Garderobes, at de mest udsøgte Velsignelser blev udøst over hans Hoved.

»Frisør! hjælp mig! i en Fart!« raabte første Elsker.

»Øjeblikkelig! Øjeblikkelig! — jeg brænder blot Hr. Behrendt,« svarede Frisøren.

»Brænder! ja Gu' brænder De mig. Au for Pokker, Mand, der sved De det halve af mit Øre. — Aa, der gik en af mine Lokker. Hør, Menneske, vel er De samvittighedsløs, det véd jeg, men at De kan være saa umulig et Subjekt, at De vil berøve den Fattige den sidste Lok af Haaret, det troede jeg dog ikke. — Forsvind og tag min Foragt med Dem.«

»Undskyld — Hr. . . .«

»En ond Skyld pletter Deres Hjærte.«

»Jeg forsikkrer Dem, Hr. Behrendt, at det var fordi Hr. Schmidt slog til . . .«

»Lad Deres Asenskæft slaa Filistrene, men lad Repræsentanten for Herrens udvalgte Folk være i Fred. — Hvad leder De nu efter?«

»Blot efter Krukken med mit Fedt.«

»De faar s'gu nok Deres Fedt, inden vi er færdig. Krukken gaar saa længe o. s. v. — den kender De jo nok Gert Westfaler, — hm — hva'?'«

»De er morsom, Hr. Behrendt.«

»Det faar jeg Betaling for at være, men De er s'gu ikke morsom. Gaa!«

Frisøren forsvandt.

Et Øjeblik efter hørtes der Brag inde i Elskerens Garderobe, saa en Lyd som af Glas, der blev knust, og derpaa et Udraab som af Fortvivlelse.

Samtalerne i Garderoben forstummede øjeblikkelig, og alle rejste sig fra Pladserne for at se, hvad der var foregaaet.

Døren til Hjelms Garderobe blev revet op, og ud stormede han paa Gangen. »Kære Kolleger, Kammerater, kom og se hvad det Afskum har gjort. — Han har revet mit Spejl ned, det er knust!«

»Knust!« raabte alle Skuespillerne og saa' forfærdede paa hverandre, »knust! —«

»Ja, i tusinde Stykker, og det just paa en Dag, da jeg skal prøve Styrke i en Rolle, som jeg hele mit Liv igennem har ønsket at spille, og som skulde give min Fremstillingsevne det Præg, som skulde karakterisere mit Talent i Publikums, i Kritikens Øjne. — Jeg er ruineret —«

»Det er skrækkeligt,« sagde den tynde Komiker, — »men hvordan gik det, til min Kammerat?«

»Afskummet dér rev det ned med sin Djævel af et Cigarrør.«

»Ja, noget skér der,« sagde Farcekomikeren, og satte et saa alvorligt Ansigt op, som hans Gutaperchaansigt var istand til at fremvise, — »noget skér der, lad os bede til, at det maa være saa lidt som muligt.«

»Jeg vil gerne straks betale et nyt Glas,« græd Frisøren.

»Betal! betal! — det skulde stort hjælpe; nej, De har bragt Ulykken over mit Hoved, De har ruineret mig, De kan ikke erstatte mig, hvad De har forbrudt imod mig. — Fy! véd De da ikke, gamle Teaterrotte, at naar et Spejl knuses i Garderoben, da rammer Uheldet den, som ejer Spejlet. Kommer den ikke idag paa Prøven, kommer den imorgen til Forestillingen,

den skal komme og maa komme. — Naa, jeg faar vel bære den som en Mand.«

Sorgbetyngtet vendte Kunstneren sig om, og Kammeraterne gik, rystende paa Hovedet, ind i de respektive Garderober. — De var fuldt saa sikkert som Hjelm overtuede om, at noget maatte der ské.

Og — mærkværdigt nok, — endnu samme Dag, paa Generalprøven, kom det til et Brud mellem Direktøren og Elskerens. Anledningen var saa godt som intet, — men den medførte dog en Adskillelse mellem de to mangeaarige Venner, som varede i flere Aar.

*

*

*

Regissøren kom ned i Garderoben for at se efter, om hele Personalet var samlet, han gik rundt i alle Garderoberne og gav sig god Tid, thi uagtet Klokken nu var henimod ét, var det ikke til at tænke paa at begynde i det første Kvarter endnu, da hverken Maleren eller Maskinmesteren var færdig. — Paa engang udbød han: »Men Du Altstyrende, Carlsen er jo ikke kommen endnu, hvor bliver han dog af, han skal ind i andet Tableau, og skal baade sminkes og klædes paa. Teaternissen, har De ikke sét noget til ham?«

Nej, han havde ikke sét saa meget som et Glimt af ham.

»De er et Bæst!« raabte den vrede Embedsmand, »saa havde det været Deres Pligt at sige mig det for længe siden. Men De er en upaalidelig Person, som jeg nok skal sørge for bliver kostet herfra jo før jo hellere.«

Teaternissen græd.

»Spring hjem til ham, han boer jo lige herved.«

Skrædderen fløj afsted, og kom efter et Øjeblik's Forløb tilbage med Underretning om, at det var over to Timer siden, at Carlsen var gaaet paa Teatret.

»Saa maa han jo være her, hvor Pokker har han forstukket sig?« sagde Regissøren og fo'r op ad Trapperne. — Han ledte

hele Teatret igennem, han raabte, han kaldte, — forgæves — der var ingen Carlsen.

For tiende Gang brølede han nede fra Scenen: »Carlsen! — Ca—rel—sen!« — da en af de smaa Koristinder fnisende trak ham i Frakkeskødet.

»Hvad er der, Susse?« sagde han gnaven, »jeg er ikke oplagt til Fjas nu!«

»Er det Carlsen De søger?« spurgte Pigebarnet leende.

»Ja, naturligvis, De hører jo, at jeg kalder paa ham.«

»Jeg véd, hvor han er.«

»Hvad véd De? — Hvor er han da?«

»Han er — han er —« Susse kunde ikke holde tæt mere, men brød ud i en støjende Latter.

»Hvor er han i Pokkers Skind og Bén?« raabte den vrede Regissør.

»Han er lukket inde!«

»Lukket inde?«

»Ja, De véd nok, at han og Emilie sværmer for hinanden, og hendes Moder er saa stræng, og hans Moder vil heller ikke have, at hun maa besøge ham, og saa har de fundet paa at holde Stævnemøder oppe i vores Garderobe. Vi har nok haft Mistanke om det, men aldrig kunnet gribe dem, men idag maa Tiden være løbet fra dem, for han var der endnu, da han hørte os komme stormende op ad Trappen.«

»Naa, og hvad saa?«

»Hi! hi! han vilde ikke lade sig se af os, og saa smuttede han ind der paa — paa — Værelset med O paa Døren.«

»Nej, det er for livligt.«

»Ja, han troede naturligvis, at han kunde liste sig bort, naar vi var kommen ind i Garderoben, men vi saa' ham godt, og saa — saa — satte vi Krogen paa Døren, saa han maatte blive der.«

»I er dog nogle Fandens Tøse; den Sjæl har maattet døje haardt for den Forseelse. Men har I da ikke isinde at at lukke ham ud?«

»Nej, ikke før han beder om Forladelse, — han har godt af at sidde derinde lidt endnu, hvorfor skal det altid være Emilie, som løber af med vore smukkeste, unge Mennesker?»

»Aa, Du har da ogsaa et godt Øje til de Ældre, Susse, der er for Eksempel . . .«

»Ingen Navne! — Fy — hvor De er ækel.«

»Naa, ja — ja — men nu gaar det ikke an at lade ham sidde der længere, han skal s'gu være med i 2det Tableau.«

»Aa, vent blot et Øjeblik,« sagde Susse og svævede bort.

Regissøren gik langsomt op ad Trappen for at aabne Synderens Fængsel, — men inden han var naaet derhen, aabnedes Døren til Koristindernes Garderobe, og ud stormede hele den luftigklædte Skare.

Da den ulykkelige Carlsen skamfuld og forlegen vilde snige sig bort, stod hele Skaren opmarscheret, saa han maatte gennem en dobbelt Ild, og saa sang de Skarns Tøse det bekendte Kor:

»Sé Go' maaren! sé Go' maaren! sé Go' maaren!«

Inde i Garderoben sad Emilie og stortudede, men Stoltze, Regissøren, gik hovedrystende ned paa Scenen, purrede op i sine Lokker og sagde med et sursødt Smil:

»Aa, den Kærlighed! den Kærlighed!«

II.

n Primadonna.

Hvor var hun sød og indtagende, men Du store Gud hvor var hun letsindig! Og ejendommeligst viste hendes Letsindighed sig deri, at hun ikke havde Anelse skabt om, hvilken Værdi Penge havde.

Det var komplet, som om Sølvet fordampede, naar det

kom i Berøring med hendes smukke, smaa Hænder, og saa var det altid de vidunderligste Sager, som hun fik for sine Kroner. Komiske Sprællemænd, Hekse, der fløj tilvejs med et Knald, naar man aabnede Laaget paa en Æske, Snurretoppe og andet Legetøj, alt sligt kastede hun Pengene ud til, og Teaterkassereren kunde være aldeles sikker paa, at naar hun Gagedagen hævdede Resten af sin Gage, hvis hun da havde nogen Rest tilbage, kom hun pligtskyldigst Dagen efter og forlangte Forskud. Og han, som ellers barsk afviste enhver slig Anmodning, kunde ikke modstaa hendes bedaarende Smil og den fine bløde Haand, som klappede hans Kind, han maatte lukke Pengeskabet op, naar hun hviskede til ham: »Be! be! søde, lille Kære! Blot hundrede, ikke en Øre mere.«

En Dag var hun i en forfærdelig Forlegenhed, hun skulde, hun maatte bruge halvtredsindstyve Kroner, græd hun, og baade Direktør og Kasserer var gaaet, da hun kom paa Teatret. Pludselig oplyste et glad Smil hendes Ansigt, og Øjnene straaledede af Henrykkelse. »Jeg lille Fæhoved!« lo hun, »jeg kan jo laane dem nede hos Restauratøren,« — og afsted fo'r hun.

Denne, iøvrigt elskværdige Mand, holdt ikke meget af at laane Penge ud, tilmed da den smukke Primadonna var bekendt for ikke altid at betale sin Gæld paa Dagen, men mærkværdigt nok varede det ikke mere end et Par Minutter, inden hun kom tilbage stolt svingende en Pengeseddel i Luften.

»Kan I sé det lykkedes!« raabte hun triumferende, »og nu maa vi ud at købe Presenter.«

»Til hvem?« spurgte en af Kollegerne.

»Ih, naturligvis til Mandens Datter dernede. Jeg hørte tilfældigvis, at det er hendes Fødselsdag idag. Kom med, Signe, nu tager vi en Droske, og saa maa vi rundt i Butikkerne.«

»Ja, men Du græd jo før, fordi Du absolut skulde betale den Gæld paa de 50.«

»Det gør saamænd ingenting, Fyren kan vente til imorgen.«

Og saa kørte de ud, og efter en Times Forløb kom de tilbage aldeles belæssede med Legetøj, Dukker og en Masse Pakker, der indeholdt Gud véd hvad.

»Hjælp mig dog Børn!« sagde hun til Regissøren og Budet, som forbausede saa' paa denne Opmarschering. »Her er Legetøj til Barnet, jeg har købt for 30 Kroner, og Signe og jeg har været hos Konditoren og spist Kager og drukket Banko, aa, vi har moret os saa dejligt. — Nu maa vi ind og glæde Fødselsdagsbarnet.«

Det skal have været med en temmelig blandet Taknemmelighedsfølelse, at Restauratøren modtog de Præsenter til sin lille Datter.

Det var forøvrigt et ganske mærkværdig Talent, hun besad. Hun kunde spille alt, Ingenuer, Damer, Soubretter og komiske Gamle, alt klædte hende, og for alt formaaede hun at finde

Udtryk, men undertiden negligerede hun Publikum i altfor høj Grad. Hun sagde sine Repliker monotont, kvidrede sine Sange med halv Stemme, og gik omkring oppe paa Scenen som en Søvnængerske. Det indtraf næsten altid, naar hun mod Sædvane ikke var bleven modtaget. Saa tabte hun Lysten og saa travede hun omkring, saa Publikum blev mere og mere forstemt, og en enkelt Gang hørtes endog en svag Hyssen ved hendes Afgang, hun den Fejrede, som ellers altid blev fulgt til Dørs af en endeløs Jubel.

»Hvad gaar der af Dem i Aften, lille Ven?« spurgte saa Direktøren.

»Har ikke Lyst!« svarede hun ganske kort. »Hovedpine!«

»Ærgrelse?«

»Ja, de sover jo dernede.«

»Naa, ikke andet, ja, jeg véd nok, at det er nogle Dødbidere i Aften, — men vilde De ikke gøre mig en Tjeneste?«

»Jo, hvad er det?«

»Syng blot for min Skyld den lille Sang til den gamle Mand, saadan som De plejer at synge den, saa gør De mig en stor Glæde.«

»Jeg skal prøve paa det,« svarede hun og smilede skælnsk.

Og saa sang hun den lille Sang, først skælvende og svagt, saa fyldtes hendes Røst, hun lagde al sin Sjæl i den smukke Melodi, og da de to Vers var sunget tilende, stod hun selv med Taarer i sine smukke Øjne, og i Teatret var næppe et eneste Øje tørt, medens et Raab af Begejstring, en jublende Hyldelse af hendes Kunst steg op til hende. Alle hendes Nykker var glemte, med et eneste Slag havde hun atter erobret Publikum.

»Satan til Tøs!« mumlede Direktøren og snoede sit Over-skæg, medens han bed sig i Læben for at skjule, at han var bevæget, »hun kan, hvad hun vil, hvor finder jeg Mage til hende?!«

En skønne Dag kom hun paa Teatret og viste henrykt alle »Veninderne« et kostbart Armbaand, som hun havde faaet sendt

anonymt fra en Beundrer. — »Er det ikke mageløst?» spurgte hun, »har I nogensinde set noget lignende?»

»Nej, det var da storartet.«

»Det skal jeg ogsaa gemme paa, det vil sé glimrende ud til min blaa Atlaskes . . .«

»Dejlig.«

I hele to Aftener spillede hun med Armbaandet paa, men — saa var det forsvunden.

»Hvor er Armbaandet bleven af?» spurgte den ældre, forhenværende Primadonna med et bittert Smil.

Hun saa' op og ned af den forhenværende Rivalinde og sagde saa leende: »Det er saamænd sat ud. Tror De virkelig, at jeg har Raad til at gaa med saadan en kostbar Ting paa Armen, naar jeg kan faa 800 Kroner at laane paa Stadset.«

»800 Kroner?»

»Ja, her kan De se Sedlen, men jeg har saamænd ikke mere end knapt 300 Kr. tilbage af Kapitalen; Gud maa vide, hvor de øvrige er bleven af. — Vær saa god, vil De have Laanebeviset, De kan jo altid løse Armbaandet hjem ved Lejlighed.«

Og nynnende drejede hun rundt paa Hælen, og sendte saa et Øjeblik efter Pyntekonen ned i Restaurationen efter Chokolade til alle Koristinderne.

Saa blev hun syg. Maaske var det hendes egen Skyld, hun havde kanske ekstravageret lidt for meget, men den Straf, hun led, var dog vistnok lidt for haard. I Maaneder laa hun paa Hospitalet, svævende mellem Liv og Død, forladt blev hun af de mange, hvem hun i sine Velmagtsdage havde støttet og hjulpet med Raad og Daad, ja selv af dem, hvem hun havde delt sin sidste Krone med. Kun nogle faa Trofaste holdt ud. Og ude i Publikum søgte alle de Misundelige, alle de, som i hendes Blomstringstid havde smigret hende, krøbet for hende, takket og logret, at skade hende saa meget som muligt. Selv hendes gamle Direktør vaklede, han vidste næppe, hvad han skulde tro om alle de hadefulde Anklager, der fremkom mod hende. — Fra hundreder af Sider blev Giften pustet i ham, — alle de

vordende »Primadonnaer« glædede sig, nu maatte der da absolut blive Plads for dem, og den »forhenværende« instruerede og dresserede de unge Emner til nogenlunde at staa og gaa paa en Scene. — Forgæves! — Det ene Stykke kom op efter det andet. Den ene Debut afløste den anden, — Mulighederne blev færre og færre. Bladene erklærede, at Teatret var i Tilbagegang, Forfatterne, NB. de anerkendte, tog deres indleverede Stykker tilbage, — og hvad der var det allerværste, Publikum blev borte. Forgæves sminkede den ældre Ingenue sig hvid og rød, — forgæves sang hun et stort Operetteparti konsekvent en halv Tone »ved Siden af«. Huset blev stadig tyndere og tyndere, og der var ingen Udsigt til bedre Kaar.

»Hvorledes gaar det idag med Salget?« spurgte Direktøren en Dag sin tro Ven Kassereren. »Det er vel sløjt?«

»Umuligt!« svarede den Adspurgte og trak paa Skuldrene.

»Hvordan Fanden kan det være?«

»Hende!«

»Ja, det er mærkværdigt. Hvordan har hun det?«

»Der siges, at hun bliver udskreven om et Par Dage.«

»Hm — hm —.«

»Vilde det maaske ikke være fornuftigt . . .?«

»Naturligvis, — men —«

»Hun maa komme selv —, men kunde ikke jeg . . .?«

»Prøv det.«

»Den forlorne Datter« vendte tilbage til de ægyptiske Kødgyder.

De smaa Spirer rasede, den »fordums« græd Forbittrelsens modige Taarer; Direktøren snoede sit Overskæg og ventede, og Kassereren gned sig i Hænderne, thi gennem Koret var Rygtet om hendes Genoptræden sivet ud mellem Publikum, og de store Billetkontoret. — Alle vilde de have Billetter, og om saa Teatret havde rummet ti Gange flere Folk, var det bleven udsolgt.

Lidende og svag var hun mødt paa Prøven.

»Ikke Spor af Sangstemme mere,« hviskede den tidligere Primadonna, »hun er færdig!«

Og Direktøren rynkede Panden og rettede paa Lorgnetten.

Men rolig og stille kviddrede hun sine Smaamelodier, og da Musikdirektøren anmodede hende om, paa en af de sidste Prøver, at synge lidt igennem, svarede hun kun: »Vent blot lidt! Til Forestillingen gaar det nok, nu er det lidt sløjt «

Og saa kom Aftenen. Alt var udsolgt til fordoblet Pris. Fra Gulv til Loft var Huset fyldt med et elegant, festlig stemt Publikum. En Duft af Roser og Violer fyldte Rummet.

Direktøren saa' ud igennem Kighullet paa Tæppet. »Hm! — Hm! —« sagde han, »Regissør, det bliver bestemt bedst, at De beordrer fire af Koret til at tage Tjenerkjoler paa.«

»Vel,« svarede den Tiltalte og smilede.

»Og hent saa en fire, fem store Kurve.«

»Skal ské.«

Første Stykke gik temmelig upaaagtet hen. Der blev klappet jævnt efter Tæppets Fald, det var det Hele, men saa kom den lille Operette, hvori hun skulde genoptræde, for første Gang efter sin Sygdom.

Ouverturen var spillet tilende, rystende og bævende stod hun i Kulissen, hvorledes vilde Publikum modtage hende?

Tenoren sang sin Arie tilende, — saa faldt hendes Stikord, — og ind kom hun paa Scenen. — Men næppe havde hun vist sit lille, kendte Ansigt i Rampernes Lys, før en Begejstringens Jubel modtog hende, og et Hav af Blomster slog sine Bølger op om hende. Og det steg. Det var som en mægtig Stormflod, der rev alt med sig. Og selv stod hun der, stille og beskeden. Taarerne løb ned af hendes Kinder, og Bevægelsen truede med at kvæle hende, men endelig, efter ti Minutters Forløb, fik hun Lov til at sætte en Tone an, — og, som ved et Vidunder, var hendes Stemme vendt tilbage. Fyldige, rene, klare og runde, rungede Tonerne ud gennem Salen, og Spillet var friskt, naturligt og sundt som altid.

Paa dette Tidspunkt forlod Rivalinden Skuespillerindelogen.

Og saa da hendes første store Arie var sunget, brød Stormen atter løs, og saa var der paa Scenen ikke Spor af Plads til flere Blomster. — Koristerne maatte ind i deres Tjenerdragter, og ud bar de ikke mindre end 10 Kurve fulde af de dejligste Buketter og Kranse. — Der blev offret en lille Formue i Blomster den Aften.

Operetten var tilende, Fremkaldelserne utallige, og — saa kom Direktøren for at takke hende.

»Ja, nu tror jeg nok at jeg kommer mig, Kære,« smilede hun, og nikkede skælnsk til ham. »Om tre Uger maa De gerne sætte den store Operette op, for min Skyld, — jeg har lært Partiet mens jeg hvilede mig paa Hospitalet.«

»Sæsonen er reddet, Du,« hviskede Kassereren til ham, da de gik ind paa Kontoret.

»Den er saa,« svarede Direktøren og pudsede Lorgnetten, »hun forstaar at ta'e dem.«

Til Slut skulde hun blot synge en lille simpel Arie paa et Par Vers, en løsreven Stump, som egentlig ikke havde Spor af Værdi, men Folk var omtrent bleven sindssvage. — Atter og atter kaldte de frem, i hundredevis regnede Buketterne ned over hende, Vorherre maa vide hvor de fik alle de Blomster fra, og da Orkestret endelig sluttede med at give hende en Fanfare, kendte Jubelen ingen Grænser.

»Der kan man sé hvad Publikum bryder sig om den sande Kunst,« sagde alle Debutanterne, »nej Gøglet, det er det, der svømmer ovenpaa.«

*

*

*

Der gik et Par Aar. — Hun steg stadig i Publikums Yndest, men samtidig blev de pekuniære Sorger mere og mere tyngende.

»Jeg kommer dog bestemt til at ryste Støvet af mine Fødder og forlade denne utaknemmelige By,« sagde hun stundom i Spøg, »for man kan da ikke levé af Applaus og Længe leve.«

»Og hvor vil Du saa hen?» spurgte Signe, hendes trofaste Veninde.

»Hvor jeg vil hen?» svarede hun, »til Varde, Nibe, Paris, Berlin, Kjørteminde eller en af de andre Hovedstæder. — Jeg slaar mig vel nok igennem.«

Og saa en skønne Dag forsvandt hun, for kort efter at vise sig som et glimrende Stjærneskud i Provinsen, hvis Publikum hun fordrejede Hovedet paa.

Men stadig hang hendes tidligere Direktørs Fordring paa hende, om Kontraktbrud og Skadeserstatning over hende, som et Damoklessværd.

Saa skulde hun endelig med et Personale over til Sverig. — Naturligvis skulde hun rejse sammen med de øvrige Kolleger, men om Aftenen rygtedes det paa Teatret, at der var kommen Telegram fra Politiet i Hovedstaden, som lød paa, at hun skulde forhindres i at forlade Landet før hun havde afgjort sin Gæld. Her var gode Raad dyre. Men resolut vidste hun Raad. — »Jeg stikker naturligvis af med Nattoget,« sagde hun, »og imorgen tidlig faar jeg fat i en Fiskerbaad, som fører mig over paa svensk Grund, den nærmeste Vej, saa skal jeg nok klare mig.«

Og som sagt saa gjort, tidlig næste Morgen rejste hun, endnu inden de stedlige Politibetjente havde løftet deres Krop fra de bløde Dyner, og et Par Timer efter var hun ombord paa et tysk Dampskib, som netop skulde sejle til Selskabets Bestemmelsessted.

»Jeg gad se Direktøren bide sig i Overskæget,« lo hun, da Skibet var vel ude af Havnen, »den Gang fik han ikke de 5000 Kr. Gud véd, om han nogensinde faar dem?«

Og syngende:

»Hvarför vil ni tvinge mig at sjunge!«

løb hun ned i Kahytten, hvor hun straks inviterede de to Kolleger, som var fulgt med hende, til en elegant Frokost.

Misundelse og smaalig Jalousie, skinhellig Forargelse over hendes lidt lystige Liv og frejdige Maade at være paa, holdt

den begavede Kunstnerinde en Tidlang borte fra Hovedstadens Scener. Den onskabsfulde Klike, som saa længe forfulgte hende med en Energi, der var en bedre Sag værdig, maatte dog endelig se paa, at hun atter kom til at fejre Triumfer.

En anden Direktør, for hvem Geschæften ikke gik rigtig, kom paa den heldige Idé, at engagere hende som Gæst. Og Spekulationen slog ikke fejl, atter fejrede hun en Aften, som da hun optraadte efter sin Sygdom. Og atter fyldte hun Huset Aften efter Aften, og reddede Direktøren og Teatret fra en næsten uundgaaelig Fiasko. — Publikum var hende trofastere end Kollegerne, — de jublede over hendes Triumfer.

III.

Victor Kirchheiner.

Han var en mærkelig, kantet Person. Ansigtet var ganske kønt, og et fint og intelligent Udtryk havde det, men Figuren var mærkelig dinglevorn, det saa' ud, som om han ikke var rigtig udvokset. Men naar Skrædderen havde gjort sin Pligt, Skuldrene var behørig vatterede, Benene indhyllet i fortrinlige Votton og den elegante Paletot omsluttede det smækre Liv, og tildels dækkede over Syndernes Mangfoldighed, og Lorgnetten var anbragt paa hans Næse, kunde han virkelig gøre Indtryk af at være en Mand. — Naturligvis begyndte han som Elsker. Mangelen paa denne kostbare Vare har forledet de fleste Teaterdirektører til at forsøge ethvert ungt Menneske, som er bleven engageret til deres Selskab, i dette vanskelige Fag. Og saa maatte Kirchheiner da ogsaa op at elske paa de skraa Brædder.

Og han gjorde Lykke.

»Det er Løgn i min Hals alt, hvad jeg siger,« lo han, men naar Bæsterne dernede blot tror paa det, kan det jo være mig aldeles ligegyldigt.«

»Føler Du da aldrig selv noget naar Du siger dine sværmeriske Repliker?« spurgte en af Kollegerne ham.

»Gu' gør jeg ikke nej, — jeg lær altid indvendigt af alt det Stads, og saa tænker jeg: var det ikke for de 8 Marks Skyld, saa skulde Fanden gaa her og slaa Stortrommen!«

»Men i Storbonden for Eksempel?»

»Vent blot til i Aften.«

Da saa Aftenen kom skete der noget aldeles uventet. Han havde en lang Replik at sige om en gammel Kvinde som hed Madai og en ung Pige, der var sprungen i en Brønd, og med det mest alvorlige Ansigt af Verden begyndte han paa sin Replik. — Den kom omtrent til at lyde saaledes, NB. for de Medspillende:

Maanen skinnede saa fredeligt — (afs.) paa det Sted, — og Stjærnerne spejlede sig i Skinnet af dens sølvforgyldte Straaleflor, — (afs.) den tog Tre, — da vaklede den gamle Madai hen til Brønden — (afs.) paa Lutten, — hun fulgte den indre Mission — (afs.) over det Hele, — hun kiggede med det ene Øje ned i de rasende Bølger, — (afs.) den var i Alen dyb, — da kom den unge Madai, den gamle Madame Deigs Datter, — (afs.) hun tog mere end tre, — saa' med det venstre Øje, — nej, det var det højre, op til Syvstjernen, — (afs.) med Tommelfingeren i Munden, — saa drog hun et stumt Suk, slog tre Gange et skævt Kors paa Rækværket, slog Tonen an i Mol, drog sit fine pletterede Skørt op om sin græsk formede Næse, — lod sine Øjne spille dunkelt, og hoppede saa i Dybet med korslagte Knæ. — Lad hende blot blive der. — Undskyld — hun var død.« —

Længe før han var færdig med denne vidunderlige Replik, var alle Skuespillerne forsvundne i Kulissen, de lo, som om de var betalt for det, men Kirchheiner stod alene paa Scenen med det mest alvorlige Ansigt; han kunde aabenbart ikke begribe, hvad der gik af Kammeraterne, — og Publikum var i Vilderede med, om de skulde tage det for Spøg eller Alvor, men mærkværdigt nok valgte de det sidste. — Direktøren kom styrtende op nede fra Tilskuerpladsen, rasende over at se sine Skuespillere forsvinde, den ene efter den anden.

»Gud forbarme sig vel! Min Virksomhed! hvad er det for Optøjer?» raabte han forbitret, da Tæppet var faldet, — »vil I ruinere mig arme Mand? Jeg skal Fanden pine mig lære Jer.«

Men de ulykkelige Skuespillere, som var halvkvalte af Latter kunde kun svare: »Kirchheiner! — Kirchheiner! — det var Kirchheiner!«

»Det er for galt! Sandt for Dyden, — jeg var selv nede paa Tilskuерpladsen og saa' paa Forestillingen. Den eneste Alvorlige var netop Kirchheiner og han sagde virkelig sine Repliker aldeles fortrinligt. — Der var ikke noget at lé af.«

»Gud ske Lov at Direktøren selv var nede,« svarede Kirchheiner og saa' uskyldig ud, — »ellers kunde De let have troet, at jeg havde sagt noget galt. — Det er dog godt, at man en Gang imellem kan blive rensset for slige grove Beskyldninger.«

»De spillede smukt, Kirchheiner,« sagde Direktøren, »gid jeg kunde sige det om alle Andre.«

Efterhaanden gik det op baade for ham selv og Publikum at Elskeren dog næppe var hans Specialitet, og saa fandt han en ganske ejendommelig Maade at spille Komædie paa, han var Komiker med et alvorligt Ansigt. Man saa' ham saa godt som aldrig smile, men ved ejendommelige Overgange og snurrige Betoninger opnaaede han altid en ganske aparte Virkning. Forøvrigt var han ikke kræsen i Valget af sine Effektmidler. Da han en Gang spillede Pluto i »Orfeus i Underverdenen« og en skinsyg Kollega havde gemt hans Trefork, tog han uden videre sin Paraply med ind paa Scenen og anrettede, da han spændte den op, et voldsomt Nederlag paa de spillende Damers Frisurer.

En Aften var der kommen en ny Paaklædningsskrædder i den Garderobe hvor han klædte sig paa. Straks da han kom ind ad Døren rullede han vildt med Øjnene, udstrakte sin Haand besværgende over Skrædderens Hoved, sagde: »Ha!« og lod sig saa falde ned i en Stol. — Et Øjeblik efter vinkede han Manden hen til sig.

»Jeg er gal!« sagde han.

»Hvad er De?« spurgte den anden højst ulykkelig.

»Gal! — Forstaar De mig ikke. — Blød, — Hjærnen — Studium — Elskov — ha! — naar De ser mig tage Nøglen op

af Lommen, saa, — hent Madame Rasmussen her ved Siden af, hun kan tumle mig. — Hører De?!«

»Jo Hr. Kirchheiner, det skal ske.«

»De ta'er tre, — stærkt med Fluidum, — tre paa Lutten, — og Kanhændigab di Kloriforium. — Syv paa Palesdinkorn.«

»Hvor meget?«

»Er det Dem eller mig, der er gal? Svar Elendige.«

»Det véd jeg saamænd ikke.«

»Saa ta'r De ti eller hellere elleve.«

»Jo!«

»Skumfilibum! — børst mine Underbenklæder, ikke et Støvgran maa der være i Kanslaanuggafen. Hører De?«

»Jo, Hr. Kirchheiner.«

Han sad lurende paa Stolen, og kastede imellem et vildt Blik hen paa Skrædderen, som rystende og bævende kilede løs paa Underbenklæderne.

Pludselig sprang han op.

»Nøglen! Nøglen!« brølede han.

»Madame Rasmussen! Madame Rasmussen!« vrælede Skrædderen, og løb hen til Døren, »nu er han gal! — Madame Rasmussen!«

Men Kirchheiner var hurtig tilbens, han greb en Pistol, som laa paa Bordet og raabte: »Elendige! Du skal dø!«

Knælende tiggede Stakkelen om at maatte beholde Livet, men Skuespilleren var ubønhørlig. — »Nej, nej! Du maa dø; — dog sværg mig ved din Bedstemoders Aske, at Du aldrig har taget tre paa Torn.«

»Ja!« stønnede Manden.

»Og at Du aldrig har haft la Grippe eller Influenza!«

»Ja!«

»Og at Du aldrig vil faa Kolera morbus.«

»Aldrig!«

»Godd! men Du maa dø alligevel.« — Han slap sit Tag i Skrædderens Frakkekrave, men næppe følte denne sig fri, før

han med et vildt Hyl fløj ud af Døren og styrtede ned ad Trappen; Kirchheiner saa' ham aldrig siden. —

En af hans største Fornøjelser var at slaa Folk ihjel, forstaar sig, fortælle, at de var døde medens de befandt sig i bedste Velgaaende!

Han var netop kommen ned til Danmark fra en Tur i Norge og sad paa en Kafé og fortalte en Mængde Røverhistorier deroppe fra, særlig havde han oplevet en Mængde sælsomme Eventyr i Frederikshald midt paa Gaden, saa som fanget en Bjørneunge, som stod og kiggede ind ad Vinduet til en Delikatessehandler, og skudt en Ferskvandssælhund i Sarpsfossen. Lidt borte fra ham sad en ældre Mand og lyttede opmærksomt efter Kirchheiners Tale. Pludselig rejste han sig, og gik hen til Skuespilleren, bukkede for ham og sagde: »Undskyld, Højstærede, jeg hører, at De er godt kendt i Frederikshald, maaske jeg kunde faa Oplysninger om nogle Bekendte jeg har havt deroppe?»

»Med stor Fornøjelse, hvis jeg kan være Dem til Tjeneste.«

»Ser De, jeg er nu Murmester, men for en halv Snes Aar siden var jeg blot Svend og da arbejdede jeg deroppe. — De véd vel ikke, hvordan min gamle Mester Guldbrandsen har det?»

»Godt. — Hvad sagde ikke den vise Kong Kolumbus: Pris ingen lykkelig før han hviler i sin Grav.«

»Hvadbehager?»

»Han er død!»

»Aa, Herregud!»

»Han døde af Fjældtang, det er en meget almindelig Sygdom deroppe.«

»Men Enken lever vel, det var saadan en dejlig Kone.«

»Sorgelig Ulykke! Hun blev kørt over af en Sporvogn. — Færdig Kære!»

»Det var skrækkeligt!»

»Kender De ellers nogen?»

»Ja, der var Provst Jonatsen — og —«

»Aa, ham! — Der var jeg selv med til hans Begravelse, — det var en prægtig Mand, — men han tog syv og væk var han.«

»Du forbarmende Gud, er alle mine gamle Venner da døde?«

»Mange! — Der var jo Epidemi af de røde Hunde for et Aarstid siden, de faldt som Grævlinger.«

»Ja, men den unge Doktor Christoffersen, han lever da, véd jeg, for det er ikke mere end en Maaned siden, at jeg traf ham paa Gaden her i bedste Velgaaende.«

»Det er det allerskrækkeligste af det altsammen. Lige i dette Øjeblik er der kommet Telegram om at han er væk.«

»Hvadbehager, nej, nu har jeg da aldrig —«

»Han døde af Skræk!«

»Af Skræk?«

»Ja, hans Svigermoder vilde overraske ham, hun traadte ind ad Døren uden at han anede hun vilde komme og pladask, der laa han. Ikke Gnist af Liv i ham.«

Saa gik Manden grædende bort.

Naar han rejste var det hans største Glæde at spille en eller anden Rolle.

Ombord paa et Dampskib var han en Gang nærvæd at gøre alle Passagererne gale ved at udgive sig for Mormonpræst og forsøge paa at omvende dem, — det lykkedes kun med en gammel døv Bondekone fra Mols, som ikke havde noget imod at faa sig en ny Mand paa sin gamle Alder, og nede i Slesvig kurerede han en Gang en Bonde for Tandpine ved at lade ham skylle Munden med fortyndet Salmiakspiritus. Smerten i Tænderne forsvandt rigtignok, men det stærke Fluidum tog baade Hud og Kød med, saa den arme Slesviger svor paa, at han skulde aldrig glemme den Hestekur.

Saa var det en anden Pintsedag. Kirchheiner var med Familjen i Skoven; der var myldrende fuldt paa »Bakken«, og fra alle de mange Ildsteder steg Tørverøgen til Vejrs som Skyer. Men den Røg kunde Kunstneren ikke fordrage. »Noget maa der gøres,« sagde han, og saa tog han »Polles« Hundetegn frem og gik rundt til alle Beværtningsteltene.

»Brænder De Tørv?» spurgte han.

»Ja,« lød Svaret.

»Véd De ikke, at ifølge den ny Politivedtægt af 29. Febr. 1885 er al Tørvebrænden i Skoven og dens Omegn forbudt?»

»Det er da ikke muligt.«

»Jeg er ude paa Eftersyn, her er mit Skildt, — væk med Tørven.«

»Skal straks ske, Hr. Betjent,« og i en Fart kørtes de forbudte Tørv bort fra Teltene.

Men et af de sidste Steder gik det galt, for en Opvarter, som kendte ham, tillod sig at spørge: »Hvornaar er De bleven Politi, Hr. Kirchheiner?» — Værten kom til og den gode Skuespiller maatte skyndsomt fortrække for ikke at faa en god Dragt Prygl.

Men det gjorde ikke mere Virkning paa ham, end at han et Øjeblik efter lejede en Karussel, som skulde gaa rundt med ham alene hele næste Søndag. At han ikke kom er en Selvfølge.

IV.

Carl Wulff.

et var hans Livs største Sorg, at han ikke var bleven lyrisk Elsker. — Ja, elsket havde han i sine unge Aar, baade paa og udenfor Scenen, men »det er det mærkværdige ved det,« sagde han, »at de troede paa mig, naar jeg sagde »jeg elsker Dig«, i en Stue eller paa Gaden, men kom jeg op paa Brædderne, saa sagde de, min Salighed, at det var Løgn.«

Og dog var han smuk, og havde en køn Figur, Talent og Følelse, men dette ubeskrivelige, denne ejendommelige Sympati, som kun de af Guds Naade begunstigede Udvalgte, der formaa at faa det mangelhovede Uhyre Publikum til at strække Gevær og føle med sig, det ejede han ikke. Og dog blev han en glimrende Kunstner paa sit Omraade; vittig, aandfuld, og saa havde han ikke sin Mage i at sige en Replik saa naturligt, at man skulde tro, at Ordene lige faldt ham i Munden.

»Gu' løb jeg af Læren,« sagde han en Dag, da en Kollega bebrejdede ham, at han havde været Urtekræmmer, »naar man

er født til at være Marquis kan man s'gu ikke udholde at være Svedskeprins, men véd Du, hvad Du burde være bleven?»

»Nej!«

»Præst ved Helliggæstes, for Du præker altid til Højmesse.«

Han var ikke mere end 17 Aar, da han forsøgte sin Lykke paa Scenen. En Dag stod der i »Berl. Tidende«, at Direktør C. var kommen ned fra Norge og søgte Skuespillere, og han mældte sig straks, blev prøvet og øjeblikkelig engageret. — »F.... pine mig!« sagde den gamle Praktiker til sig selv, »han ligner min sandten Michael Wiehe, — der maa gøres noget.« Og saa blev han sat op i alt muligt. Han spillede »Ingomar«, »Albert Ebbesen« og »Aage«, men mærkværdigt nok, han gik nok i Folk, men han slog dog ikke rigtig til. Det var ikke nogen stormende Succes. — Og Forholdene var smaa og Pengene endnu mindre, for han havde ikke den Evne at kunne holde paa dem. Han og en anden Skuespiller ejede tilsammen et eneste Par lakerede Sko, og det var en Aftale imellem dem, at den som spillede den fineste Rolle skulde bruge dem. Men en skønne Dag fik de hver en ung Greve tildelt. Her var gode Raad dyre. Heldigvis var de ikke inde paa samme Tid hele Stykket igennem førend i Slutningsscenen. Saa stod den ene paa Strømpefødder i Kulissen, medens den anden bredte sig med de lakerede for det ærede Publikum, men naar han saa vel var kommen ud, maatte han af med Skoene og saa blev det hans Tur at staa og fryse paa det kolde Gulv. — Alt gik godt lige til sidste Akt, her blev Publikum yderligt forbavset over at se den ene Greve den ene Aften og den anden den anden Aften optræde med tyksaaledede Vinterstøvler paa, uagtet de var i Bryllupsskrud begge to.

Hans Direktør var en prægtig Mand, og meget solid i Penge-sager, og da han satte Pris paa den unge Skuespiller lod han ham faa de Penge han skulde bruge, til en vis Grænse, men vor Helt var aldrig paa det rene med, hvorledes hans Status stod, og han blev hver Gagedag meget forbavset ved at erfare, at nu var han 5 eller 6 Specier inde paa næste Maaned. »De

er en Slavehandler,« sagde han saa til Direktøren, »jeg bliver min Salighed nødt til at blive hos Dem lige til De eller jeg dør, gid det maa blive mig, for saa har jeg da den Fornøjelse at snyde Dem. — Hm! — Kan jeg faa 50 Specier straks, saa skriver vi under for næste Aar. — De Seelenverkoper, som De er.« — Og han fik dem og de skrev under, — saa blev han et Aar til der oppe og paa den Maade var der gaaet ti Aar.

Saa en skønne Dag rev han sig løs fra Forholdene. Der var bleven trang Tid paa Elskere i København og da han laa med Selskabet i en lille svensk By ved Kysten, snørede han en skønne Nat sin Randsel og deserterede. Han blev øjeblikkelig antaget ved et af de bedste Sekondteatre, gjorde en Del Lykke og kom saa endelig op i den Rolle, som han saa længe havde sukket efter: »Kean.«

Det var en varm Foraarsaften. Huset var fyldt med et saare kritisk Damepublikum, som vilde se hvorledes det ny Elskeremne tog sig ud i saadan en fordringsfuld Paraderolle. Han stod nede i Garderoben. — »Hm! — høv! høv! høv!« hviskede han, — »jeg synes ikke at mit Organ er smurt i Aften!« sagde han.

»Kære!« svarede den store Skuespiller, som spillede Suffløren, »jeg synes, at det er, som det altid har været, — det har saadan en lille mærkelig Bilyd.«

»Hvorledes tror De. at det gaar i Aften?«

»Giv Kejseren hvad Kejserens er og Gud hvad Guds er.«

»Naa, De er i det Humør!«

»Jeg er i et glimrende Lune i Aften, De behøver saamænd ikke at være bange for mig.«

»Ikke? — Ja, man har jo før hørt . . .«

»Det har man. — Jeg har nemlig hørt og sét adskilligt. — Drik De Dem nu en Sodavand til, for det er en mærkelig Varme, der er i Luften, — Gud give den maa forplante sig til Publikum. — Aa, ja, ja, — jeg er en lykkelig Mand, Kære. — Min Kone er lidt gal, min Datter har St. Veitsdans og min Søn bliver nok

Idiot, — jo, det er rare Udsigter. — Farvel gamle Ven og god Lykke.»

Og saa traskede Kunstneren af.

»Kean« begyndte. Og han svedte Angstens og Begejstringens Sved, og han følte mere og mere, men mærkværdigt Publikum sad mere og mere følelsesløse.

Lun og morsom gik Komikeren omkring og afleverede Sufflørenes gode Repliker, og Resultatet blev, at han tog Broderparten af Bifaldet, medens den brave »Kean« slet ikke blev Genstand for store Ovationer.

Saa følte han: noget maatte der gøres. Mon en Cognakstoddy ikke kunde stramme ham op? — Den varme Drik kom, han skyllede den ned, og saa blev Resultatet, at han blev stokhæs. — Stakkel! som Publikum lo! — Og da saa den velsignede, velsindede Kammerat kom med den herlige Replik, efter at den store engelske Skuespiller havde sagt sin lange Tirade: »Spar paa Deres herlige Organ, store Kean!« var Ævret opgivet. Resten af Aftenen var ikke en eneste Tilskuers alvorlig i Teatret.

Men nede mellem Publikum sad to Tilskuere. To forskellige Poler i Kunstens Verden. Den ene var Fru Heiberg og den anden var Professor Høedt, de saa' begge med sympatetiske, men dog forskellige Øjne paa den unge Mand.

»Der er noget!« tænkte Fruen. »Han kan blive lyrisk Elsker, naar han bliver instrueret.«

Og Professoren tænkte: »Bag al den Svulst er der Lune, han aner det maaske ikke endnu, men sikkert er det, at hvis jeg fik Lov til at arbejde med ham, skulde han blive en af vore første Bonvivanter.«

Og Fruen fik ham over til det kongelige Teater, men Professoren fik Ret. —

Og det var først da han fik rystet alt det velsignede Kulissestøv, som vor statsunderstøttede Nationalscene i saa rigt Maal drysser over sine Skuespillere, af sig, at han blev »Skuespiller«.

Hvor han dog kunde sige en Replik.

Selv den fadeste Morsomhed blev god i hans Mund. Og saa kunde han spille Komædie med sine Øjne. — Disse mærkværdige store, runde Øjne talte. Og naar han gik ned til Lampene og spurgte: »Hov!? — Synes De ikke? — Hov?« — Saa maatte Publikum give sig, enten de saa vilde eller ej.

Paa en Sommerudflugt var han en skønne Aften ogsaa kommen til Hjørring. Trods Varmen var Huset fuldt, og Begjstringen stor, men en Landsbyskolelærer var ikke rigtig fornøjet med hans Præsentation af »En Herre i sorte Klæder«.

»Sikke naa'et Skædt! — Doligt fransk Pøjt!« sagde vedkommende Kunstdommer ganske højt nede paa Tilskuerpladsen, og Skuespilleren hørte det.

»Hm!« sagde han, og saa spillede han Komædie for den Mand alene. — Han saa' kun paa ham, og alle Tilskuerne saa' paa den ulykkelige Mand, og tilsidst hypnotiserede han Offeret saaledes, at han gik baglænds ud af Teatret og svor paa, at han skulde ikke sé Komædie af Hovedstadsskuespillere mere, for det havde ligefrem kibbet i ham indvendig, da »Gøgleren« havde sét paa ham.

Han slog igennem som Skuespiller i en fransk Farce, og i en Aarrække var han Repræsentant for det, som man i et populært Udtryk kaldte for Tivolihumøret, og det ikke mindst paa Grund af sin Virksomhed som Revueforfatter. Han er Skaberen af denne mærkværdige Genre af Kunst, og han har formaaet hvad ingen af hans Efterlignere har kunnet gøre, at skrive morsomme Viser og lave gode Vitser og Brandere uden at krænke Privatlivets Fred. — Og, som han kunde bøje sig for en overlegen Aand, kunde han ogsaa faa andre til at dukke Nakken for sig. Naar Høedt satte et Stykke i Scene fulgte han ganske roligt hans Instruks, han saa' kun opmærksomt paa ham, og naar han saa sagde: »Nu tog Professoren Galoscherne af!« saa vidste alle Kammeraterne at det blev »Nattearbejde«, — for saa tog Professoren fat. Men naar han satte en af sine Revuer i Scene var han selv »Professor«. Rolig og stille stod han og nød sine egne Brandere, men naar det saa var gaaet igennem,

sagde han blot rolig og stille: »Hm! — lille Ven, — skal vi saa arbejde lidt?» — Og saa arbejdede han, til det blev saalunde, som han vilde have det, og det blev i Reglen godt. — »Det er i Grunden løjerligt, Børn!» sagde han ofte til Skuespillerne, men naar jeg hører Jer sige mine Replikker, saa havde jeg den største Lyst til at spille alle Rollerne selv, og det uagtet at I spiller meget pænt, det véd den levende Gud I gør, — men — alligevel —«

Stor Lykke gjorde han som Ræsonnør og Bonvivant, — men — Djævelen stak bestandig Hestefoden frem. Saa morsom, vittig og aandfuld han kunde være, de drømmende, romantiske Elskere var dog hans Ideal, og han, som udvändig var Skeptiker, Realist, som ingen anden, sværmede for at spille Jens i »Slægtningene« og Don Cæsar de Bazan. — Han, som var saa morsom, overlegen og københavnsk, naar han sagde en af sine kaadeste Replikker, specielt naar den var baseret paa en Brander, blev uhyggelig affekteret, unaturlig og opstyltet, naar han kom til at spille en af disse sine Yndlingsroller.

Men føle gjorde han alligevel, og Følsomheden gik bestandig igen, specielt naar han skrev en af sine mange Lejlighedssange. Her er en af de sidste, og den skrev han endda syg og lidende nede i Italien:

En Røst fra Syden

ved

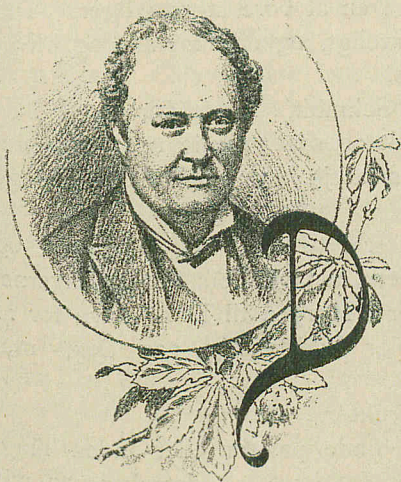
Mutters 80aarige Fødselsdag.

Mel.: Hr. Madsen, Hr. Madsen, det er o. s. v.

- :|: Saa kom da, saa kom da, stem i med vældigt Kor :|:
 For nu skal vi ta'e os et Glas med lidt vaadt i
 Og drikke for Mutter, der nu fylder otti,
 :|: En Skaal da, en Skaal da for vores Hannemo'er. :|:
- :|: Hun sidder, hun sidder gemytlig i sit Hjem :|:
 Og opelsker Palmer og syer og broderer
 Og er der en Udstilling straks hun filerer,
 :|: Til Sommer, til Sommer, saa skal hun vises frem. :|:

- :|: Hun lystrer, hun lystrer Tivolis første Skud :|:
 Saa møder hun straks med sin gladeste Mine
 Den lille, elskværdige Fri-Abennine,
 :|: Og gaar først, og gaar først, naar Klokken ringer ud. :|:
- :|: Bézique hun, Bézique hun kan spille som en Sok, :|:
 Men taber hun Spillet, saa gør hun Molester,
 De siger endogsaa hun mørbanker Ester,
 :|: Men det var, men det var jo ellers morsomt nok. :|:
- :|: Ja Mutter, ja Mutter har altid været sød :|:
 Og kan, naar det kniber, slaa vældigt til Søren,
 Hun har osse fire velsignede Børen,
 :|: Saa hun har, saa hun har s'gu heller ingen Nød. :|:
- :|: Og Glæde, og Glæde hun af sit Afkom har. :|:
 Det er saa naturligt, at højest hun skatter
 Sin egen bestandigt forkølede Datter,
 :|: For Mille, for Mille, hun er jo voldsom rar. :|:
- :|: Den Yngste, den Yngste, det er en munter »Gøj!« :|:
 Af Vækst er han ikke behandlet med Ødslen,
 De siger saagar, han var lille fra Fødslen,
 :|: Men Panden, men Panden er usædvanlig høj. :|:
- :|: Og de to, og de to, der rejste bort ifjor, :|:
 Skøndt ellers paa Labben de sidder og sutter,
 Idag skal de drikke Champagne for Mutter,
 :|: Saa Proppen, saa Proppen skal knalde højt mod Nord. :|:
- :|: De sender, de sender fra Syd et »Mutter hil!« :|:
 Endskøndt de er fjærnt fra Jer Fryd og Jer Glæde
 Saa er de i Tankerne hos Jer til Stede
 :|: Og raaber, og raaber: »Hurra for Mutterhil!« :|:

Der er skrevet og sagt saa meget om Carl Wulff. Om hans Lyst til at ironisere, til at sige Brandere om alt og alle. Paa Bunden af alt var han et Følelsesmenneske, og lige til sin sidste Stund bevarede han sin Kærlighed til de lyriske Elskere, men han spillede dem ikke mere, og han betroede ogsaa denne sin lønlige Elskov til meget faa.

V.

Vilhelm Schmidt.

et var det mærkværdigste Imitationstalent, som jeg nogensinde har kendt. Han var en fortræffelig Skuespiller, havde Opfattelse, stort Lune, og en udmærket Forstand, men det var alligevel for intet at regne mod

den besynderlige Evne han ejede til, blot ved at sé en Mand i faa Øjeblikke, at aflure ham alle hans smaa Ejendommeligheder; hans Maade at gaa, staa og tale paa, ja selv Blikket forstod han at gengive. Vi stod en Formiddag sammen paa Teatret, da jeg paa en Gang kom til at nævne en Skuespiller, som var gaaet fuldstændig bag ad Dansen.

»Naa, ham W . . . ,« sagde Schmidt, »ja han er go'! — Det er ham, der altid gør saadan.«

Og i samme Øjeblik var det, som om jeg saa' Manden lyslevende for mig. Næsen synes at vokse, Øjnene blev smaa og missende, Figuren sank sammen, og med højre Haand gjorde han et Stød ud i Rummet, en Bevægelse, som var saa betegnende. Men da han saa begyndte at tale og med snøvlende Stemme sagde: »O Mathilde! hvor jeg »ilsker« Dig, — Du min Sols

Stjerne og min Stjærnes Himmel! — for Pokker sig dog noget, De Asen nede i Kassen!» var Illusionen fuldstændig, saadan kunde kun W.... sige Repliker.

I sin grønnere Ungdom gjorde han sig skyldig i en Kaadhed, som let kunde være kommen ham dyrt til at staa. Han var engageret af vor allerførste Provinsdirektør M. W. Brun og laa med ham og spillede Komædie i en af vore største Byer. Det gik, mod Sædvane, temmelig tarveligt, og en skønne Dag bliver Schmidt kaldt op til Direktionen.

»Det gaar snavs, min gode Schmidt,« sagde Direktøren.

»Rædsomt,« svarede Schmidt og saa' ynkelig ud, »men det er da ikke min Skyld, jeg synes, at jeg gør mig al den Umage jeg kan.«

»Det gør De ogsaa, — De er F.... ta' mig flink nok, og derfor vil jeg ogsaa bede Dem om at tage Dem lidt af Sagerne, medens jeg er borte. Jeg rejser i Morgen til København for at skaffe Penge, — men jeg stoler fuldstændig paa Dig, min Dreng.«

»Det kan De ogsaa, Hr. Direktør.«

»Og hør, skulde De kunne finde paa en eller anden Ting, som kunde give Penge, saa gør det bare, — det sker paa mit An- og Tilsvær, — jeg skal ikke glemme det.«

Schmidt spekulerede. Endelig faar han et Indfald. — Der i Byen boede en Overlærer, som var almindelig bekendt for sin Distraktion. — Der cirkulerede Masser af Historier om ham i Byen. Ham fandt Schmidt paa at kopiere i Molt Vengels Vaudeville »En Tale«. Han havde ikke talt til et Menneske om hvad han havde i Sinde, men da han om Aftenen kom ind paa Scenen, studsede Publikum og de Medspillende først, de troede virkelig, at det var Overlæreren, som havde forvildet sig derop. Der blev en Fnisen nede og en Uro oppe, i Kulisserne hviskede de: »Hvordan Pokker er han dog kommen her? — lad os faa ham ud! — Det er jo en Skandale —,« men da Schmidt saa ganske rolig gik hen og stillede sin Paraply op af en af de Medspillende og stirrende hen i Vejret begyndte paa sine Repliker,

gik det op for alle, at det var »Komedie«, og saa brød der en Jubel løs som truede med aldrig at faa Ende. — Det var ogsaa Hr. Overlæreren, som han gik og stod, uden en eneste Overdrivelse, men netop derfor saa meget mere træffende.

Sensationen i Byen var uhyre. Aviserne skældte Schmidt ud, Skoledisciplene fik Ordre til at pibe ad ham, hvad de trolig gjorde, og en Del Bedsteborgere forargedes, men Publikum fyldte Huset Aften efter Aften, saa Kassen var fuld, da Direktøren kom hjem. Officielt var han nødt til at desavouere Schmidt og skrive i Bladene, at alt det var sket mod hans Vidende og Vilje, men privat trykkede han Skuespillerens Haand og sagde: »Det skal Du have Tak for min Dreng, det var glimrende gjort, det skal jeg aldrig glemme Dig.«

At Schmidt undertiden fik Skyld for at kopiere Folk, naar han mindst tænkte paa det, er en Selvfølge, thi hans skarpe Blik for Folks Ejendommeligheder gjorde, at han, naar han fik en Rolle, straks kom til at tænke paa en eller anden Person, som han havde sét ude i Livet, og saa aldeles ubevidst gengav ham i den Figur, han skabte paa Scenen. Saaledes var hans »Vagtel« i »Pak« et fuldtro Billed af en Sørenskriver, som han havde truffet i en lille norsk By, og hans »Justitsraad Vinge« ligeledes en Gengivelse af en norsk Embedsmand. Selv anede han det ikke, og først da Kollegerne gjorde ham opmærksom paa det, svarede han ganske overrasket: »Det er s'gu rigtig, det er ham, — synes jeg ikke nok, at jeg havde sét Fyren før!«

Han og Carl Wulff havde været Venner og Kolleger i mange Aar. Den sidste føjede Lykken, saa at han blev en stor Mand i Hovedstaden, den første var Skæbnen og Forholdene saaledes imod, at han kun kom herind af og til, lyste som et Stjerne-skud, og saa atter forsvandt ud i Provinsens taagede Fjærne, hvor han rigtignok ogsaa gjorde betydelig mere Nytte end han maaske havde gjort her, thi han spillede der god Komedie i et godt Repertoire, og er der nogen, som ved sin Respekt for Kunsten, den han formaaede at meddele andre, og sin personlige Hæderlighed har løftet den rejsende Skuespillerstand, da er

det Vilhelm Schmidt, ogsaa kaldet »Skorstensfejeren«. Det var iøvrigt den meget bekendte Skuespiller M. ved det kongelige Teater, som havde givet ham det Tilnavn. Schmidts Fader havde været Oldermænd for Skorstenfejere her i Staden. En Dag kom S. ned paa en Vinkælder hvor den kongelige Kollega sad. »Ah! der har vi den blege Skorstensfejer!« raabte denne. »Det er rigtigt,« svarede S., »men den Kulør har ikke kostet mig noget, den Zinnober Du har i Ansigtet har vist været temmelig dyr!«

Det var Wulffs største Glæde naar han traf S. om Foraaret i København, at faa ham med op i Stamkaféen, og saa opfriske de gamle Historier fra Norgesrejserne. Som bekendt var det Wulffs Specialitet at bringe Folk til at le, men heri var Schmidt hans Mester. Det blev til Slut Schmidt, som fortalte og Wulff som hørte til, og naar de skiltes ad sagde han næsten altid: »Tak skal Du ha'e, Schmidt, jeg troede, at jeg havde glemt at lé, hele Vinteren har jeg ikke kunnet »grine«, nu kan jeg da mærke, at jeg kan faa Krampe i Mellemgulvet endnu. — Det er af Respekt for Dig, at jeg ingen Brandere har sagt, jeg véd, at Du kan ikke fordrage dem.«

Var de to sammen paa Scenen spillede de hinanden alle de Puds, som det var muligt at finde paa.

En Gang skulde de spille »En Nat i Roskilde«.

Schmidt kommer ind, taler, og lægger Tøjet fra sig, saa klæder han sig af og gaar i Seng, en stor Himmelseng med lange Gardiner, som stod i Baggrunden. Bardaus! der ligger han paa Gulvet. Wulff havde taget alle Bundbrædderne ud, og Schmidt maatte tale til det højstærede Publikum ud under Sengen. Leende kommer Wulff ind paa Scenen, han var himmelfornøjet over det vellykkede Puds, som han havde spillet sin Kollega, og klæder sig af.

Vær saa artig, der ligger han i samme Stilling paa Gulvet som den anden. Schmidt havde ligeledes løsnet Brædderne i hans Seng. Og saa gik det løs:

»Asen!«

»Bæst!«

»Hvor kunde det falde Dig ind?«

»Du gjorde jo ligesaadan!«

»Ækle Jøde!«

»Blege Synder!«

»Vent blot til jeg kommer op!«

»Aa, Du dyer Dig nok!«

Saadan blev de ved at skændes til Publikums ubeskrivelige Fornøjelse, indtil de tilsidst begge to stak i en skraldende Latter. Ævret var opgivet. Tæppet maatte gaa ned og først efter en længere Pause lykkedes det Kunstnerne at spille Stykket til Ende.

Et Træk, som karakteriserer Schmidts Hæderlighed og Elskværdighed vil jeg ikke undlade at fremdrage.

Han og Hustru var engageret af Direktør M. W. Brun paa en meget stor Gage op til Norge. Imidlertid skete der et af de sædvanlige Krach i Kasino, og Brun blev af Aktieselskabet engageret til at lede Driften for Vinteren. Der stod Schmidt. Han forespurgte sig hos en god Ven, der var Sagfører, om hvorledes han skulde forholde sig, og Svaret lød: »Bliv ganske rolig liggende her i Byen, Brun bliver nødt til at betale Dem Deres Gage fuldt ud.«

»Hm!« tænkte Schmidt, »det er dog vist bedst, at jeg taler med Manden.«

Og saa gik han op til ham.

»God Dag, Hr. Direktør,« begyndte han.

»God Dag, min Dreng! Er der noget De vil mig?«

»Ja, jeg mener, at det vel er en Selvfølge, at jeg følger med herind, da jeg jo er engageret af Dem.«

»Det gør mig s'gu ondt, men det er ikke mig, men Aktieselskabet som engagerer, og Personalet er allerede fuldtalligt.«

»Ja saa, — hm, — men saa har De vel ikke noget imod, at jeg bliver her i Byen.«

»Nej, Gu' bevares, vær saa god!«

»Ja, men paa Deres Regning.«

»Er det Deres behagelige Spøg?«

»Paa ingen Maade, -- men her er en Kontrakt, og den er stemplet og tinglæst.«

»Jeg havde ment, at en klækkelig Skadeserstatning var tilstrækkelig, kære Schmidt.«

»Jeg vil have min Gage fuldt ud.«

Brun tænkte sig et Øjeblik om og sagde saa: »Der er i Grunden ikke noget at sige til det; De er i Deres Ret, og De er Familjefader, — De maa have Deres Gage, — men hvad Fanden skal jeg saa faa at leve af? for det De skal have, er næsten lige saa meget, som min Løn her.«

»Aa, det klarer sig vel nok,« sagde Schmidt, »ser De her er Kontrakten.«

»Ja vel!«

»Og sé nu hvad jeg gør.«

»Hvilket?«

»Saaledes.«

Og dermed rev han Kontrakten i fire Stykker og leverede Brun den. »Saa, nu er vi To kvit.«

»Tak, min Dreng,« sagde Brun, »det skal jeg aldrig glemme Dig.«

Men Schmidt laa ledig den Vinter,

At Schmidt ogsaa kunde blive hidsig er en Selvfølge, men den Hævn han tog for de Fornærmelser, der blev ham tilføjet, havde altid et vist komisk Anstrøg.

Saaledes var han en Gang engageret hos en meget bekendt Direktør, som var temmelig hidsig. Længe saa' Schmidt paa, at Manden rendte rundt paa Scenen som en Snurretop, og ønskede alle Over- og Underverdenens Velsignelser over Schmidt, som han paastod ødelagde hans Virksomhed, men til Slut blev det ham dog vel morsomt, og da han begyndte at regalere Schmidt med verbale Injurier, gik denne ganske rolig hen til ham, løftede ham op og gik ned til Lamperækken med ham i stiv Arm.

»Kammerater!« sagde han, »her kan I sé hvorledes en Direktør sér ud!« Kollegerne lo af fuld Hals, den Gang gik

Naturen over Optugtelsen, det var forbi med Respekten, men den almægtige Direktør glemte ikke Schmidt, og i flere Aar var han regelmæssig udelukket fra hans Engagement.

For at faa Fred med kgl. Skuespiller M., der optraadte som Gæst ved det Selskab hvor han var engageret, forsøgte han en Gang det Middel, at løfte ham ud over Trappegelænderet paa en tredje Sal og true med at lade ham falde, hvis han ikke vilde holde sig i Skindet i Fremtiden. M. gav sit Æresord paa det, og det skal siges til hans Ros, at han prompte holdt det, og at han og Schmidt blev de bedste Venner, »for det var da en Karl, som man kunde have Respekt for!« sagde han.

Her i Hovedstaden vil ældre Teatergængere med Beundring mindes hans Præstation som Kobbersmeden i »Aladdin«. Der ydede han noget virkelig værdifuldt, som blandt andre Professor Phister anerkendte i høje Toner, men man vil tillige mindes hans Karabinierkaptajn i »Røverne«, Ponto i »Pipi og Titi«, Mogensen i »Barn i Kirke«, Seifenschaum i »Elskovsdrikken« og meget andet. Hans Fejl var, at han ikke kunde sé paa de ejendommelige Forhold, som undertiden findes saavel i som udenfor Teaterverdenen, uden at harcellere over den. Det kunde for Eksempel godt falde ham ind, naar han saa' to Elskende stige ind hver i sin Jernbanevogn, for at tage en Tur i Skoven, at gaa hen til de respektive Vogne, hilse ærbødigt og sige: Goddag Frøken X, — jeg saa' saamænd Hr. N. i samme Tog, han skal vist ogsaa i Skoven, ligesom De, — hm! —. Goddag Hr. Q. o. s. v., o. s. v., og saa staa paa Perronen naar Toget kørte, nikke og hilse og ønske »god Fornøjelse!« Havde »Damen« nogen Indflydelse ved Teatret, kunde han være vis paa, at han fik sin Opsigelse.

Og han fik den flere Gange.

En ejendommelig sarkastisk Natur var han. Han kunde ikke for sin Død fordrage Folk, som ikke vilde noget, enten det nu var som Skuespiller, Digter, Maler eller lignende, — Evnerne maatte heller glippe, end en Begavelse offres paa »Gøgl«, det var nu hans Mening. Hans Pest i saa Henseende var »Skyde-

banepoeter«, og da han en Aften, medens han var paa Folke-teatret hos Kammerraad Lange, saa' en af disse Folk sidde nede paa 4de Række, maskerede han sig i næste Stykke fuldstændig som vedkommende Digter og gik og talte fuldstændig som han.

Manden saa' et Øjeblik fuldstændig perpleks paa »sig selv«, rejste sig saa, gik hen til Orkesterbalustraden og sagde højt og tydeligt, medens der ellers var dødsstille i Salen: »Ja, det er jo tydeligt, det skal være mig!« Saa vendte han sig om og — vandrede ud af Teatret, fulgt af Publikums undrende Blikke. Men straks efter gik det op for dem hvad der var sket, og Schmidt fik en dundrende Klapsalve, — og — næste Dag sin Opsigelse.

Men fra den Dag satte Digteren i en Aarrække ikke sin Fod i Folketeatret.

*

*

*

Ret ejendommeligt var det med hans religiøse Overtro. Han var meget troende, uagtet han ikke kunde lide Præsterne, og bl. a. en Gang var han nær ved at sætte et helt Stift i Oprør, ved i Selskaber og lignende Steder at gøre Grin med en korpulent Biskop, men hans Tro grænsede undertiden nær til Overtro, — ja var det bogstavelig talt.

Saaledes stod han en Aften sammen med en hel Del gode Venner paa Hotellet. Pludselig hørte de en Banken paa Døren. Alle rejste sig op undtagen Schmidt. »Bliv bare siddende,« sagde han, »det var kun min Stok.«

»Hvad er der med den?«

»Den fortalte mig kun, at nu sagde Frederik Madsen Farvel til mig, han er død, og sender mig en Hilsen fra den anden Verden.«

»Aa Snak!«

»Ja, se nu ad.«

Næste Morgen kom der Brev om, at Schmidt havde Ret.

Det samme paastod Schmidt var sket, da Mantzius og Lange døde.

Jeg fortæller kun Sagen, mange Vidner vil indestaa for Sandheden.

Ofte har han sagt naar han saa' paa et Menneske: »Han eller Hun lever ikke mere end højst et Par Måaneder.« — Og det er altid slaaet til, selv om de har set nok saa sunde og friske ud.

Han troede fuldt og fast paa et Liv efter dette, og han var meget ivrig efter at bibringe andre samme Tro. Det var virkelig en Tid lang hans fulde Alvor at gaa ud i Verden som Lægprædikant, han var aldeles overbevist om, at han som saadan vilde have udrettet noget godt.

Alt i alt var Schmidt et mærkeligt Menneske, men et Menneske, som altid, paa Grund af sit skarpe Blik for Folks Svagheder, sin Sarkasme og sin Mangel paa Evne til at kunne beholde sin Mening for sig selv, kom til at støde Folk, af hvilke han delvis var afhængig, og som saa systematisk holdt ham borte fra de Steder, hvor han ifølge sin Begavelse hørte hjemme. Og naar han saa' tomhjærnede, talentløse Rutineskuespillere brede sig i store, fede Roller paa de bedste Scener, smilede han bittært og sagde: »Det er storartet som den Direktør kan dressere sine Tropper, men han kan vist ogsaa ligesom Gøthe skabe Skuespillere af enhver Garderkarl. Hm — de er ogsaa derefter, for de fleste spiller Komædie med Benene.« Men saa' han blot et Glimt af Talent hos nogen, især af de unge, kunde ingen være mere anerkendende og hjælpsom end Vilhelm Schmidt.

VI.

Frederik Madsen.

»Og saa maa jeg have fire Hundrede til i Morgen Middag.«

»Du store Gud! hvor skulde jeg skaffe alle de Penge fra? Om De saa endevender alle mine Lommer, er det mig umuligt at opdrive blot Halvdelen af den Sum.«

»Jeg skal bruge dem, — mig er det rasende ligegyldigt hvor De faar dem fra, naar jeg blot faar dem til rette Tid.«

»Ja, men sig mig kære Ven, hvornaar tænker De paa at betale alle de Penge tilbage igen?«

«Naar jeg bliver rig; — jeg mener kun, at jeg ved Lejlighed slaar en eller anden rig Jøde ihjel, som for Eksempel Dem, saa faar De s'gu alt tilbage, hvad jeg har laant af Dem.»

»He! he! he! — De er nu altid saa vittig, men jeg har dem ikke selv, saa de bliver nok lidt dyre.«

»Hvor meget skal De nu suge ud af mig?«

»Jeg er billig, uhyre billig, men De véd, at mine Forretningsvenner er lidt ublu, — De faar 300 og skriver Dem for 400.«

»De er en Igle.«

»Kan ikke skaffe Pengene billigere.«

»Bien! — Kom saa med dem.«

»I Morgen! I Morgen Middag, før er det mig umuligt.«

»Vel, send mig dem saa. — Giv mig et Glas Vin og en Cigar, men en af de ægte, ikke en af Deres »Vennekubaer«.«

»Med Fornøjelse, — vær saa god!«

»Godt! — dejlig Portvin! — Det har De Smag for, det er egentlig Grunden til, at jeg under Dem min Søgning. Farvel!«

»Farvel, Hr. Madsen, he! he! — jeg skal hen at sé paa Dem i Aften. De skal jo være saa storartet i Deres sidste ny Rolle.«

»Ja, der siges, at jeg skal være ganske heldig, men sæt Dem for Guds Skyld langt tilbage i Salen, saa jeg ikke faar Øje paa Dem, thi var jeg saa uheldig at sé Deres mærkelige Ansigt nede paa Tilskuerpladsen, saa var det min sandten forbi med mit Humør for den Aften. — Adjø!«

Nynnende forlod den udmærkede Kunstner Forretningsmandens Kontor. Hatten sad lidt bag ad Nakken, Frakken slog han flot tilbage, Kunstnersløjfen flagrede i Vinden og Stokken svingede han kækt, det saa' ud som han ejede hele Verden og saa var hele hans Rigdom i Øjeblikket en eneste Krone.

»Blot jeg ikke kommer for sent,« tænkte han og skyndte sig op ad Gaden, »hun holder ikke af at vente. Men en Buket maa jeg have til hende,« og for de sidste Penge købte han Blomster til sin Elskerinde. »Det gaar ud over Aftensmaden,« lo han, »men heldigvis er der da noget, som hedder Kredit.«

Mærkværdigt nok, saa letsindig han var naar det gjaldt Pengesager, saa alvorsfuld og ihærdig var han, naar det angik hans Kunst. Der var intet, som kunde irritere ham mere, end naar, specielt de Unge sløse af, og lod fem være lige. Enten det var en stor eller lille Rolle, som han spillede, var han lige omhyggelig med den, men den Dag lod det til, at han havde ganske andre Sager end Komædie i Hovedet. I Stedet for, som sædvanlig med knejsende Hoved, at gaa forbi Teatrets Portner, smuttede han i en Fart forbi med en flygtig Hilsen til Manden, som aldeles forbavset saa' efter ham og ikke kunde begribe hvad Skuespilleren vilde paa Teatret Klokken fire om Eftermiddagen.

Sagte listede han over til Damernes Garderobe, — der lød en svag Banken, — man hørte Lyden af et smældende Kys og saa var alt stille.

Men efter et Kvarters Forløb genlød Teatret af en voldsom Hamren paa en Dør.

»Marie! Marie! — det er mig, luk op!« raabte en kraftig Basstemme.

En Kvinde udstødte et lille Skrig, men med en Ro, som var aldeles forbausende, formaaede hun dog efter et Øjebliks Forløb at svare: »Er det Dig, kære Ven, nu skal jeg straks lukke op, jeg er ved at skifte Dragt, da vi jo skal i Selskab i Aften.«

Et Øjeblik efter gik Døren op, og hun viste sig for sin Ægtefælle i halv Negligé. Han kastede et skarpt, inkvisitorisk Blik rundt i Garderoben, der var intet paafaldende at opdage. Skabet var lukket, Stolene stod paa Pladsen og den unge, smukke Dame smilede saa uskyldigt, som om ethvert Begreb om Kærlighed til nogen anden end Manden var langt fra hendes Tanker. — »Vent blot et Øjeblik, min Ven, nu er jeg færdig, saa følges vi ad.« sagde hun og fuldendte i en Fart sit Toilette.

Men inde i Klædeskabet stod Skuespilleren og svedte Angstens Sved, og først efter en halv Times Forløb dristede han sig til at liste sig ud af sit Fængsel.

Mærkværdigt nok, næppe drejede han om det første Gadehjørne før han løb lige paa det lykkelige Ægtepar, som gik nok saa kærligt med hinanden under Armen. Der blev en Hilsen og en Spørgen og en Trykken i Haanden, og kun et eneste lille Glimt i Øjet forraade den Hemmelighed, som de To havde sammen.

Saisonen var forbi, nu kom den dejlige Ferietid, alle Skuespillernes Paradis. Den store Kunstner skulde naturligvis som alle sine andre Kolleger ligge paa Landet, og ude i Nordsjælland lejede han sig et hyggeligt Logis hos en brav Landmand. Her var alt hvad hans Hjærte kunde begære. Ro, Søer til at fiske og sejle i, og en respektabel Kro hvor man kunde faa fortrinlige Drikkevarer, naar man blot besad de nødvendige Kontanter. Men desværre, det var det, som det skortede vor ærede Ven betydeligt paa. — Det var midt i Juli Maaned, hans Direktør

var paa Forretningsrejse til Paris og Wien, saa det var ham umuligt at faa Forskud, og hans mangeaarige Ven og Kasse-mester Isidor Levy vilde ikke rykke ud med flere Penge. — »Jeg kan ikke; saa gerne jeg vilde er det mig umuligt, husk, nu skylder De mine Forretningsvenner baade Kapital og Renter, — det er mig sandt for Dyden umuligt,« sukkede han og kiggede op i Loftet, da Skuespilleren bad om et Laan paa 400 Kr.

»Godt!« svarede denne resigneret, »men en Ting maa De love mig, og det skal være at komme ud til mig og spise til Middag paa Søndag.«

»Det er en anden Sag, det skal være mig en Fornøjelse.«

Middagen var fortæret, den havde været udmærket, Vinen var fortrinlig og Kaffe med Dome og fin Kognak til, havde sat Kronen paa Værket. Pengemandens Kinder blussede, Cigaren havde han anbragt kækt i den ene Mundvig, men hans Snuhed og Forsigtighed forlod ham ikke, uagtet han var noget overkørt. Det synes ikke, at Kunstneren skulde være heldig med sit Forsøg paa at slaa den gode Mand for Mønt.

»Ah!« sagde han og klappede Skuespilleren protegerende paa Skulderen, »det maa man sige, De lever udmærket, men — he — he — he —, De faar s'gu ikke mig til at betale Gildet.«

»Behøves heller ikke!« lød Svaret, »jeg har allerede faaet Penge paa anden Maade, — lad os blot ikke tænke paa det. Nej, hvad der for Resten kunde være rask nu, det var at faa en lille Ridetur. Rider De?«

»Nej, ikke meget, det vil sige jeg kunde vel nok hænge paa en Hest, men jeg er ikke vild efter det.«

»De kan ikke komme op paa den en Gang.«

»Min S'æl kan jeg saa. Skal vi vædde?«

»Vel, jeg holder 50 Kroner paa, at De ikke kan komme op paa saadan en Krikke og ride Gaarden tre Gange rundt. Saa maa De tage den ældste og skikkeligste af min Værts Dyr.«

Forretningsmanden hvem Vinen havde gjort modig, og som tillige gerne vilde tjene de 50 Kroner, svor paa, at han skulde vise sin Ven, at han var meget dygtigere Rytter end nogen

troede, havde han set Skuespillerens Ansigt, da denne vendte Ryggen til ham, havde han sikkert været lidt mere forsigtig.

En stor hvid Vallak blev nu ført frem i Gaarden, Porten blev lukket, og Levy besteg ved Hjælp af en Trappestige den vælige Ganger. Men i samme Øjeblik stillede den gæve Landmand sig op i den aabne Dør og tog en Trompet frem, som

han havde gemt bag paa Ryggen. »Giv los!« raabte han til Karlen som holdt Dyret, og saa satte han Instrumentet for Munden.

»Dadaradadada!« skingrede det gennem Gaarden, og den gamle Krikke, som tidligere havde været Dragonhest, slog straks an i Trav.

»Hvad skal det betyde?« raabte Levy og klamrede sig krampagtig fast til Hestens Manke, »hvad skal — det sige? — Det er imod Aftalen?«

»Hvor mange vil De saa laane mig?« spurgte Skuespilleren.

»Ikke en Skilling! — Holdt! jeg vil af, jeg vil ned af det fordømte Dyr.« —

»Totusinde! — kort Gallop!« —

»Da ra dada!« lød det, og den veldresserede Hest slog øieblikkelig over i Gallop.

»Hjælp! — Hjælp!« skreg den fortvivlede Israelit og slog Armene om Halsen paa Hesten, medens han hoppede op og ned, — »jeg falder af, — jeg slaar mig ihjel.«

»Hvormange faar jeg saa?« spurgte Skuespilleren.

»Ikke — en Hvid — ikke en Øre — jeg skal hævne mig, — jeg skal . . .«

»Karriere!«

»Da ra dadada!« — lød Trompeten atter og den Hvide fløj, som om den havde Vinger.

Den rædselsslagne Pengemand udstødte fortvivlede Raab om Hjælp — forgæves, Skuespilleren var ubønhørlig. Landmanden blæste og Hesten løb, lige til han raabte, da han var ved at falde af Hesten: »Jeg gi'er mig. 400 Kroner,« — saa endte det vilde Ridt, — men han fik ikke Lov at stige af, før Vexlen, som Skuespilleren havde i Lommen var ombyttet med ren og gangbar Valuta. — saa blev han løftet ned af Dyret betydelig lettere i sin Brevtaske end da han besteg Gangeren. Og værre endnu var det, at han i mange Dage efter den Tur neppe kunde gaa og endnu mindre sætte sig.

Men hans Uheld var endnu ikke forbi. — Rasende over den Medfart, som han havde faaet, vilde han strax afsted til Byen, men Skuespilleren viste sig saa elskværdig imod ham, og var saa veltalende, at han fik ham overtalt til at blive Natten over derude, og saa gaa paa Fisketur med sig den næste Morgen. —

Den stakkels Pengegrosserer havde tilbragt en søvnløs Nat, skøndt han var bleven proppet med en ordentlig Ladning Sprit,

han kunde hverken sidde eller ligge, og just da han henad Morgenstunden var falden i et lille Blund, bankede Kunstneren paa hans Dør. »Hva' er det? — er der Ildløs? — hvor er jeg?« sagde han forvirret og kunde i Begyndelsen ikke orientere sig.

»Op med Dem De Syvsover!« raabte den Anden og slog Stortromme paa Døren. »Fiskene venter paa os, de er aldeles vilde efter at bide. Skynd dem lidt, alt er i Orden.«

Stønnende og sukkende reiste han sig fra Leiets, — »aa mine Ben! — aa mit Hoved! — de fordømte Toddyer i Aftes, — aa — jeg skal aldrig paa Landet mere, — og — aa hvordan skal jeg trække mit Tøi paa, jeg kan jo ikke taale at sidde ned. — Aa — den fordømte hvide Krikke! —« Jamrende fo'r han rundt, indtil han endelig fandt paa at stikke sit Hoved ned i Vandfadet, det lettede lidt. —

»Vil De have Mælk, deilig, fed, nymalket Mælk, den er ligesom Fløde,« spurgte den omhyggelige Husmoder ham, da han omsider havde iført sig sit Skrud.

»Fløde! — tal ikke om Fløde, — aa det kvalmer for mig!«

»Nei,« mente Proprietæren, »saadan en Bitter paa fastende Hjerte, det var da noget, som man kunde forstaa, særlig naar man tog en Baier til.«

»Bitter og Baier! — det blev værre og værre. —«

»Jeg véd et glimrende Middel mod Tømmermænd, for det er jo det De har Levy, det er Levertran og en stærk Cigar,« lo hans Debitor. —

»Levertran! — og en stærk Cigar!« — Nei nu kunde Manden ikke holde det ud mere. Som en Raket fo'r han ud af Værelset, og kom først til sig selv igen, da den friske Morgenvind havde kølet hans Pande.

De to »Venner« gik foran, hver med en Spand i Haanden, hvori de skulde have Udbyttet, og bagefter dem traskede en Dreng belæst med Fiskeredskaber, medens en stor Hund der tilhørte Værten, løb frem og tilbage paa Marken og skræmmede Faarene og Lammene til vild Flugt over Grøfter og Gærder.

Endelig efter en halv Times Spaseretur, der forekom Levy som et Aarhundrede, ankom de til nogle Tørvegrave hvor Fiskeriet skulde foregaa.

Snørerne blev rullet op, Maddingen sat paa og Sporten begyndte. —

Gud bevares vel hvor Skuespilleren var heldig; hvert Øieblik havde han Bid, og trak snart en Skalle, snart en lille Gedde og snart en Aborre op af Dybet. — Men ubehændig var han, for mærkværdigt nok ramte den i Luften flyvende Fisk altid Isidor Levy enten paa Kinden eller paa Næsen; men da han tilslut fik den skarpe Rygfinne af en Aborre hen over Panden var hans Taalmodighed forbi.

»De gør det min Salighed med Villie!« raabte han, — »sé Dem dog for Menneske, der havde De nær ødelagt mit Øje. — Og hvordan kan det være, at jeg slet ingen Bid faar? Det er s'gu en rar Fornøielse.«

»Bid?« — svarede Skuespilleren, — »De har jo Bid, se Deres Flod er langt under Vandet.«

»Gu' straffe mig! Det er det jo ogsaa, — jeg maa hale op. —«

»Hal væk, men forsigtig, — det er vist en voldsom stor Fisk.«

»Den er svær, — jeg — kan ikke — faa den op, — den Fisk er meget stærkere end jeg. — Og han trak saa Sveden sprang ud af hans Pande og Stangen krummede sig, og han kom til at ligne en umaadelig stor Skruptudse.

Pludselig følte han et voldsomt Stød i Siden, han dreiede sig et Par Gange rundt, og saa deisede han paa Hovedet ned i Tørvegraven. —

Han udstødte et skringrende Raab om Hjælp og forsvandt saa i de muddrede Bølger.

»Vov! — hov! — hov! vov« gøede Hektor, og sprang hen over Marken efter et Faar og tre Lam, som forfærdede flygtede ind i den nærliggende Skov. — Det var den store Hund, som i sin Jagtiver havde væltet Levy ud i Graven. —

»Pustende og stønnende kom denne atter op paa Overfladen. Drengen rakte ham en hjælpende Haand, og saa kravlede han op paa Grønsværet.

Du store Kineser! hvor saa han dog ud. — Hans lysegraa Sommerdragt var farvet kulsort af Mudder, Straahatten flød som en Baad ude paa Voven, — og saa spyttede han, og hostede, som om han var en komplet Dyndvulkan. —

»De var nok nær gaaet nedenom og hjem,« sagde Skuespilleren, og kunde ikke skjule et Smil, da han betragtede den ynkelige Skikkelse, »det var ogsaa den fordømte Køters Skyld, den kastede Dem i Vandet.« —

Men Isidor Levy var rasende, han fo'r hen mod Kunstneren og holdt sin knyttede Haand op for hans Ansigt. »Skurk!« raabte han, »det er Deres Skyld altsammen. — De har lokket mig op paa den skrækkelige Hest. De fik Manden til at støde i Trompeten, De snød mig for 400 Kroner, og nu tilsidst vil De drukne mig i en Mudderpøl, — det skal jeg aldrig glemme Dem, — og jeg skal hævne mig — hævne mig voldsomt. — For Fremtiden fornyer jeg ikke Deres Vexler, og De faar aldrig en Øre mere hos mig. — Adjø!«

Og glemmende sine Smerter løb han over Marken op til Kromanden, laante en Kappe af denne og kørte i rasende Fart til Hovedstaden.

»Hør Du Dreng,« sagde Skuespilleren og saa' leende efter den flygtende Skikkelse, »lad os sé hvad det er for et Dyr Fyren havde faaet paa Krogen.«

»Ded mo vist være en vældig Gedde siden hun vaa saa svær at hive op;« mente Drengen.

»Det kan være, men jeg synes ellers at hans Medestang ligger saa løierlig stille paa Vandet, — kan Du naa den?«

»Jov, nu haar jeg den, — næ Kors dog hvor hun sla'er te' den! hun æ itte til at faa op. —«

»Forsigtig! forsigtig! — saa nu er den der — sikken en Ryg — — aa! — nei det er dog for galt! — Den stakkels Levy

har staaet og halet i en gammel Træstamme, — saa der smuttede den, — nu gik den tilbunds igen, ligesom Matadoren før.» —

To Maaneder efter fik en Kollega, som laa paa Landet i Midtsjælland følgende Telegram: »Gaar Du imorgen, for vi gaar?» — — Og den Adspurgte svarede tilbage: »Ikke endnu, rider Stormen af.»

Næste Dag stod i Avisen:

Fallit:

»Skuespillerne J . . . , P . . . og M . . .«

Men hjemme paa Kontoret gik Isidor Levy og vred sine Hænder og stønnede: 3000 Kroner tabt, vundet en let Lungebetændelse, meget slemme Tømmermænd og andre Lidelser. — Det er s'gu en daarlig Fornøielse at være Venner med, og en ussel Forretning, at ville tjene Penge hos en Skuespiller.

VII.

»Gamle Green«.

»Sér Du min Kammerat«, sagde Kunstneren til en yngre Kollega, da de en Aften gik sammen fra Teatret, »der er Forskel. Man kan jo nok fugte Talentet, og det mener jeg imellemstunder kan være baade fornøjeligt og gavnligt, men man maa gøre det standsmæssigt og fornuftigt. Naar Du nu for Eksempel giver en Baier eller en Toddy henne paa Hjørnet, saa sluddrer vi over den, til der kommer en Velgører og trakterer med Skum eller tilfældigvis kun Martel, men hvis der nu ingen Velgører indfinder sig, saa giver jeg en Genstand, og saa giver Du en til Slutning, og saa kan vi paa den Maade sidde og have det meget rart til Klokken er tolv.«

Den ældre og den yngre Skuespiller begav sig op paa Hjørnet. »Der vil Du finde det min Kammerat,« sukkede den Gamle, »ikke en Sjæl af vores. Ja saa maa vi jo selv til det.«

»Der er vel ikke andet for,« sagde Ynglingen. »Opvarter to Kaminade?«

»Flot skal det være, og snavs er det,« sagde den Ældre og trak paa Skuldrene, »men Gud bevares har Du Raad til det, saa for mig gerne.«

Toddyerne blev serveret, og de sad en Stund tause og anstillede Betragtninger.

»Hør, Du lovede engang at fortælle mig lidt om dengang da Du kom til Theatret« brød den Unge endelig Stilheden.

»Der er ikke meget mærkværdigt ved det min Kammerat,« svarede Gamlingen og drak en stor Slurk, »man debuterer, man gør lidt Lykke, man faar Roller, og saa tror man at man er en Pokkers Karl. Du véd nok at jeg spillede ude i Forstaden først, men hvad Du ikke véd, det er, at da jeg kom herind blev der et forfærdeligt Skraal blandt alle mine fremtidige Kolleger.«

»Hvorfor?«

»Ja hvorfor, — jo fordi — fordi — at de mente, at jeg muligvis kunde komme til at gaa dem lidt iveien med Roller eller lignende. Jeg spillede en Bondekarl, den første Aften, og blev ret livlig applauderet. Da jeg gik af første Gang stod Theatrets to bedste Kunstnere, Bonvivanten og Komikeren i Kulissen. De maalte mig haanligt op og ned.

»Idioter« sagde den ene.

»Asner« svarede den anden.

»At de kan klappe af saadanne Umuligheder.«

»Det viser bedst deres daarlige Smag.«

»Men naar man viser ægte Kunst, saa glør de, som en Ko paa en rød malet Port.«

»Ja, men naar den første den bedste Laban fra Gaden tørrer sine snavsede Sko af paa Scenen, saa klapper de Huset ned.«

»Bæster!«

Saa vendte de sig om til mig og den ene sagde »Umulighed!« og den anden »Idiot!« og saa gik de deres Vei.

Næste Aften stod jeg i Foyeren og saa paa Prøvelisten, om der var ansat Prøve for mig til næste Dag. Pludselig fik jeg et stærkt Stød i Siden, saa jeg fløj et Par Alen bort. Det var den elskværdige Bonvivant, som paa en saa høflig Maade gav tilkende, at han ønskede at sé paa Listen.

»Hvad Fanden er det?« spurgte han Regissøren, som netop kom til, »hvem er det der er tilsagt til Prøve i Morgen?« jeg har aldrig vidst, at vi havde en Skuespiller H ved Teatret. — «

Regissøren var forlegen. —

»Var det Asenet, som ødelagde den brillante Rolle i Gaar Aftes?« —

Atter smilede Regissøren pligtskyldigt. —

»Det var mig,« vovede jeg at indskyde.

»Dem,« svarede den store Kunstner og saa' ud i Luften, »jeg kender Dem ikke. Hvordan var det, spillede De ikke Harlequin eller Kassander i Pantomimen paa Tivoli?«

»Nej saa vidt havde jeg ikke drevet det.«

»Véd De hvad Højstærede,« sagde den søde Sjæl og lagde sin Haand protegerende paa min Skulder, »vend tilbage til Gøglet, som de er kommen fra, arbejd flittigt i det Fag, slaa Kaskader og Saltomortaler og alt hvad dertil hører, saa havner De nok engang som en rigtig god »Trolldmand« paa Tivoli, men lad være med at tale, for »Skuespiller« bliver De dog aldrig.«

Jeg var ikke rigtig veltilmode da han med et haanligt Smil gik ud af Foyeren, men Regissøren saa' sig forsigtig om, og hviskede saa til mig: »Bryd Dem blot ikke om hans Snak, De skal nok blive til noget, det véd jeg fra Direktionen. Havde De gjort Fiasco i Rollen, skulde De blot sét hvor elskværdig han havde været imod Dem, men De har gjort Lykke og det kan Fyren ikke taale. Taal blot endel og hold Deres Mund, saa skal De se, der blot gaar en lille Tid før De er optaget blandt »Kollegerne«.«

Jeg lyttede til hans Raad og ventede, men jeg fik rigtignok Lov til at vente længe.

Nogle Aftener efter havde jeg min anden Debut som en komisk Tjener i et stort Lystspil. Jeg stod meget pyntelig paa klædt i himmelblaat Livré; Haaret var sirlig krøllet, og paa Fødderne havde jeg elegante lakerede Sko, medens mine ret velskabte Ben var bedækkede med et Par skinnende hvide Bomuldsstrømper. Den anerkendte, dygtige Komiker havde en stor Rolle i Stykket, men, som det saa tidt gaar, Publikum var ikke rigtig oppe den Aften, eller ogsaa var han maaske ikke saadan ved Lune, som han ellers plejede at være, nok er det, han gjorde ikke stor Lykke i første Akt. Jeg gik af, og Heldet fulgte mig, thi Publikum klappede stærkt, saa saa' han et Øjeblik paa mig, drejede sig rundt paa Hælen og sagde blot: »Naa saaledes.«

Pludselig fo'r han som skudt ud af en Kanon, hen imod mig. »Tølper!« raabte han og saa — ja saa, — med Skam at tale om, — spyttede han en stor Skraatobaksklat hen paa min skinnende hvide Strømpe.

»Æsel!« raabte jeg.

»Hvad siger han?« raabte Komikeren, men jeg fik ikke Tid til at svare ham, thi i samme Øjeblik faldt mit Stikord og jeg maatte ind paa Scenen, uden at faa Tid til at rette det mindste paa mit Tojlette, ikke engang til at tørre Snavset af min Strømpe.

Men den næste Dag blev jeg kaldt op til Direktionen og fik mig en drøj Reprimande for Opsætsighed mod en ældre Skuespiller, og usømmelig Paaklædning paa Scenen.

Jeg opponerede, jeg vovede at paastaa, at den ældre Kunstner med Vilje havde besudlet mig. Hvad fik jeg for det? Ti Rigsdaler i Mulkt, det var det Hele. Ja ser Du min Kammerat, nu er de Begge salig henfarne, men jeg oplevede dog at se dem, den ene som et Vrag af et Menneske, og den anden saaledes paa Retur, at han mere af Naade og Barmhertighed, end paa

Grund af Dygtighed fik en Gage ved Theatret, som han akkurat kunde leve af.

»Ja jeg ved ikke om han havde Ret til at sige, at jeg aldrig blev Skuespiller, men det véd jeg, at jeg nu i adskillige Aar har ernæret mig og Familie ved at arbejde i den Branche.

»Du husker vel, at der er Skovtur paa Lørdag?«

»Saadan noget glemmer man aldrig min Kammerat. Men maa jeg saa give Dig et godt Raad?«

»Med Glæde.«

»Ja vel, nu vil Du finde det. Det er det: »Fugt Talentet, men til Maade«. Gør ikke som den Tykke. Studedrik ikke saa Dine Øjne bliver fortinnede og Tungen slaar Sludder, men — ja Du er med. En Plante trænger til Vand og Sol for at trives, og en Skuespiller trænger til et godt Glas Vin og en Smule Smiger for at faa Fremgang, begge Dele maa til, men lad det ikke faa altfor stor Magt over Dig, saa at Du slet ikke kan undvære Vinen og Smigeren.«

Den unge Skuespiller hørte andægtig paa den ældres Formaninger, og lovede at holde sig dem efterrettlig.

Kl. 12 vandrede de hjem.

*

*

*

»Danmark Dig følge Held og Hæder!

Danmark

hov Kammerater, der gik en Hat!« raabte den elskværdige Komiker som et Par Aftener i Forvejen havde holdt den smukke Forelæsning for den yngre Kollega om Fugtningen af Talentet. Det lod imidlertid ikke til at han selv altid fulgte de Raad, som han saa beredvillig meddelte Andre, thi han var øjensynlig i en noget løftet Stemning.

»Der vil Du finde det min Kammerat,« sagde han til Bonvivanten, som sad ved Siden af ham paa Vognen, og ængstelig svøbte sig ind i sin Slængkappe, »der vil Du finde det

en gammel Mand paa 60 og en ung Pige paa 17. Han gaar Dig i Bedene og spiller Bonvivant.«

»Hvem?«

»Hvem? Du plejer ellers nok at kunne sætte Øjne op. Luk nu Dine Glugger op og sé hvordan vores fine Adelsmand kurer til den lille Debutantinde fra iforgaars.«

»Hm! Du har Ret. Han opfører »Ildebrand i gamle Huse«.«

Himlen begyndte at graane og et Par Draaber Regn faldt paa Komikerens Haand.

»Det stænker Kammerater« raabte han.

»Det har det jo gjort hele Dagen,« svarede Bonvivanten.

»Saa, jeg synes det har været voldsomt tørt.«

»Hvordan Fanden er Du da bleven saa fugtig?«

»Naa Du har det paa den Maade, er Du tilfreds med at vi lader være med at le af Dine Vittigheder?«

»Gerne, men maa jeg blot henlede Din specielle Opmærksomhed paa den ny »Ko-mode« derude paa Marken,« Kørerne havde nemlig faaet Dækkener paa, »eller tror Du ikke, at Du imorgen Formiddag bliver nødt til at tage Borgherskab som Tømmermester, for Du lader vist en Mængde Tømmermænd gaa paa Arbejde naar Du vaagner.«

»Jeg vil ikke svare Dig, men jeg vil blot lade Lærken synge.«

Han bøjede sig ned og tog under Sædet en Flaske Vin frem. »Skaal Kammerat!« sagde han og drak en vældig Slurk, den var betalt, derfor tog jeg den med. Saa nu skal Lærken synge.«

Med usædvanlig Virtuositet gned han Proppen paa Flasken og frembragte derved en Mængde Lyde som skuffende lignede Lærkens Triller naar den steg tilvejs. Samtidig med dette, pegede han med den venstre Haands Pegefinger op mod Himlen og sagde: »Se der, der er den, nej hvor den flyver højt, man kan neppe se den.«

Ovre fra den foran kørende Vogn sagde nu en lidt grødet affekteret Damestemme: »Aa hør hvor dejligt Lærken synger, ikke sandt mine Damer, er det ikke henrivende?»

»Mageløst,« svarede alle Damerne i Kor, de maatte jo give hende Ret, som havde deres fremtidige Skæbne i sin Magt, selv om de ikke elskede hende saa overordentligt.

»Lærken synger dejligt,« raabte Komikeren over til hende, men den kan ogsaa synge ved Siden af«

»Hæm« gryntede Bonvivanten.

Den fornemme Dame trak foragtelig paa Skuldrene, hun havde nemlig den slemme Fejl, næsten altid at synge falsk.

»Det gamle Læ'r skal ærgres!« hviskede Komikeren til sine Kolleger. »Vil De se' Lærken min Naadige?» raabte han og viste Flasken frem. »Bien, men nu skal De ogsaa høre den,« og atter spillede han med Proppen paa Flaskens Side.

»Uforskammet!« hviskede den ældre Dame, og blev gul under Sminken, »han er drukken, det skal være sidste Gang, at han kommer med i Selskab eller paa Skovtur.«

Men Komikeren vendte sig ganske rolig om til Bonvivanten og betroede ham under Tavsheds Løfte, at »den Pige havde hadet ham fra Fødselen a'!« Og saa istemmede han saa at det rungede i Skoven:

»Danmark Dig følge Held og Hædet! —

Som mine ærede Læsere vel kan begribe, befandt Personalet sig paa Skovtur, som Direktøren gav i Anledning af den vellykkede Saison. Hele den Del af de Engagerede, som hørte til den faste Stok var indbudt, og ved en saadan Lejlighed var det altid en Sædvane, at vor Ven Komikeren fik sig en lille Hat. Han var til daglig Brug meget sober, en fortrinlig Skuespiller, en udmærket Familiefader og et godt Menneske, men naar der var et Gilde syntes han ikke at han havde moret sig, uden han havde været lidt overkørt. Paa denne Skovtur var det endda gaaet saa nogenlunde, men da det glade Selskab kom ind paa et af de

større Etablissement paa Strandvejen for at drikke Kaffe, slog han sig først rigtig løs.

Vognene blev sendt iforvejen, for at vente Selskabet ved Charlottenlund, det kunde være saa morsomt at gaa det lille Stykke Vej derved, og vor Ven var den første der gav sit Samtykke til det udmærkede Arrangement. Der blev serveret med Kaffe, Likør og Kognak; Bonvivanten og Farceforfatteren overbød hinanden i at sige gode Vittigheder, og Branderne fløj som gloende Pile tvers over Bordet, medens Komikeren drak sin »Kammerat« Direktørens Skaal for syv og tyvende Gang. Den tykke Karakterkunstner sad stille og husvant i en Krog af Stuen og legede med en Kop hvori der var saare lidt Kaffe og en uhyre Masse af Kognak. Om det nu var den friske Foraarsluft, eller den lange Kørsel eller Kaffen og Kognaken, der var Grunden, det vides ikke, men Komikeren faldt pludselig i Søvn. Sagtelig og blidelig gled han over i et Hjørne af Sofaen og blev liggende der i en malerisk Stilling. Kammeraterne dækkede ham omhyggelig til med et Tæppe. Herregud, Ulykken var da ikke saa stor, han havde ikke kunnet taale de gode Drikkevarer, han var bleven lidt træt, og hvilede sig.

Kun den ældre Dame, som han havde krænket før, saa' foragtelig hen paa ham, »Gris;« sagde hun, og vendte sig om til sin trofaste Garde. »Er det ikke forfærdeligt at man skal være Kollega med saadant et Menneske?«

»Skrækkeligt?« svarede Damerne og gøs paa Kommando.

Aftenen kom, Mørket sænkede sig over By og Land, ude paa Verandaen sad det glade Selskab, og nippede til Likøren, og saa' over til Sverrig hvor Lysene i Husene langs Kysten glimtede som Hundreder af Stjerner. Ude i Sundet fo'r Damperne frem og tilbage, deres Laterner lyste i røde og blaa Farver, Musikdirektøren slog til Lyd paa Klaveret og ud i den stille, dejlige Foraarsaften lød Operettesangerindens klokkerene, sympatiske Stemme, som et Bud om, at nu kom den skønne

Sommer. Hun sang om Violens Duft, om Nattergalens Slag i Busken, om alt det, som fylder et følede Menneskes Sjæl i Vaaren, om Kjærligheden, den evige, uforanderlige og dog saa vidunderlig skønne Følelse, som kan fylde selv det mest raa Menneskes Sjæl med en hidtil uanet Poesi, og hun sang det, som kun hun kunde synge.

Da hun havde sunget til Ende, var der et Øjeblikks Stilhed, man var virkelig bevæget, men saa brød Jubelen løs, der klappedes som Skuespillere kan klappe, begejstret, rigtig af Hjertet, naar de føler varmt for noget, og ude fra Vejen applauderede de hundreder af Tilhørere, hvem den pragtfulde Stemme og den smukke Melodi havde lokket derhen.

Men vor Ven Komikeren hørte intet af alt det, han sov kun de Retfærdiges Søvn. Omsider manede Direktøren til Opbrud, der skulde spises til Aften i Charlottenlund og der var en lang Vej at gaa. »Men hvad Pokker gør vi ved Kammeraten der?» sagde han.

»Bryd dem aldrig om det,« svarede den tykke Kunstner og rejste sig lidt besværligt. »Hr. Direktør, Kammeraterne har aftalt at vi bærer ham derned.«

Og som sagt saa gjort, Vennen blev læsset op paa Skuldrene af de Fire og i taktfast Marsch gik Turen langs Strandvejen, uden at det ejendommelige Optog vakte større Forundring, da Mørket var temmelig tæt. Da han blev placeret ved Aftenbordet, vaagnede han først, og hans første Udbrud var: »Naa Kammerat, skal vi nu til det igen?»

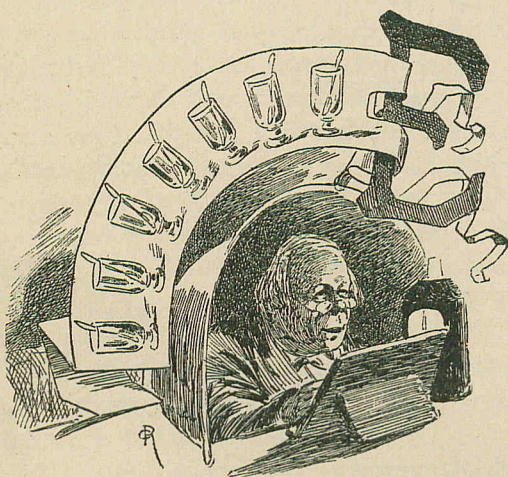
»Ved Du hvor Du er Gamle?» spurgte Direktøren.

»Ja naturligvis paa Klampenborg, jeg har faaet mig en lille Lur.«

»Nej Du er minsandten i Charlottenlund.«

Komikeren saa' sig et Øjeblik tvivlende om, rejste sig saa og gik hen til Vinduet og saa' ud af det. Saa vendte han atter tilbage til Bordet og sagde: »Der vil Du finde det min Kammerat, det er Trolleri.«

Den næste Dag maa han dog vist have faaet at vide hvordan det var gaaet til, thi han kom meget højtidelig hen til alle Kollegerne, trykkede deres Hænder og sagde: »Maa jeg paa Familiens Vegne takke alle Tilstedeværende, baade de der fulgte og de der bar.«

VIII.

Sufflører.

r der nogen Klasse af Medborgere eller Medborgerinder, som maa døje Skældsord, Forhaanelser og gnavne Bebrejdelser, saa er det Skuespillernes underjordiske Velgjørere. Kan en Aktør paa tredje eller fjerde Prøve

endnu ikke et Ord af sin Rolle, saa hedder det øjeblikkelig naar Direktøren nede fra Tilhørerpladsen spørger om Grunden til dette ikke saa usædvanlige Fænomen: »Aa, jeg er kun en Smule distrairt i Dag, og saa siger det Asen dernede ikke et Kvæk.«

I Almindelighed har Suffløren brølet saa højt, at det kunde høres over hele Teatret, men Skuespilleren er den eneste, som ikke har kunnet høre ham. Paa Prøverne er Sufflørerne næsten altid umaadelig aktive, de ved at der kan Hævnens straffende Haand ramme dem uopholdelig, men om Aftenen, under Forestillingen, sløser de undertiden slemt af, og jeg kender virkelig Tilfælde hvor saadan en hæderlig Kollega var lumpen nok til at svare paa en ængstelig Kunstners indstændige Anmodning om nogen Hjælp nede fra Dybet: »Ja vist saa, naar I trænger til os

er I saa rare, men om Formiddagen er I storsnude nok, giver Du to store Toddyer i Løbet af Aftenen, skal jeg sige Dig hvert Ord, ellers faar Du ikke et Kvæk?»

»Siger Du mig saa Kommaerne med?»

»Gu' gør jeg saa, Du kan for den Slags Skyld gerne faa Udraabstegnene ogsaa.»

»Saa slaar jeg til.»

Toddyerne kom, og Skuespillerne »kunde« de første 4 Akter udmærket. Der var nemlig flere, som ogsaa havde sluttet Kontrakt med Suffløren om Betaling for Hjælpen. Alt var i den skønneste Orden, men i Begyndelsen af femte Akt var den hjælpende Aands Røst saa underlig tyk og lallende; det var nemlig ikke muligt at forstaa et eneste Ord. Pludselig lød et rædselsfuldt Brag, det var alle de tomme Toddyglas som var rutschet ned paa Gulvet ved et velrettet Puf fra Sufflørens Side. Resten af Aftenen saa' de ikke andet af denne elskværdige Medborger end et Par Frakkeskøder; Den øvrige Del af Personen var beskæftiget med at pille Glasstumper op.

Femte Akt gik ikke nær saa godt som de foregaaende.

Undskyldeligt er det naturligvis, at de stakkels Mennesker bliver lidt ligegyldige ved deres Arbejdes dræbende Ensformighed, thi det maa være aandsfortærende at sige de samme Repliker Aften efter Aften, uden engang at have Lov til at lægge sin egen personlige Opfattelse i dem, Gud naade den Sufflør der gjorde det, og som saa ovenikøbet har sagt dem til et halvhundrede Prøver i Forvejen.

Men ganske undskyldeligt er det dog ikke, naar en Dame, som har overtaget sligt et ansvarsfuldt Hverv, stoler saa meget paa Skuespillernes Sikkerhed, at hun benytter Lejligheden til at faa strikket adskillige Omgange paa sin Strømpe, og ikke engang ser i Bogen.

Og det er sket. Ved et af vore Privatteatre var der virkelig engang en Suffløse, som elskede sit Strikketøj højere end sin Pligt, og samtidig var der en udmærket Skuespiller, som ikke var synderlig stiv i Papirerne.

Saa gik det omtrent til paa følgende Maade:

»Jeg synes naadige Fru Baronesse, at Deres Paastand ikke er, om jeg saa maa sige ganske holdbar — [afs.]. Aa det Bæst, nu har hun slaaet op til et nyt Par. Sig dog noget for Pokker . . .«

Suffløsen var døv for alt.

»Men hvis Fru Baronessen vil bære mig med en længere Samtale, skal jeg forklare Dem Sagerne hm, — hm, — hm, saa De skal se det Hele fra et nyt — hm — hm Synspunkt, — [afs.]. Hun er ligeglad, se hvor hun sidder dernede og leder efter den Maske hun har tabt. Sig dog noget rædsomme Uhyre!«

»Og denne Samtale skulde dreje sig om?«

»Om alvorlige Sager . . . hm — hm, men undskyld Frue, ja jeg ved nok, at det er min Pligt at sætte mig ned ved Siden af Dem, men — hm — hm . . ., jeg kan saa daarlig tænke, naar jeg ikke gaar lidt frem og tilbage . . . [afs.] Vaagn af Din Slummer Du gruelige Glut, hør Pligten Dig kalder . . ., ve nu snorksover hun.« Ja Frue, Sagen drejer sig altsaa om [afs.] hvad Fanden er det den drejer sig om? Naa nu fandt hun vist Masken.«

Og saa gik han frem og tilbage og trampede haardt i Gulvet, indtil Damen i Kassen endelig observerede, at der maatte være noget galt paafærde og saa' i Vejret. Forfærdet søgte hun nu at gjøre sin Forseelse god igjen, men forgæves ledte hun efter hvor de var, og indtil hun havde fundet det, maatte Skuespilleren improvisere saa godt han kunde, indtil hun endelig fik fat i Traaden. Saa udstødte han et Befrielsens Suk og sagde: »Saa Frue, nu tror jeg nok at jeg tør tage Plads, nu er jeg fattet paa alt, nu ved jeg hvad jeg vil sige Dem.«

For faa Aar siden eksisterede der en Sufflør, som altid sov i Kassen.

Han maatte bogstavelig talt trues med Prygl, med en virkelig korporlig Revselse, hvis han vovede at offere Pligten for Tilbedelsen til Søvnens Gud. Men uagtet disse haarde Konditioner gik Naturen dog ofte over Optugtelsen, og istedetfor et hjælpende

Ord, hørte Skuespillerne altfor ofte en stærk Snorken fra Kassen. Hensynsløse Kunstnere yndede i saa Tilfælde at lade Pult og Sufflørbog foretage et Angreb mod hans Næse, saa Stakkelen fór op med et Brøl som genlød videnom i Salen, men andre mere hævnghjerrige og dog hensynsfulde Sjæle ventede ganske rolig til Stykket var forbi, og saa gik det løs. Om han end yderst sjældent virkelig blev Genstand for et raat, brutalt Overfald, var de smukke Betegnelser, som han blev regaleret med, dog nok til at gøre ham grundig ked af det, og saa lukkede han sig inde i Kassen, og var ikke hverken ved Bønner eller Trusler at bevæge til at lukke Døren op.

Men findes der sløve og ligegyldige Mennesker i Standen, findes der paa den anden Side ogsaa samvittighedsfulde og udmærket dygtige Folk. Naar en Mand kan gøre saadanne Kunststykker, som at improvisere Vers nede i Kassen og faa Skuespilleren til at tage hver Linie og synge det, som om det var korrekt lært, saa vidner det om Ro hos Kunstneren og Duelighed hos Suffløren, og sligt er passeret adskillige Gange. Fristende er det for den lade, delvis ligegyldige Skuespiller at »spille paa Sufflør«, og adskillige har drevet det til en sand Virtuositet deri. Iblandt disse havde afdøde Professor Nielsen, saa fortrinlig en Skuespiller han end var, en fremragende Rang. »Gamle Boye« var, som bekendt en ypperlig Sufflør, hvert Ord sagde han tydelig, klart og bestemt, ingen der blot var rolig, risikerede at gaa istykker, naar han havde Bogen i Hænder, men for Professoren medførte det den Ulempe, at han omtrent tog alt hvad Boye sagde, enten det var hans egne Repliker eller andres. Hans Søn August Nielsen var lige kommen til Teatret og havde i et eller andet Drama faaet en Rolle paa en Replik der lød saaledes: »Nu kom Fru Karen i sin gyldne Karm.« Han var noget ængstelig over det ansvarsfulde Hverv der var betroet ham, og bad Boye om endelig at slaa ham Repliken tydelig an naar han kom ind om Aftenen. Øjeblikket kom. Fløiddøren gik op, Boye stak Repliken op, og unge Nielsen skulde just til at aabne Munden for at sige den, da lød det paa engang gennem

Salen med Professorens mægtige Røst: »Nu kom Fru Karen i sin gyldne Karm!«

August havde ikke andet at gøre end forfjamsket at sige: »Ja!« bukke og gaa.

Faderen havde stjaalet Repliken fra Sønnen.

I Provinserne eksisterede for nogle Aar siden en gammel Sufflør, som tillige var Dekorationsmaler. Det var Skuespillernes Skræk naar han engang imellem havde fuldendt en ny Dekoration, saa sad han altid i Kassen og glædede sig over sit Mesterværk og glemte at sige noget. Specielt var dette Tilfældet naar et Bagtæppe var oppe, hvorpaa han havde malet et Ur med skæv Perpendikel, det skulde forestille at det var i fuld Gang, og denne geniale Ide faldt han altid i dybe Tanker over.

Engang hver Saison havde han Benefice, og denne faldt i Almindelighed i Aalborg. Huset var altid godt besat, han var nemlig en skikkelig gammel Fyr, som var godt lidt af alle. Under Forestillingen fik han imidlertid saa mange Toddyer sendt op paa Teatret af Velyndere, at han blev lidt snurrende. Saa var det en Aften, at nogle Spasmagere faldt paa at kalde Beneficianten frem, og det øvrige Publikum gik glade ind paa Ideen. I et Par Minutter trodsede den Feirede Stormen, men saa kunde han ikke mere, det var for meget for hans smigrede Forfængelighed. Resolut rejste han sig op i Kassen, tog Hætten af og viste nu sit lille runde Ansigt for Publikum. Nikkende og smilende hilste han ud i Salen, og at Jubelen var stor var en Selvfølge.

IX.

Direktøren fortæller.

Vi sad en Aften bænkedes i en større Provinsbys Konditori, og hvad der var det mærkværdigste af det, Direktøren var med. Ellers aflagde han sjældent et Besøg paa slige Steder, engang imellem dog for at købe en Kage eller to, men den Aften overraskede han os ved at byde paa Toddy Stuen rundt.

»Jeg vil dog engang vide hvad det vil sige at faa sig en Rus,« lo han, »det har jeg sandelig aldrig prøvet endnu.«

»Vil Direktøren virkelig . . . ?« spurgte Bonvivanten tvivlende.

»Saamænd vil jeg saa, jeg tænker at naar jeg har drukket denne fyldte Pokal, saa er jeg saa beskænket, at I maa bære mig hjem.«

Men han blev sandelig ikke beruset, uagtet han drak en Ekstratoddy, han var nærvæd at gøre os andre tilskamme. Men lidt snaksom blev han og saa fortalte han mere end han ellers plejede at gøre.

»Sandt for Dyden, jeg paastaar at man skal tage sig voldsomt i Agt og være umaadelig forsigtig med ny Teatre. Jeg erindrer saaledes engang oppe i Drammen. Der var bygget et helt nyt Palads, som vi skulde spille i. Alt var udmærket indrettet, med Lemme i Gulvet, jeg tror der var 10 eller 12, Kontra-

vægt paa Kulisserne, for at der kunde changeses ordentlig, og ny, aldeles fortrinligt malede Dekorationer. Men der brugtes ogsaa en Million Maskinfolk, og det gik Fanden pine mig ud over min Lomme, det husker jeg ogsaa. Saa skulde vi give Bjørnsøns »Maria Stuart i Skotland«; jeg havde udstyret det nyt fra Top til Taa, og der udfoldedes sandelig en hel Mængde Pragt deri. I en af Akterne, jeg husker sandelig ikke hvilken, er der et Changement og det var Aftalen med Maskinmesteren at han som Signal skulde have tre Slag i Gulvet, saa skulde Møblerne forsvinde i Dybet og Kulisserne i Loftet. Naa vi spillede jo væk paa Akten, jeg sad paa Scenen, som den gigtsvage Lord Ruthwen, da — o Rædsel, — pludselig de tre dumpe Slag lyder. Og saa gik det løs.

Kulisserne forsvandt som et Lyn i Højden, paa Tæppestangen red den tykke Skuespiller S... som, ved at banke med sin Stok i Gulvet, ufrivillig havde afstedkommet hele Skandalen, den lille M..., som havde været ved Balletten slog en Pirouette, eller Battement, eller hvad det nu hedder ud til Siden, og jeg selv gik med Lænestol og Bord ned i Dybet. Forgæves raabte jeg: »Det er galt! I ødelægger mig,« Aa min Virksomhed! min Virksomhed!« de changede væk som de var gale, og Publikum lo, som om de var betalte for det, det sidste de saa af mig var min hvide Ridderfjer, som nikkede Afsked til dem. Tæppet maatte gaa ned, og det første jeg saa' da jeg atter kommer op paa Scenen var Maskinmesteren der, som en Gal, væltede sig paa Gulvet og raabte: »Jag är förloren, jag är död! det öfverlefvar jag inte! Jönsson! Hent mig en salt Sild.«

Hvad han vilde med den Sild ved jeg ikke, men den er maaske en Trøst for Svenskerne, for Stokholmer var han, derfor bar jeg over med ham.

Ja undertiden har jeg jo maattet spille Komædie, jeg gør det grumme nødig, oftest sniger jeg mig fra det, men jeg gamle Mand har sandelig ofte maattet op paa Brædderne og dublere naar en eller anden Skuespiller meldte sig »upasselig« hen paa Eftermiddagen. Det skete saaledes engang for nogle Aar siden

i Fredericia. Som sædvanlig var det Hr. S . . . , som havde siddet saa længe paa Vinkælder, at han Kl. cirka 4, sendte en temmelig ulæselig Billet hjem til mig, hvis Runer jeg dog fik udlagt til, at han ikke kunde have den Fornøjelse, at spille Zigøinerhøvdingen om Aftenen i »Preciosa,« da han var meget syg. Jeg sendte en af mine yngre Skuespillere Hr. B . . . hjem til ham for at forhøre om det virkelig var hans Alvor, og bad ham sige til S . . . , at naar han badede sit Hoved rigeligt med koldt Vand, vilde hans Sygdom nok gaa over. Den store Kunstner laa i Sengen med »Musse« ved Siden af sig, en halv tømt Flaske Portvin stod ved Siden af ham paa Bordet, og velbehagelig sendte han den ene Røgsky efter den anden op imod Loftet. Beskedent røgtede den unge Mand sit Ærinde, men han blev noget forbavset over at faa følgende Svar: »Sig til Direktøren at jeg behøver hverken at bade mig i Hovedet eller andre Steder for at blive rask, men Tingen er at vi skal ikke rejse omkring i de smaa Byer og spille stor Komedie. Vel Musse?«

»Vov!« gøede Hunden, og S . . . sagde triumferende: »Kan De se at det er saa soleklart, at selv de Umælende kan indse det.«

Jeg fik ham sandelig ikke op paa Brædderne den Aften, men maatte selv gøre det som jeg kunde, ganske vist ved at støtte mig til Bogen, for den havde jeg i venstre Haand og kiggede i den naar jeg ikke kunde huske mere, men da jeg gik med Bøssen i Haanden efter Preciosa ønskede jeg minsandten, at at den havde været ladt med grovt Køkkensalt, og at det var S . . . der gik foran mig. Guds død og Pine, hvilken en Ladning han skulde have faaet, den havde virket bedre end de 30 Kr., som han fik i Mulkt.

Nej, saa var T . . . dog bedre, han elskede ogsaa et Bæger, men han drak kun paa Fridage. Oppe i Norge havde vi engang to hele Dage fri.

»Den bliver go'!« sagde T . . .

»Hvormed?« spurgte jeg.

»To Dages Frihed og 40 Potter Brændevin, 12 Flasker Øl, Flæsk og Fiskefrikadeller hjemme, det bliver en forfærdelig Svir.«

Og efter Kenderes Sigende blev det nok ogsaa en kolossal Rus, som han sammen med nogle af sine Venner havde i de Par Dage, men Gud forbarme sig vel, hvor saa han ud da han om Trediedagen mødte til Prøve. Han var blaarød i Ansigtet, men huske kunde han, saa det skadede ikke min Virksomhed.

Han gik hen og hilste paa min Hustru og sagde: »Frue, maa jeg tale to Ord med Dem?«

»Saa gerne Hr. T...., hvormed kan jeg tjene Dem?«

»De har altid sagt, at De holder saa meget af Delikatesser, tør jeg byde Dem dette Kræmmerhus?«

Og op af Baglommen trak han et Kræmmerhus af graat Karduspapir.

»Vær saa artig Frue«, sagde han i fulde Alvor, »her er tre Fiskefrikadeller, som jeg selv har lavet, De kan tro, at de er delikate, ellers skulde jeg daarlig forstaa mig paa Delikatesser.«

Min Hustru fandt Paafundet saa originalt, at hun modtog Presenten.

»Gud forbarme sig, denne T.... havde jeg uhyre Fornøjelse af, skønt han jo var lidt slem til Tider.«

Engang, det var midt om Vinteren havde jeg lejet Drammens Teater og jeg skulde rejse derned fra Trondhjem. Tilsøs kunde jeg ingen Skibslejlighed faa, saa maatte vi over Land med Slæder. Det var en besværlig Tur over Dovrefjeld, det frøs haardt og Krostederne paa den Vej var saa elendige, som vel muligt. Vi maatte altsaa sørge for vor Proviant. Jeg sendte T.... og en ældre Skuespiller W.... i Forvejen for at ordne Nattelejerne saa godt som det lod sig gøre, og de rejste da en hel Dag tidligere fra Trondhjem end vi andre. Jeg syntes nok at min Regissør saa lidt skælnsk efter dem, da de kørte ud af Byen og saa spurgte jeg ham hvad han lo af.

»De har min Salighed forsynet sig godt til den Rejse,« svarede han. Et Anker Brændevin paa 40 Potter, 24 hele Fla-

sker bajersk Øl og en stor Kurvfuld af Mad, det maa da kunne forslaa.

»40 Potter Brændevin til to Mennesker!« raabte jeg, »de bliver jo døddrukne og fryser ihjel paa Fjeldene.«

»Aa!« mente Regissøren, »de er vant til Turen begge to, de hytter sig nok, men de bliver vel lidt forsinkede.«

Og ganske rigtig, hans Formodning slog til.

Den første Kro vi kom til var Begejstringen stor over de to flotte Gæster, som havde ligget Natten over og var rejst op paa Formiddagen. »De drak mig slig en Rus paa Kvellen«, sagde Kromanden »at det endnu løber mig rundt i mit Hoved. — Men tænk de havde ogsaa selv 40 Potter med. Kors hvor vi drak!«

Vi rejste tidlig næste Morgen og lidt over Middag saa vi langt borte et mørkt Punkt paa Sneen. Det var dem. Vi kom dem nærmere og nærmere, og da vi kommer nær nok til at se hvad de foretog sig, saa holder de F . . . pine mig stille midt paa Vejen og har etableret et større Drikkelag. Brændevins

ankeret var anbragt paa Sædet og paa Bunden af Slæden sad de to hver med en Tumling fuld af Brændevin i Haanden og brølede af fuld Hals.

»Herlig en Sommernat

Drage til Elverkrat

Hvile o. s. v. —«

T med en Gravbas saa underjordisk som vel muligt.

»Gud forbarme sig vel,« sagde jeg, »sidder I her og solder paa Landevejen i Stedet for at rejse i Forvejen og skaffe os Senge?«

»Det var umuligt at komme videre« brummede T , »Hesten er saa daarlig, den vil slet ikke gaa, og Sjysgutten, den Gris, ligger bag i og er fuld, saa hvad skal vi gøre? Og desuden var vi selv flove.«

»Slut Jer nu bare til os,« mente jeg, »saa følger Hesten nok de andre.«

»Vel« sagde T . . . , og vi kørte. Men det varede ikke en Time, saa havde vi tabt dem afsyne, de var sakket langt bagud.

Naa vi kom da til Drammen, og blev indstallerede og der gik en Dag og der gik to Dage, vi saa' ikke en Smule til Efternølerne. Saa den tredie Dag maatte jeg sende Regissøren ud paa Opdagelsesrejse efter dem. Efter en hel Dags Tur tilbage fandt han dem siddende i en snavset Kro oppe i Fjeldet. Ankeret laa paa Bordet, Brændevinen flød henad Gulvet, og jublende Gæster klinkede med de ædle Givere, og imens sad jeg nede i Byen og bandede de to Døgenigter, som ødelagde min Virksomhed.

T havde neppe faaet Øje paa Regissøren før han lallende raabte: »Naa er De der, vi kommer naar vi har tømt Ankeret, det er Nr. 2. Det første slog ikke til, men heldigvis havde vi sørget for Reserve.«

Tænk 80 Potter Brændevin havde de to Mennesker, ganske vist med Assistance, tømt paa Rejsen, det er næsten ligesaa godt som gamle Chr. L. der paa en Dampskibstur fra Bergen til

Christianssand havde en Regning paa 90 Snapse og et lille Glas Øl. Men saa blev han ogsaa baaret i Land.

Nej, en af de værste som jeg nogensinde har havt i mit Engagement var dog S.... Det var en fordømt Karl.

En Dag kommer han paa Prøven og begynder at gøre Grin. Jeg advarede ham flere Gange, men det blev værre og værre og tilsidst begynder han minsandten at skælde mig ud for »Komediantgefreider« og »Pøbeldirektør« og lignende skønne Benævnelser. Jeg kunde naturligvis ikke lade mig sligt byde, derfor sagde jeg: »Mine Damer og Herrer Prøven er hævet, S... er fuld!« Saa blev han som rasende og injurierede mig og jeg mulkterede ham selvfølgelig for 10 Specier. Det var den sidste Maaned i Saisonen, og nogen Tid efter faldt altsaa Gagedagen. Han møder, jeg betaler ham sine Penge, naturligvis med Fradrag af Mulkten, og han gaar. Tilfældigvis stod mit Skrivebord foran et aabent Vindue, og et Øjeblik bøjer han sig ind gennem dette og siger: »Naa det er altsaa Deres Mening at De vil snyde mig for de 10 Specier, godt saa tager vi selv.« Og inden jeg var kommen mig af min Forbauselse var han forsvunden, med en Rulle paa ti Specier som han havde taget fra Bordet.

Ja det er sandelig ingen Spøg.

Og jeg burde dog have kendt den Fyr, for et Par Maaneder tidligere havde han allerede gjort mig Knuder.

Som De ved mine Herrer betaler jeg aldrig Gage ud om Søndagen, men Hr. S... mødte jo alligevel med den største Frækhed.

»Hvad ønsker De?« spurgte jeg ham.

»Gage, Hr. Direktør!« svarede han.

»De ved at jeg betaler aldrig Gage ud om Søndagen.«

»Gage!«

»De faar den imorgen!«

»Gage!«

»Er De gal Mand?«

»Gage!«

»Vil De gaa!«

»Gage!«

»Hvis De ikke gaar, smider jeg Dem ned ad Trapperne.«

»Gage!«

Saa blev jeg som rasende, trængte ham ud ad Døren og ned ad Trapperne, men for hvert et Trin han kom ned, raabte han »Gage! Gage! Gage!«

I min Forbittrelse greb jeg et Stykke Brænde der laa i en Kurv og smed det ned efter ham, men det ramte F . . . pine mig en Handelsrejsende i Hovedet, mens S . . . nede fra endnu engang raabte: »Gage!« Og saa maatte jeg betale Mulkt og 10 Specier til Manden for Svie og Smerte, mens Karlen gik fri og næste Dag stillede hos mig og fik sin Gage som om der ingenting var ivejen.

Jo det var en net Kavaller.

X.

Den gamle »Tut«.

»Kra' me! nu vil jeg s'gu ogsaa spille Komædie, jeg har længe nok siddet nede i Hullet og fortalt de Bæster oppe paa Scenen hva' de skal sige. Nu vil jeg vise dem, at jeg er meget bedre Gøgler end de alle tilsammen.

»Tror Du nu ogsaa det gaar an? Hvad mener Du, at Publikum vil sige, naar de ser Dig paa Scenen?«

»De vil juble, det vil de.«

»Hvad vil Du tage op?«

»Pariserdrengen, jeg spiller selv Morin.«

»Det bliver kønt!«

»Kra' me, det bliver godt, jeg kan hvert evige Ord. Øjet, det Du ved, der er lidt galt med, vender jeg bort fra Publikum, og Kostumet fremhæver min Figur, det bliver et pragtfuldt Kostume, med en Fez saadan paa Snur. Ser Du, Fru Mikkelsen, hende jeg har rejst med, spiller baade Moderen og Grevinden, Fru Jørgensen spiller Pariserdrengen, det bliver brillant, hun har spillet den Rolle i over 30 Aar og er ligefrem berømt for den, og jeg selv spiller Generalen, det bliver storartet, vi skal nok gøre Lykke. Vil Du købe et Par Billetter? de koster kun 50 Øre Stykket. Naar Farvel Du, jeg maa ud paa Geschæften.«

»Farvel Hamann! — — Stakkels Fyr! saa Du vil ogsaa spille Komædie; ja der kan man se hvor løjerlige Folk kan være.

Platfodet, hængemavet, skeløjet og med et Organ, som en sprukken Jydepotte af de største. Den Forestilling bliver vist højst meget mærkværdig.«

*

*

*

Tunge Tobaksskyer hang over den brogede Forsamling i den gamle »Tut« hvor Herman Emanuel skulde have sin »Debut«. Alt hvad København ejede af »Teatervenner«, havde givet Møde. Zünftige Slagtere og pomadiserede Kommiser, glade Smaafugle af den letteste Art, og modne Skønne i straalende Dragter, havde placeret sig ved de smaa Borde, og delikaterede sig med et Hav af Baiere og Toddyer.

Værten skinnede som en Sol bag Buffeten, og Opvarterne fo'r omkring som Snoreraketter, det var et Publikum for dem.

Og gemytligt var der.

»Musiken« spillede en af de allernyeste Trippevals, straks ledsagede Kavallererne de kendte Toner med takstfast Trampen i Gulvet og Banken med Glassene i Bordene, ja nogle enkelte Par tog sig endog en lille gemytlig »forkert« ude i Vestibulen.

Første Stykke, en gammeldags Vaudeville, gik nogenlunde; der var kun den Fejl at de to Indehavere af Hovedrollerne ikke kunde et Ord. Midt i Stykket gik de istaa.

»Det er Dem, som skal sige noget Frue,« hviskede han.

»Nej det er Dem Hrr Klemmesen.«

»Nej det er virkelig Dem.«

»Det er Dem »Madame«!«

Saa skændtes de i 10 Minutter, indtil de var ved at komme i Totterne paa hinanden, og Elskeren maatte ind og »klare Ærterne«. Han høstede kun ringe Tak derfor af Publikum. Den tykke Slagter Holtug fortalte ham nedefra at: »det var Sønd, at han var kommen ind even nu, for nu var der »Trav i Kalkunen«.

Tæppet faldt imidlertid under dundrende Applaus. »Havde de bare kun't no'et mer, ha'e den vaaren svært hopla!« mente Slagteren.

*

*

*

Saa blev der en lille Pause. Fru Mikkelsen skulde synge Romancer. Tæppet gik op. Der var hun.

Jubel! Et stormende Hav af Henrykkelse!

Gamle Veninde! Yndige Væsen! Jeg glemmer Dig aldrig. Altid vil jeg mindes Dine sorte Lokker, der var lejede hos Giese, Dine karminfarvede Kindben, Dine 32 forlorne Tænder.

Orkestret intonerede og hun begyndte.

»Hvorfor vil ni tvinge mig at sjunge?«

»Det er der jo ikke en Sjæl som har bedt Dem om;« svarede Holtug.

»Fast jag kan en liten Visa jag«.

»Det er vist en net Dudeldeidelom De kan.«

»Jag vil heller dansa med de Unga«.

»Ja vel det kunde De li'e, de gamle Kanehest.«

»Hela Nattan til den ljusan Dag«.

»Naa saa det er det, Du har sla'et Dine Sindshenrykkelser op etter.«

»Stundom hænder det da ingen hør mig«.

»Gud give det var mig, der var fri for at høre Dig.«

Saaledes foredroges hele Sangen under lutter Afbrydelser, men da Fruen saa begyndte paa den yndede Romance »Hjem! Hjem! mit kære Hjem«, blev det Holtug for broget, han rejste sig i hele sin Vælde og raabte: »Nej véd Du hvad, nu har vi faaet nok af Dig, hjem med Dig! Vil Du gaa hjem! Du skal gaa hjem!«

Saa brølede Publikum: »Hjem! Hjem! mit kære Hjem!« Tæppet gik, men Fru Mikkelsen maatte gentagende frem og kvittere for Bifaldet.

»Det var nu inte for det,« sagde Holtug, »hun var s'gu egentlig en meget go' Krop Ky', men »Syngepige« var hun inte, og saa ku' hun' inte' engang »svenske« det rigtig a', hverken med Ord eller Text.«

*

*

*

Første Akt af Pariserdrengen gik godt, Publikum var tilfreds, og applauderede Fru Jørgensen meget livligt. Uagtet sine 50 saa hun ogsaa meget takkelig ud, kun, mente Holtug, var »Finalen just ikke »Symponiens« bedste Fordel, men ellers var hun meget regedérlig, hun lignede saadan et middelgodt Øg, som man havde faaet til at være livlig og ungladen, ved at gie den Brød med Brændevin.«

Saa kom anden Akt.

Der var spændt Forventning i Salen.

»General Morin« skulde vise sig.

Tæppet gik og. Der er han.

Han var glimrende! Den røde Fez sad koket paa den ene Side af Hovedet, som var bedækket af en stikkelhaaret hvid Paryk, under hvilken hans eget Haar tittede frem baade ved Siderne og i Nakken. Hans Overlæbe var prydet af en mægtig hvid Knebelsbart, lavet af Uld, Øjenbrynene var malet kulsorte, og naturligvis havde han glemt til hvilken Side det »gale« Øje sad. Yndefuldt smilede det ned til det særlig oplagte Publikum, som overøste ham med Velkomsthilsener.

»Manasse! Kong Saul! Velkommen Du Scenens Ypperstepræst! Kra' me! Du ligner Goliath før han drog i Kamp med David!« Holtug tilbød han meget galant sin »Væltepeter« hvis han havde Lyst til yderligere at komme »op at køre«, og en anden medlidende Sjæl, som saa' at han havde én Støvle og én Morgensko paa, General Morin lider nemlig af Podagra, spurgte ham,

om han ikke Lyst til at faa et Par rene Vandstøvler tillaans, hvis han havde sat venstre Bens Støvle paa Laanekontoret.

Taus rejste »Generalen« sig fra Chaiselonguen paa hvilken han laa magelig henslængt, slyngede et foragteligt: »Gadedrenge« ud mellem Mængden og begyndte paa sine Repliker.

Det var Signalet til en vidunderlig Koncert. Først begyndte en lille Mops at gå ivrigt, saa sang to forelskede Katte en Duet i alle mulige Tonearter, og tilsidst lod den gemytlige Slagter en hel Flok Lam rykke frem med fuld Musik.

Forvildet tittede den stakkels General om efter en Retræte, saadan en Salve havde han aldrig før staaet for, han var tilsidst saa ynkelig, at selv Holtug følte Medlidenhed med ham.

»Stille«! brølede han saa det gav Genlyd hele Salen, og Roligheden blev genoprettet en lille Tid. Ak! det var kun en stakket Frist.

Tjeneren kom ind med en Presenterbakke, hvorpaa der stod et Par Kopper, og bød Generalen dem.

»Nej Tak! Jeg skal ingen »Sukkerlade« ha'e, lød Svaret.

Og strax hed det nedefra: »Nej, nej Du Gamle, en Baier eller en Toddy med dobbelt Vægge passede vist bedre for Dig,« og Slagteren bad meget indstændig en Opvarter sørge for, at en større Bolle Rompunsch maatte blive sat tilside til »Generalen«, naar han var kommen tilbage fra »Slaget«. Saa paastod han at det var den fordømte »Puddergrad« som generede ham, og Jubelen antog større Dimensioner.

Tilsidst kom Knaldscenen i Stykket, hvor han skal rive Æreslegionens Kors af Sønnens Bryst og fortvivlet synke ned i Lænestolen.

Generalen var svært paa Kothurnen. Med hævet, om end noget anløbet Røst, brølede han: »Du, min Søn som jeg har elsket, Du er uværdig til at bære dette Hæderstegn, som kun pryder en ærekær Mands Bryst!« Resolut greb han efter Ordensbaandet, men fik fat i Frakkens Lappel.

»Rutsch!« sagde det, idet han flaaede denne til midt ned paa Brystet. »Aa min gode Frakke!« græd den ulykkelige Elsker

og styrtede fortvivlet ud af Døren, men Generalen smed sig hensynsløst i Lænestolen. Denne som ikke var af det allerstærkeste Materiale gik istykker, den kunde ikke bære en Vægt af 325 *W*, og pladask, der laa »Generalen« paa Gulvet.

Ævret var opgivet! Propper, Cigarstumper, Appelsinskaller og Plakater regnede om Ørene paa den tappre General, som blev liggende paa Valpladsen.

Ude fra Kulisserne hørte man: »Rejs Dem dog op Menneske! De ligger jo saa at man ikke engang kan lade Tæppet gaa!«

Generalen blev trofast liggende.

»Saa rejs Dem dog op!« lød det igen.

»Jeg kan ikke,« hviskede Generalen.

»Hvorfor?«

»Det er fordi . . .«

»Naa?«

»Fordi — mine — Bukser er revnede bagi.«

De sidste Ord sagde han med en Fortvivlelsens Energi, saa det genlød i hele Salen.

Nu var alt opgivet. Forskellige Tilskuere havde forsynet sig med Buketter af Gulerødder og Kaalblade, og disse regnede nu ned over den ulykkelige General. Tæppet gik endelig ned midt paa den gamle Veterans Ben, man saa' ham blive slæbt baglænds ind i det beskyttende Paulun, — men — Publikum gav sig ikke tilfreds.

Iført en skjulende Slobrok maatte han g — er ni — Gange frem og takke, før de glade Københavnere blev trætte af at se ham. —

Jeg talte med ham Dagen efter den glade Aften.

»Jeg tjente godt,« sagde han, »men jeg spiller aldrig Komedie mere, den var for livlig. Og sikken en Hovedpine jeg har, Holtug fik fat i mig efter Forestillingen, og saa maatte jeg drikke en hel Bolle Rompunsch alene med ham, han drak min Skaal 17 Gange, nej jeg spiller aldrig mere.« —

»Pokker tro ham! en skønne Dag er Hermann min Sæl paa Bræderne igen. Den der er bidt af en gal Skuespiller bliver aldrig kureret.«

XI.

En Provinselsker. En glad Kunstner.

Der var myldrende fuldt i Hotellets Gæstestue, og der var Stemning over alle de Mennesker, som var samlede der. Høj-røstet Tale, Latter og Klinken lød ud i den stille maaneklare Frostaften, og fik endel Fattigfolk, som stod udenfor de oplyste Vinduer og frøs, til at gøre adskillige lidet smigrende Bemærkninger om de glade Gæster.

»Du Sanne, hvad er der paafærde paa Gaar'en i Aften?« spurgte en ældre Kone en yngre, der stod indhyllet i et tyndt, pjaltet Schawl og rystede af Kulde.

»Véd Du ikke det?« lød Svaret, »det er jo Müllers Selskab, som er kommen til Byen, og nu gør Agenten og Værten derinde Gilde for to af Gøglerne, ham den tykke Wahl, og saa Elskeren Brandt, som alle Damerne er saa fjollede efter, at de æder hans Navn paa Smørrebrød som Paalæg. Ja er det nu ikke storartet, at saadan noget Landløberkram skal have det paa den Maade, og en anden kan ikke tjene Salt til et Æg, og ikke til en Taar Kaffe. Kom, lad os gaa, jeg gider ikke sé paa al den Uretfærdighed. Føj! Gøgler! Tyveknægte! Landløbere! — Landløbere!« Hun havde talt sig selv op, og tog i sin Ekstase en frossen Jordklump og slyngede den imod en Rude, saa denne splintredes. Saa blev hun bange for sin Gerning og løb sin Vej.

Ingen af det glade Selskab anede noget om den Harme de havde vakt. Midt paa Gulvet stod den smukke Elsker og strøg de sorte Lokker tilbage fra den høje Pande. Lidt hed i Hovedet var han af den nydte Vin, og maaske lidt mere veltalende end ellers.

»Bah!« sagde han, og klinkede med Agenten, »og hvad er det saa, hvad er saa de Karle i Hovedstaden? Indbildning! pur Indbildning! Nej, nej, lad dem komme ud paa min Arena, saa maser jeg dem. Aa mine Herrer, det er ikke for at rose mig selv, men De skulde se mig — ja det er sandt, det faar De jo — jeg er virkelig noget som Albert Ebbesen i Elverhøj, og saa er der det, at det er mine egne Kostumer, Silke og Fløjel, ægte altsammen — naa, og som Ørkenens Søn — jeg tror nok jeg tør sige, at saadan en Ingomar er aldrig bleven set før.«

»Nej, det har Du Ret i,« indskød Komikeren, »saadan en Ingomar er aldrig bleven set før.«

»Ja, ikke sandt?« sagde Brandt ganske naivt.

»Aa Tøsene er ogsaa aldeles væk i Dem,« paastod Agenten. »Gud véd hvormange hundrede Alen Silkebaand jeg sælger til Buketter i den Tid De er i Byen.«

»Ja, jeg tror nok, at jeg staar mig ganske godt med Damerne, naa jeg er jo ogsaa smuk, og saa er der det ved mine Øjne, at de fanger, dem kan ingen modstaa.

»De gør vel mange Erobringer?« spurgte den sødladne Hotelvært. »En slem Don Juan, hva' beha'er? Hm! Jo, jo, vi er med.«

»Aa ja, jeg nægter det ikke, man kan jo omtrent faa, hvem man peger paa. Et Blik, et Vink, og de ligger for éns Fødder; naa, er det et Under, naar man er køn, ung, begavet med et stort Talent, og saa altid flot klædt! Har De, mine Venner, nogensinde set en Skuespiller saa nobelt klædt som jeg? Jeg skifter altid syv Gange i et civilt fem Akts Stykke, jeg gad nok sé den Skuespiller, som kan gøre mig det efter. Der var en Kritiker forleden, som paastod, at jeg forenede den Michael Wieheske Glød med den Hultmannske Sirlighed, han havde vist

ikke saa ganske Uret. Jeg er Provinsernes Helt, men ha, ha man hedder jo heller ikke for ingenting: »Smukke Brandt«.

*

*

*

Det var Benefice. Huset var udsolgt til fordoblede Priser.

Stolt som en Konge stod »han« paa Scenen og skuede ud over sit Rige. Det var hans Undersaatter, alle disse unge Dejligheder, som sad dernede og slugte ham med Øjnene. Hvor havde de ikke tiljublet ham, hvor havde de ikke overøst ham med Blomster. En Deputation havde om Eftermiddagen pyntet hans Plads i Garderoben. Presenter var regnet ned over ham i Form af Guldur, Kraveknapper, Ringe, Trøstere og Skamler. Naar han kom hjem, vilde hans Stue være festlig oplyst, og glade Venner vilde samles til et Festmaaltid der blev givet til Ære for ham.

Og saa alle disse Fremkaldelser, al denne Virak, — aa hvor var han glad, og det steg ham til Hovedet. — »Jeg er en lykkelig Mand, hele Verden staar mig aaben, ja, det kan man med Sandhed kalde Lykke,« sagde han.

Men Komikeren rystede paa Hovedet og sagde:

»Lykken kan vende sig, det er vist.

Og saa kommer Ulykken dobbelt trist,«

det var improviseret Du, men det er sandt.«

»Aldrig for mig!« raabte Brandt, »jeg er et Lykkebarn, tro Du mig —, hvor skulde den Ulykke findes, som kunde ramme mig? Jeg trodser Skæbnen!«

Og saa gik han til Festmaaltid.

*

*

*

Der gik tre Maaneder. En skønne Dag træffer vi et grædende Pigebarn og den »lykkelige« sammen i en lille Provinsby. Det var Brandt og Agentens Datter.

»Jeg er jaget bort fra Hjemmet,« græd hun.

»Hm! hm!« svarede han.

»Ja, Du kan jo nok tænke hvorfor?«

»Jo — o —.«

»Du er min eneste Tilflugt! Hvor i Verden skulde jeg ellers drage hen? Du svor mig til, at hos Dig skulde jeg ene fange Lykken, og saa troede jeg paa Dig, — og saa — offrede jeg Dig — alt — alt —, og nu — nu — — Du er saa kold — saa frastødende, — saa —, men Du vil ikke forlade mig — vel? — Du, som er et Følelsesmenneske, — vil Du — vel?«

Han saa' kold og overlegen paa hende.

»Ja, paa Scenen har jeg Følelse, megen, endogsaa overvældende Følelse, men Du maa huske paa, at jeg er Skuespiller, jeg plukker de Blomster, som jeg finder paa min Vej. Udenfor Scenen er jeg kun Menneske, ikke andet end et Menneske, stor og genial, men med de menneskelige Fejl og de menneskelige Lidenskaber. Hør nu, lad os tale fornuftig om Tingene; vil Din Fader offre en lille Formue paa, at skaffe Dig Din tabte Ære, som jeg skal have røvet, tilbage, eh bien, saa er jeg tilbøjelig til at skaffe Dig den, mod at offre min dyre Frihed, men ellers — ellers bliver jeg den unge, smukke, uafhængige Brandt og intet andet. Drag nu bort Barn, drag til Dit Hjem; gaar Din Fader ind paa det Forslag jeg tilbyder ham, skal Du være velkommen ved min Arne, hvis ikke, — naa, jeg bliver ikke mindre lykkelig for det, det gør mig endda mere interessant i Damernes Øjne.«

Med en kongelig Gestus bød han hende Farvel, og hun — hun druknede sig ikke, eller skød sig, men hun var en Maaned efter gift med den »smukke Brandt«.

*

*

*

»Lykken! Lykken!« Hvad er Lykken! Aa, hvor har Livet skuffet mig! Jeg som engang var Kongen i mit Rige, hvor er nu min Storhed? Og Du, Du sidder der, som et Jammerens Billed, og er Skylden ikke Din, — Din alene? — Fra den Dag

jeg fik Dig at drages med, var det som om Grunden gled bort under mine Fødder. Her sidder vi nu paa et fattigt Kvistværelse

i København, og jeg Provinsens Yndling, Skønheden Brandt er et Vrag.»

Han støttede fortvivlet Hovedet i sine Hænder, og græd den krænkede Forfængeligheds Taarer. Saa fo'r han rasende op.

»Hvor er mine fordums Triumfer? Hvor er mine geniale Præstationer? Hvor er mit store Talent? Vejret hen for alle Vinde. Brandt er glemt — død — udslukt, som den Glød der brændte i mit Indre. Og hvis er Skylden? — Din — Din --- udelukkende Din? Jeg fik Dig prakket paa Halsen for lumpne 5000 Kroner, de strakte akkurat til Pariserrejsen, og saa fik jeg fire Børn med Dig til Gengæld. Hvorfor faar Du ogsaa alle de Børn? Og hvorfor gik Din Fader, den Skurk, fallit, og snød mig for alle de Penge? Hvor er mit Guldur, mine Ringe og mine pragtfulde Kostumer? Paa Laanekontoret. Ja, det véd jeg nok. Skaf mig blot min Hukommelse tilbage, gør det blot for mig, at jeg kan lære, — saa, — men ikke engang det kan Du. Du kunde kun berøve mig den Evne. Og nu gaar Du ovenikøbet Din Vej. Naa, Du skal til Kræmmeren med Sytøj, ja gaa Du kun, — jeg er helst fri for at se Dig.«

*

*

*

Saa rejste han sig op, famlede med rystende Haand i sin Vestelomme, tog et Pulver frem, som han rørte ud i et Glas Vand.

»Se saa,« sagde han med et Smil, som mere end Ord vidnede om hans grænseløse Forfængelighed, »nu sætter jeg mig i Stolen i en malerisk Stilling, drikker dette Glas ud, saa skal De dog engang endnu faa Lov til at omtale den smukke Brandt i Avisen.«

Han stirrede længe ned i Glasset, og førte det saa med rystende Haand til sine Læber. Saa sprang han op, ilede hen til Kakkelovnen og kastede det ind der. »Aa!« stønnede han fortvivlet »nu mærker jeg først, at det er ude med mig, ikke engang det har jeg Mod til!«

*

*

*

Paa Fattiggaarden i R . . . , lever nu en gammel Mand, som bærer langt soigneret Kunstnerhaar. Fint og overlegent gaar han omkring mellem de andre Lemmer, og behandler dem nedladent. Naar han har Udgangtilladelse gaar han altid hen i Teatrets Gaard og staar der en Timestid i dybe Tanker. Er Døren til Scenen aaben, gaar han derind, stryger med Haanden gennem de graa Lokker, sér ud over de tomme Rækker, sukker dybt, og gaar saa atter tilbage til sit — »Hjem«.

Han var et hjertensgodt Menneske, brav og trofast mod sine Venner, talentfuld, og voldsom glad ved Tilværelsen, han havde kun en Fejl, han fugtede Talentet vel meget.

Det kunde oftere hænde, at han, naar han skulde ind paa Scenen ikke var ganske sikker paa Fødderne, og lidt tyk i Mælet, men »Herregud!« sagde han, »det kan jo hænde den bedste, hvorfor da ikke mig, som egentlig, logisk talt, hører til de værste!

En skønne Dag mødte han en af sine Venner, en yngre »Digter«, som nylig havde begaaet nogle temmelig triste Rimerier. Kunstneren var noget anløben, men synes dog at han maatte have lidt mere Vin, og styrede derfor Kursen over mod sin gamle Kælderhals.

»Vil Du med gamle Ven?« raabte han til Poeten.

Denne saa' et Øjeblik paa ham, rystede paa Hovedet og svarede: »Fy August! Er Du nu ude igen? Du gaar til Grunde. Du drikker! Du drikker!«

»Eh bien!« lød Svaret, »ja vel, jeg drikker, det er en Fejl, det indrømmer jeg, men derved ødelægger jeg kun mig selv. Du derimod skriver daarlige Digte, derved ødelægger Du s'gu andre. Adjø!« —

Naar han lejede et Værelse fortalte han altid sin Værtinde, at han kun havde én Fejl, det var den, »at han brugte for mange Tændstikker.« Den gamle Kone blev naturligvis henrykt over en saadan Logerende, som kun havde én Fejl, men hun kom snart under Vejr med, at han havde adskillige andre Smaadyder, saasom at vælte Stolene henad Morgenstunden, at gaa i Seng med snavsede Støvler paa, brænde Hul i Bordtæppet med tændte Cigarer, og holde smaa, pikante Bachanaler, med Sang og Klang, til Dagen gryede, saa ikke et Menneske fik lukket et Øje i Huset hele den lange Nat.

Et Særkende hos ham var, at han d. 2. i Maaneden aldrig ejede to Skilling. Hans Gæld var som Følge af denne forunderlige Omstændighed ganske betydelig, og han blev ofte sagt op, fordi Værten ikke vilde have Trapperne slidt op af alle de Kreditorer, som daglig bestormede hans Fæstning. Saaledes skyldte han en bekendt Boghandler 15 Daler. Regelmæssig d. 1ste og 15te mødte Budet med Regningen, og ligesaa regelmæssig fik han det Svar, at den næste Gang skulde han nok faa Penge.

Saa var der engang nogle Venner hos ham d. 1ste; han havde netop givet sin sidste Specie ud til to Flasker fin Portvin, da Boghandlerregningen kom.

Budet var meget krænket.

»Denne Gang skulde han have Penge, det havde Principalen sagt.« —

Den glade Sjæl drak et stort Glas Portvin, rystede sørgmodig paa Hovedet, og sagde til Vennerne, idet han trak Budet ind i Stuen:

»Hvor det er sørgeligt! Nu har jeg set den Dreng voxet op. Første Gang han var her med den Regning, var han ikke større end som saa, højst tre Kvarter, og nu, da han er bleven halvtredie Alen, kan han opføre sig saaledes mod mig, hans gamle Ven.«

Jeg tror han saa' flere Drenge vokse op, medens de løb med Regningen.

Han var et meget ivrigt Medlem af Foreningen »Ingenting«, som havde Lokale i Lille Kongensgade. Foreningens Formaal var, for et maanedligt Kontingent af 7 Mrk, 4 Gange om Ugen at konsumere saa mange Boller Rompunsch som muligt. Ingen stak den glade Sjæl i at stikke Glassene ud tilbunds.

En Aften mødte han smilende, jovial og oprømt, som sædvanlig. Vennerne sad bænkedede om det runde Bord, Stemningen var oppe, Kakkelovnen gloende. Punschen farvede Kinderne røde, Dampen fra den varme Drik hedede yderlig Luften i Rummet op, der var kvælende varmt, desuagtet sad han stadig med Vinterfrakken paa.

»Men Herregud, August, hvorfor sidder Du med den lange Kavaj paa! Du sveder jo, saa man skulde tro at Du smeltede,« sagde hans Ven K.

Og han svedte. Draaberne løb som smaa Strømme ned ad hans Pande og Kinder, medens Øjnene græd gammel Rom, men han trodsede Varmen, han lagde ikke Vinterfrakken.

Saa vilde Kammeraterne til at trække Kappen af ham, men han stred mandig imod.

»Lad være!« brølede han, »lad være! I maa s'gu ikke, jeg har jo ingen Bukser paa.«

Og ganske rigtig. Han var kun iført Knæbenklæder og lange Støvler.

»For sér I Børn, det kneb med Mønterne,« lo han ganske gemytlig, »jeg havde s'gu hverken Revl eller Krat at offre paa Alteret, saa maatte de blaa Bockskinds springe. De staar herhenne i Holmensgade; imorgen faar jeg min Feu, saa løser vi dem igen. Blæse være med det, bare vi morer os.

*

*

*

En Aften havde han været paa en Billardstue i Ny Adelgade, og var, efter at have spillet et halvhundrede Partier og drukket et Hav af Toddyer, blevet noget omtaaget. Han greb

efter sin kære Stok, den havde han faaet af to Venner i Paris, og dinglede hjem.

Og Morgenen, temmelig tidlig, banker det paa hans Dør. Søvntrukken lukker han op, og sér til sin Forbauselse Opvarteren fra Kaféen med Stokken i Haanden.

»Hvor Fanden har De faaet den fra?« spurgte han, meget forundret, »den havde jeg jo med hjem i Aftes.«

»Nej, Herren maa undskylde,« svarede den unge Mand, »den havde Herren glemmt, men maaske jeg maatte udbede mig en kort Qeu, som Herren tog med istedet for.

*

*

*

En Formiddag, da han havde fri hele Dagen og Aftenen med, kom han hen til sin gamle Ven Vinhandler P Det var et dejligt Vejr, Solen skinnede, men knagende koldt var det, det frøs mindst 8 Grader.

»Hov, er Du hjemme Gamle? Vil Du med i Skoven?« var hans Forslag, da han kom ned i Kælderen.

»Hm, Hm! altfor koldt Du, lad os hellere blive her,« lød Svaret.

»Snak, vi tager i Skoven, lad nu være med det Skaberi.«

»Jeg giver en Flaske, naar vi maa faa Lov til at blive hjemme.«

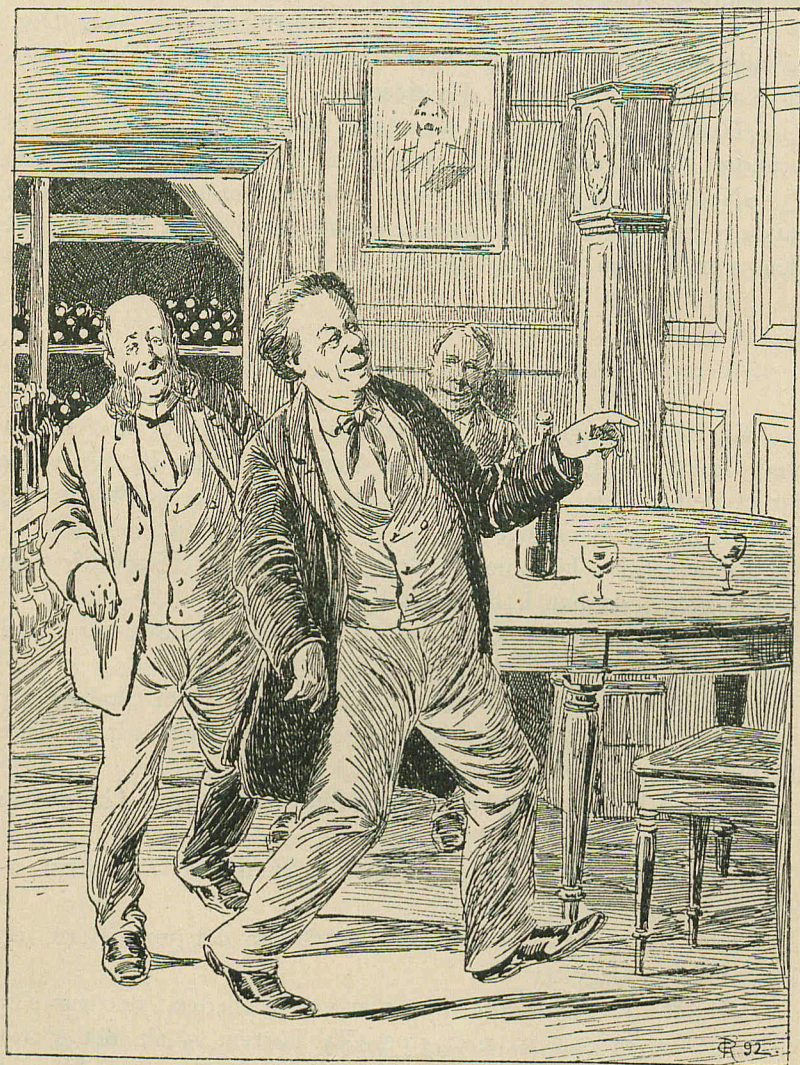
»Hm — lad gaa — men vi tager i Skoven alligevel — hernede.«

»Hernede?«

»Javel, nu drikker vi et Glas til Afsked her, — saadan, — Skaal! — og saa kører vi.«

Han begyndte at marschere rundt om det store Bord, og Vinhandleren bagefter.

»Holdt, Kusk, holdt! nu er vi ved Fælled, det var s'gu en lang Tur, vi maa have et stort Glas Portvin, — ah, det gjorde godt — naa saa gaar den igen. Men glem ikke at holde ved Vibenshus, — hvad for noget, er vi der allerede? — ja, saa maa

vi have en halv, gammel Sherry. — Forbandet god Vin — og en Cigar — aa — hvor den friske Strandluft gør godt — ikke sandt, gamle Ven?»

»Dejlig — dejlig Luft!»

Nej, nu har jeg aldrig kendt Mage, er vi allerede ved Constantia? — hvad Fanden, Kusk. De vil da ikke køre forbi? Nej, her maa vi have Kiks, Ost, Lysholmer og et Par Baiere — brillant — aa hvor det smager, — ikke sandt?»

»Fanden tage mig — udmærket! Det er den bedste Skovtur jeg har været med paa.»

»Hvad sagde jeg? Vi skulde i Skoven. Hold ved Niels Husar, kun et lille Glas. — Goddag Niels — blot lidt let — to store Gammelromere med Vand til — udmærket — og saa op paa Bakken.»

»Skal vi paa Bakken? — Næ, — det kan jeg ikke taale, for saa bliver jeg fuld.»

»Vist ikke nej, kun en Kognak hvert Sted, — det gaar sagtens.»

Men da Bakken var afsøgt, maatte Vinhandleren bæres ind og puttes i Seng, han faldt paa sine Gerninger.

»Hvad Fanden, er han død? Naa læg ham ind i Teltet, for at sove den ud. — Kusk! til Bellevue! — Brrr rum! — aa! sikken en Udsigt over til Sverrig og Hveen — mageløst — pænt op foran Døren — saa holder vi — spænd Hesten fra — $\frac{1}{2}$ Flaske Champagne — jeg skal blot hvile mig lidt — paa den Sofa dér, — saa — kører vi hjem i Eftermiddag — men de glemmer ikke — Kusk — at holde ved alle de Steder — hvor vi var — i Formiddags.

X.

Revuerne.

I tidligere Dage gik det ganske gemytlig til ude i det Thalias Tempel i Alleen, som kaldes Frederiksborg Morskabsteater. Lokalet var uhyggelig tilrøget og forfaldent, og den tarvelige Belysning tillod de mere ekstravagante Medlemmer af det glade Køben-

havn, til en vis Grad, uset at begaa Smaaekssesser, som ikke bliver taalt i det ny Teater, der har rejst sig paa Tomterne af den gamle Rønne. Undertiden udartede Morsomhederne dog vel meget. Værst var det i Begyndelsen af Maaneden naar Handelsbetjentene havde faaet Gage, eller de pur unge Studenter havde modtaget Sendingen fra Præste eller Herregaardene, saa var Stemningen imellemstunder særlig løftet, og det svenske Banko eller den varme Kognakstoddy bragte Humøret op paa Kogepunktet. Enkelte Gange var det Spektakel disse selvbestaltede Komikere gjorde, saa infernalsk, at Tæppet maatte gaa ned, og det mere rolige Publikum anmode de ungdommelige Spasmagere om at holde Maade med Lystigheden, da deres Løjer ikke interesserede det saameget, som det Skuespillerne sagde oppe

paa Scenen, men en saadan høflig Henvendelse blev næsten altid Aarsagen til, at Spektaklet blev endnu værre end før. De gode Mennesker var kommen for at gøre »Sjov«, og Gud skal vide, at de gennemførte deres Beslutning, og det uden at det gode Politi, som stod opmarscheret nede ved Indgangen fandt sig beføjet til at bringe Ro og Orden tilveje.

Men oppe paa Scenen var Stemningen saadanne Aftener alt andet end lystelig. Man saa' ikke andet end lynende Øjne, sammenbidte Tænder og knyttede Hænder, og medens Replikerne saavidt muligt faldt Slag i Slag, veksledes der smaa, private Aftaler, som spaaede Synderne en varm Modtagelse, hvis det kunde lykkes at komme til at tale et privat Ord med dem.

»Gadedrenge!«

»Ja vent bare.«

»Mon de bliver til vi er færdige?«

»Gid de vilde.«

»Hør nu brøler de igen.«

»De er saa fulde som Alliker.«

»Pas paa, Du skal sige noget!«

»Ja Mathilde, hvis Din Fader skulde modsætte sig vor Forbindelse, flygter vi.«

Og saa lød det nedefra: »Ja rejs bare paa Landet,« eller ogsaa: Rejs kun til Kreta! Rejs kun til Kreta! Rejs kun til Kreta! Rejs! Rejs! Rejs! Bøh! Hurra!

Og saa kunde det undertiden hænde, at de irriterede Skuespillere naar Tæppet var faldet, udbad sig en lille intim Samtale med Fredsforstyrterne, og de Argumenler de saa brugte for at faa Ynglingene til at indse, at de havde Uret, var da undertiden af en saa slaaende Natur, at det varede en rum Tid før disse Herrer forstyrrede Roligheden i Lokalet.

At nogle Lømler paa første Række kastede Sodavands og Ølpropper op paa Scenen, lo højt under alvorlige Repliker, vendte Ryggen til Skuespillerne, eller dampede saaledes paa Cigarerne, at Scenen efter nogle Øjeblikkes Forløb stod i en graalig Taage var, saa at sige, dagligdags Adspredelser.

Den første Del af Saisonen gik man i den jævne Trædemølle. Smaastykker kom op over Hals og Hoved, den uund-

gaelige Parodi løb af Stabelen, naa ja det var en Begivenhed, men dog kun af de mindre. Gjorde den Lykke var det rart,

saa var man fri for at indstudere noget mere af Betydning en Tid, trak den ikke, kom man blot til at slide lidt mere, og det gik noget mere ud over Direktørens Pengepung, det var det Hele, men Hovedinteressen, alt hvad man koncentrerede sin Tanke paa var Sommerrevuen. Denne ejendommelige Art af Komædie, denne Blanding af Viser, Brandere, gode og daarlige Vittigheder, Vrøvl og Bysladder, Smaahib til højre og venstre, Galimathias og Slagord fra Gaden og Caféen, denne dramatiske Lobescowes, paa dennes pikante Smag beroede det, om Sommeren skulde give Guld i Skæppen, eller om vi skulde spille for tomme Bænke. Behagede Tillavningen de gode Københavnerne, saa vidste vi, at vi fik Lov til at spille i Ro og Fred for et talrigt, forstaaende Publikum, og derfor lagde Enhver sig af alle Kræfter i Selen for at faa saa meget ud af Rollerne som muligt, og hjembringe saa megen Hæder, i Form af Applaus og Fremkaldelser, som det paa nogen Maade kunde lykkes os at erobre fra det, i Almindelighed saare taknemmelige Publikum. Thi vi var virkelig saa naive at tro, at selv den mere intelligente Del af de Besøgende, sad troende og saa paa de Hokusfokus der blev lavet oppe paa Scenen, og at det var af et oprigtigt Hjerter at de sad og gouterede de Brandere, som vi kastede ned til dem og som fik dem til at vride sig af Latter. Vi skulde blot have hørt hvad de sagde naar de gik ud af Døren, saa tror jeg nok at vor Stolt-hed var bleven en hel Del knækket, thi uforanderlig har Sam-talen omtrent hvert Aar lydt saaledes: »Gud forbarme sig vel, sikke noget Stads! Det var dog det gyseligste Vrøvl, som jeg nogensinde har set! Vanvid! Gøgl! Ikke Spor af Handling! Ja jeg synes nu det var ganske morsomt og de spillende ret kvikt. Morsomt!? aa ja, Vrøvl kan være saa galt, at det bliver morsomt, og jo mindre vi taler om Spil jo bedre, de har nu engang faaet Tag paa at stikke de Brandere ud, men spille Komædie kan de s'gu 'nte.«

Og saa gik de Mennesker, som havde revet allermest ned paa Stykket næste Aften ud og jublede over det, og rakkede det pligtskyldigst til naar de gik derfra. Ja saadan er Folk nu

engang. Men vi stod paa Scenen og var henrykte, og glædede os over al den Jubel og al den Applaus der faldt, og alle de kendte Ansigter dernede, og mindedes mindst af alt den berømte Skuespillerindes Ord, da hun første Gang efter at have taget sin Afsked, sad mellem det almindelige Publikum i Teatret: »Havde jeg anet hvorledes Folk taler om os naar vi spiller, skulde jeg, vel have vogtet mig for at sætte mine Fødder paa en Scene!«

Der fortælles saa meget om al den Chikane der er ved de store Teatre, aa Gud bevares, den findes saamænd ligesaa fuldt selv ved det mindste Gøglerselskab, som hærger Kroer og Kipper paa Landet, hvorfor skulde den saa ikke findes ved et Teater, som bærer Sommerens store Begivenhed frem?

Længe før Rollerne blev uddelt gik man og lirkede ved Direktøren for at faa at vide hvilken Figur man skulde lave, om C... som sædvanlig skulde spille den gennemgaaende Rolle og synge de bedste Viser, om man skulde forestille en bekendt Personlighed o. s. v., og naar Rollerne saa en Aften blev uddelt, var det med en vis Højtidelighed at man aabnede de beskrevne Ark, og rundtom i Garderoben' saa man saa et Øjeblik efter enten fortrædelige Ansigter, som forsøgte at fremtvinge et tilfreds Smil, eller glade Kunstnere, som selbevidst gyngede sig frem og tilbage paa Stolen, og forgæves søgte at skjule deres Henrykkelse under Ligegyldighedens Maske. Undertiden blev ogsaa en eller anden Rolle kylet hen i en Krog med Udbrudet: »Forbandet Stads, atter skal man traske i Trædemøllen!« men den krænkede Skuespiller betænkte sig dog efter et Øjebliks Forløb og samlede omhyggelig den forsmaaede Genstand op igjen.

Og naar Wulff saa næste Dag kom kørende i Droschen, røgende paa en duftende Havanaser, og introducerede sig med et venligt: »Hm — Goddag Børn — hm — naa, nu skal vi nok til det igjen«, blev han altid bestormet fra alle Sider og de Misfornøjede var naturligvis de mest Højrøstede.

Specielt var Damerne paatrængende, »Søde Wulff! Yndige Hr. Wulff! Blot et lille Vers til, helst om noget pikant! Hvor

kunde De dog nænne at give mig saadan en Nonnerolle, jeg skal jo være tilhyllet ligesom en Mumie.«

»Hm, Barn, — i sidste Afdeling skal De jo næsten ingen Ting have paa, De bliver nøgen som Venus, da hun steg op af Havets Skum, ja »Skum« kender De jo nok — hm, — tror De ikke nok, at det klæ'er Dem, slet ingen Klæ'er at have paa. Hvad lille Bolle, — hm!«

Saa tog han Glutten under Hagen, og saa' hende ind i Øjnene og saa var hun besejret, men stadig dukkede der ny op, med Anmodninger og Besværinger, og stadig maatte han anvende sit Smil og sin Elskværdighed for at stille de skønne tilfreds, han kunde nu engang ikke være mut eller ubehagelig mod et Pigebarn med et kønt Ansigt, men Gud skal vide at han kunde være grov mod de ungdommelige Umuligheder og mod de »ældre Fremtoninger paa Spindesiden« som han kaldte dem.

En Gang gik han og hersede med en saadan »Fremtoning«, som han ikke paa nogen Maade kunde faa til at parere Ordre. Hun vilde synge en Vise paa sin Manér, og Wulff vilde have den sunget saaledes, som han havde tænkt sig det, for »det er s'gu mig der har skrevet den«, sagde han. »Jeg kan ved Gud ikke Hr. Wulff!« sukkede Damen, »det strider mod mit Naturel.« »Ja saa,« svarede W. og lettede paa Hatten »jeg har s'gu aldrig vidst af at De havde noget.«

»Jeg ikke! Gud! det er alene paa Grund af mit Naturel, at jeg har gjort saadan en Lykke i«

»Ringkøbing og Holstebro og Herning og lignende Hovedsteder, jo Tak! Den har vi hørt mange Gange før.«

»Det er haardt naar man véd at man er Kunstnerinde, at man skal blive spottet paa den Maade. Jeg véd, at baade min Direktør og Publikum sætter megen Pris paa mit Talent.«

Wulff sagde først ikke noget, han maalte kun Damen lidt op og ned, saa vendte han sig rolig om til Direktøren, som stod og rettede ved sin Lorgnet og pillede ved sine Knapper, og hviskede saa med temmelig høj Røst: »Du, den »Dame« tror jeg nok burde hellere skure Gryder og vaske Trapper, end

prøve paa at spille Komædie, for det duer hun aabenbart ikke til.«

Men saa faldt Damen i Besvimelse.

Der blev opvartet med Krampegraad, og Nerverelidelse, og Hjernerystelse, og Vorherre maa vide hvad mere hun fejlede, og Strømme af Nafta blev hældt over hende, medens hun slugte store Kvantiteter af Kamferdraaber og styrkende Sodavand.

Men hun kom sig først rigtig igen, da Wulff, godmodig som han var, blev yderst forskrækket over al den Ulykke, som han havde afstedkommet, og medlidende klappede hende paa Kinden medens han sagde: Kære, lille Frue, hvor kan De — hm — dog tage Dem det saa nær? Har De aldrig sét at Bladene har sagt, at jeg var umulig, og ovre ved det kongelige, hvor jeg gik og drev en Tid, der sagde de, at jeg blev aldrig til noget, og nu kan jeg dog lidt. De er s'gu en brillant Skuespillerinde.«

Kunstnerinden saa barnlig uskyldig hen paa ham. »Mener De det nu ogsaa?« sagde hun med et koket Smil.

»Ved Gud! — hm, — jeg lyver aldrig. De er brillant, i Deres Fag« føjede han forsigtig til, »blot De nu vil synge den Vise, som jeg vil have det.«

»Ja det kan De tro jeg vil, naar De siger saadan, saa, hør De er ved Gud sød.«

»Hm — det var Satens!«

Men paa de næste Prøver gik det brillant. Wulff var udmærket tilfreds med hende.

*

*

*

Bum! Bum! Bum! Bum! Bum! Tschingdadarada! Stampen med Fødderne, Banken med Ølkrus, Nynnen o. s. v., det er det højstærede Publikum, som morer sig med at akkompagnere Mellemaktsmusiken. Thi før Revuen bliver spillet er Ævret opgivet. Premierepublikumet skal og maa gøre Grin med de Smaastykker, som gaar først paa Aftenen før den store Begiven-

hed kommer frem, og ve den ulykkelige Skuespiller eller Skuespillerinde som har sentimentale Replikker at sige, han eller hun bliver straks udset til at være Syndebukken. Og det er ikke alle som er saa store Ingenuer at de kan tage Tingen paa samme Maade som en lille Frue af tvivlsom Alder, der helst spillede de pur ungdommelige Elskerinder. Hun blev et Aar yngre for hver Bifaldssalve hun fik, tilsidst var hun ikke mere end to Aar, og hun kunde saamænd ikke sige en Replik eller syngende en Strofe, uden at det Højstærede applauderede hende som om de var gale, og raabte »Bravo« og »Glimrende!« op til hende. Og da hun saa for sidste Gang gik ud under kolossal Jubel, styrede hun henrykt op i Damegarderoben og sagde glædestraalende: »Aa sikken et Publikum! Og sikken en Lykke jeg har gjort! Saadan skulde der rigtignok være hver Aften!«

Men Smaastykkerne faar omsider Ende og Publikum bliver stille i Salen. Forventningerne er spændte. Saa nu begynder Ouverturen. R . . . bum! Tching da da ra da! Opmærksomt følger man med, og hver Gang en Stump af Døgnetts kendte Melodier lyder, brager Applausen, og Jubelen knalder om Ørene paa én. Men oppe i Kulisserne staar Wulff i den ene, helt henne ved Fortæppet, og Direktøren i den anden ovre paa den modsatte Side. Frakken har han kastet og Slipset flager løst om hans Hals, han retter paa Lorgnetten, og tørrer Sveden af Panden. Han er aabenbart meget nervøs. Ja for ham gælder det jo ogsaa Knald eller Fald.

Men ligesaa nervøs er den Skuespiller, som staar inde paa Scenen, og har det ansvarsfulde Hverv, at aabne Revuen og syngende den første Vise. Nedefra sluger hundreder af Øjne ham, og paa hver Side har han et febrilsk Menneske, som kan alle Replikkerne af Revuen udenad, og tager han en eneste Fejl, kan han godt risikere at faa et »Asen« eller »Bagbæst« sendt ind til sig paa Scenen. Tæppet gaar op — Aandeløs Taushed!

Saa synger først Koret en lille net Sang, som ingen forstaar et Ord af, og saa begynder han. Forceret munter i Begyndelsen, for store Bevægelser, men Branderne skal min Salighed

puttes lige ned i dem. Og hvilken Befrielse, naar den første Lattersalve klinger gennem Salen, efterfulgt af den anden, tredie og fjerde. Han skæver ud i Kulissen, Wulffs Øjne er dobbelt saa store som ellers, og Munden gaar paa ham, aldeles uvilkaarlig siger han Replikerne sammen med Skuespillerne, og Direktøren har faaet fat i sin Frakke. Gud ved om han ikke snart skulde faa saa megen Ro, at han kunde tage den paa. Den første Sang bliver afleveret, den er temmelig tarvelig, men den tager dog to Dacapoer, saa applauderer Wulff i Kulissen, og Direktøren trækker beroliget Jakken paa, sætter Pincenezen fast og sender saa Budet et lille Ærinde i Byen. Og da saa Forcekomikeren kommer ind og bliver jublende modtaget, og synger sine Viser tre, fire Gange om igen, og Primadonnaen fortæller Publikum om hvordan hun saa' ud, da »hun i Vuggen laa,« og om hvor »gamél« hun var, da han opsendte sine »brændte Bønner« til hende, og truede at æde hende med sin »Løve-tand«, saa sender de to Herrer i hver sin Kulisse hinanden et forstaaende Nik, og et Øjeblik efter forsvinder de op i Garderoben, hvor kort efter en Champagneprops Knalden forkynnder, at Faren er forbi, Revuen er frelst. Men nede paa Tilskuerpladsen brøler, banker og hyler Publikum, anført af et Par Vidundermennesker, som altid optræder frivillig som Klakører ved alle Revuepremierer. Viserne forlanges et Utal Gange gentagne, til de smaa Koristinder bliver kastet smaa fine Buketter med ømme Billetdouxer i, den tykke og den slanke Dame overgaar hinanden i dristige Betoninger, kvikke Indfald og skælmske Øjekast, og da Tæppet for Slutningstableauet, med den obligate bengalske Flamme, gaar op for sjette eller syvende Gang, udsteder det vanvittig henrykte Publikum et Brøl saa infernalsk, at Dyrene i Zoologisk Have forfærdede farer op af Søvn, og spørger hverandre hvor Ilden er.

Men oppe i Garderoben klæder Kunstnerne sig om, og disputerer om, hvem der har gjort mest Lykke, og nede i Alleen fortæller det Højstærede hverandre, at det dog egentlig var noget Jux de havde set; men i Teaterejerens Køkken sid-

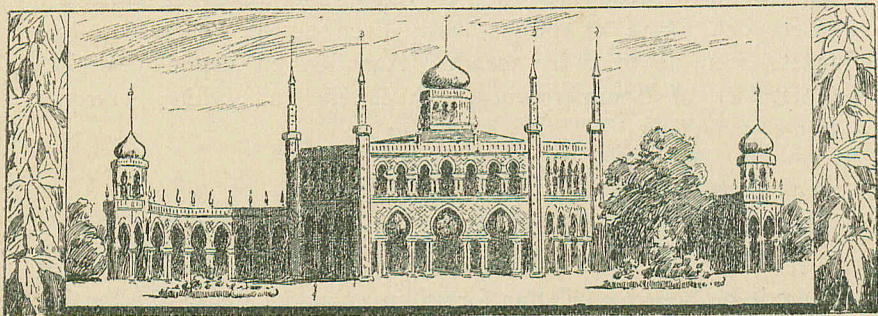
der tre glade Mennesker, det er Wulff, Direktøren og Restauratøren, den første er tilfreds med Æren og de Penge han har faaet, men de to andre seende i Aaanden en uendelig Række Opførelser af Sommerrevuer, og et Hav af gyldne Tikroner tjente paa disse.

*

*

*

Skulde jeg fortælle Morskabsteatrets Historie, saa maatte jeg allerede nu beskrive Dilettantforestillinger, under hvilke Værten har slukket Gassen paa Grund af manglende Leje, Taler til det bedrøvede Publikum, naar en yndet Skuespiller forlod dette Thalias Hjem, for at hellige sin Virksomhed til andre Scener, komisk Optræden i Salen af en tidligere populær Forfatter, naar han havde smagt lidt for meget paa Alleenbergtoddyerne o. s. v., o. s. v., men det vilde sikkert føre alt for vidt, jeg har kun villet fremdrage et Minde om den gamle Knejspe ude i Alleen, og det Liv og det Gemyt, som engang herskede der, og som hører til det København »der er forsvunden.«

XII.

Salig Alhambra. Andreas Hougaard.

Det Etablissement, som skulde være et Redskab for Georg Carstensens Hævn over den Tort, der var ham tilføjet af Tivolis Direktion, er forlængst gaaet al Kødets Gang. De stolte Drømme om at knuse den gamle Institution, som han selv havde skabt, blev kun til Vind, og kun nogle faa Aar lykkedes det at holde Skuden oven Vande, saa blev den til en Plimsoller, som trods alle Reparationer, trods alle de Lapper som blev slaæet paa det raadne Skrog, og trods de dygtige Skippere, som fra Tid til anden førte den, maatte minske Sejl mere og mere, for ikke straks at sejles isænk, og som dog til Slutning nødvendigvis maatte gaa tilbunds.

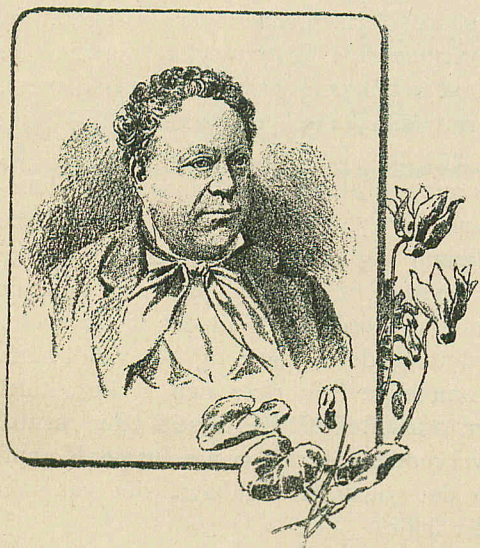
Og dog havde den stakkels Ruin, som i Vinteren 1869—70 for sidste Gang løftede sine Minaretter stolt imod Sky, mange glade Minder at se tilbage paa. Her morede Frederik Madsen for første Gang et større Københavnerpublikum ved sin mageløse

Udførelse af »Sekretæren« i »den ny Barselstue,« her henrykkede Christoffersen Damerne med sin smeltende Tenor i »Lazarilla«, her jublede man over den søde Fanny Kruse, som lige fra det kgl. Teater gik ud paa Alhambra og spillede »Sigrid« i »Til Sæters«, og her gav »Espinosa« med den vidunderlige Næse, og de mange smukke og chikke Pariserdanserinder. assisteret af danske Skuespillere, det mærkværdige Udstyrsstykke »le pied de mouton«, en Art Komedie, som dengang var ukendt herhjemme, og her havde Datidens grimteste, men ubestridelig dygtigste Danserinde Kathi Lanner, lagt hele København for sine Fødder, og Bertha Linda vakt ømme Følelser i tusinder af Mand-folks Bryst ved sin vidunderlige Skønhed og sit bedaarende Smil. Her foretog Hoffmann og Overgaard deres berømte Taarnassensioner, der fra jevnt gode Artister pludselig skaffede dem Navnet, som noget ekstra, gjorde dem til det vi nu kalder Specialiteter, hvad der fordoblede deres Gage, og her vandt Safft, hin stærke Bager, sin berømmelige Sejr over den tyske Athlet Ernst. Ak Lykken er saare omskiftelig! Et Aarstid efter maatte han finde sig i at blive overvunden af den tyske Bryder Kempf. Da lød der en Klage over det ganske København, det var som en Nationalsorg da Bageren faldt.

Og i Koncertsalen dirigerede Lincke og Kristrup og Vilhelmi Orkestrene og i Teatret ledede Komponisten I. P. Hansen alle Balletprøverne og Forestillingerne, indtil han en skønne Dag forsvandt fra Kongen af Danmarks Lande og Riger, for omtrent en Snes Aar efter, at ende sine Dage, som Generalmusikdirektør for den engelsk-indiske Arme.

Blandt Skuespillerne, som dengang, foruden de allerede nævnte, trak Publikum baade Vinter og Sommer ud i det mægtige Teater, var der dog især Tre som vakte ganske ualmindelig Opmærksomhed. De Tos Virksomhed ligger saa nær, de færdes daglig imellem os, og har i en lang Aarrække hørt til de mest afholdte Kunstnere i København, hvilke Teatre de saa har virket ved, det er F. A. Cetti og Sofus Neumann, deres Virksomhed behøver endnu ikke at beskrives, men der er en virkelig Skue-

spiller, som aldrig egentlig slog igjennem i Hovedstaden, og det nærmest fordi han blev holdt borte fra det Sted, hvor han sikkert hørte hjemme, og i hvis Repertoire han havde formaaet at gøre sig gældende, det er Andreas Hougaard. Han var som selv-

skreven til de Holberg-ske Arver, og hans Jeppe var en aldeles fortrinlig Præstation. Hans sjællandske, jyske, fynske og lollandske Dialekt var udmærket, den var ægte og sand, dertil var han elskværdig i sin Komik, og djærv og naturlig, men han hørte ikke til dem, som formaaede at trænge sig frem, og medens man paa vor Nationalscene hørte morskomt teaterjysk og kulisse-sjællandsk, virtuosmæssigt foredraget

af en stor Komiker, der kunde bilde Københavnerne ind, at det var akkurat som de rigtige Bønder talte, gik gamle Andreas, der var en virkelig Kunstner paa dette specifikke Omraade, og syltede Valle i Provinserne, eller leverede en fortrinlig Præstation, som Jeppe, ude paa Alhambra uden at en Hund gøede af det. For medens nu »Kunstnerne« paa den mindste Kneipe, hvor Gæsterne smauser i Brændevin og Øl og Skillingscigarer, bliver kritiserede, som om det var af gennemgribende Betydning for den aandelige Udvikling i Hovedstaden, at Frøken Skrigerup foredrager »Peter-sens Klage« paa en fuldendt Maade og med fortrinlig Stemme, eller at Komikeren Ølkjærs mesterlige Foredrag formaar at samle udsolgt Hus hver Aften i »Paradiset« paa Amager, var det dengang langt under Rescencenternes Værdighed, at skrive

fire Linier om en Præstation, som hvis den kom frem i Nutiden vilde vække almindelig Sympathi og Beundring, saa fuld af Lune, Vid og Sandhed var den. Han maatte nøjes med at Publikum Aften efter Aften fyldte det store Teater og jubledé over hans Fortolkning af Holbergs Mesterværk, hans »Rekrut«, »Frederik« i »Plader«, »Sørensen« i »Intrigerne«, og mange flere Præstationer, som hævede sig højt over det almindelige Jævnmaal. Og da han saa stod nær ved sine Ønskers Maal, at fremstille sin Opfattelse af »Jeppe« for et forstaaende Nutidspublikum, det som han havde higet efter hele sit Liv, da var han bleven syg og gammel, da svigtede Hukommelsen, Lunet og Evnen ham, og da kom Døden som en velkommen Gæst til ham. Men mange ældre Københavnerne, som havde Tanke og Sands for hvad de saa', vil med Glæde mindes Andreas Hougaard fra hans Glansperiode, og den faldt netop for en Del paa Alhambra.

Saa var der en Aften derude, der sent vil gaa nogen af dem af Glemme, som hin Aften var i Teatret og saa' »Capriciosa«. Det var en Søndag i Oktober 1863. Hougaard spillede »Kakadue«, Thorsen »Ole Kaninstok«, Fru Petrine Cortes, »Gertrud«, Sommer, »Peter« og Frk. Hulda Møller, »Mariane«. Huset var udsolgt og Begejstringen stor, især da Thorsen sang:

»Og hørte os Kong Fred'rik han raabte med os
Hurra for de tjærede Drengel!»

Alle vidste jo, at den folkekære Konge laa syg paa Glücksborg Slot, og det var som om Enhver troede og haabede, at de Ønsker om Lykke og Held for Kongen og Danmark, der blev sunget fra Scenen, maatte blive hørte, og skaffe ham Sundhed og Helbred tilbage. Ikke en Sjæl af de ca. 2000 Mennesker, som var forsamlet i Teatret anede, at han dengang allerede havde været død i flere Timer. Alhambra var ogsaa det eneste Sted hvor Forestillingen uhindret blev spillet til Ende om Aftenen Tæppet faldt og Mængden begav sig samtalende ud af Indgangene til Frederiksberg Allé og Gml. Kongevej. Søndags-

stemningen var oppe. Man hørte Latter og Spøg, engang imellem et kaadt Kvindehvin eller en halv undertrykt Forbandedse naar en eller anden blev skubbet ud i Sølet paa Vejen. Men paa engang, da man kom ned til Lyset, blev alt næsten stille og kun en sagte Mumlen lød fra den ene Gruppe til den anden: »Kongen er død! Kongen er død! Og mangen adstadig, fornuftig Borgermand sukkede og sagde: »Nu er Medgangen forbi, der kommer strænge Tider.« Det der fulgte paa, viste at han havde Ret. Der kom strænge Tider.

*

*

*

Det var i Efteraaret 69. Sommeren havde været jevnt tarvelig for Etablissementet, og Udsigterne for Vinteren var ikke synderlig lyse. Ingen vidste hvor længe det vilde vare inden Bygningerne blev jevnet med Jorden. Desuagtet vovede dog Direktør Daniel Hansen, som tidligere i adskillige Aar havde ledet Vesterbroes Teater, at leje Anstalten og prøve paa at redde hvad reddes kunde. Det blev desværre en Skuffelse. Uagtet alle de Dramar han oversatte fra tysk, og uagtet han førte en hel Stab af yndede Forstadsskuespillere i Ilden, lykkedes det dog ikke at trække Publikum til Huse, og som en slagen Mand maatte han efter en kort Tids Forløb fortrække og drage ud i Provinserne med Resterne af Personalet, medens nogle af Hovedkræfterne fik Engagement andre Steder i Hovedstaden. Det faldt da i Skuespiller og Marschandiser Bevers Lod at slutte de dramatiske Forestillinger paa Alhambras Teater.

»Den gaar inte paa Daniels Manér«, sagde han, »den er udspillet. Nej den maa sættes op paa en anden Maade.«

»Og hvorledes da?« spurgte den ledige første Elsker, som havde lovet at støtte Direktørens Bestræbelser efter endnu engang at »slaa Mønt« paa Alhambra.

»Det skal jeg sige Dem«, sagde Bever og tændte Cigarstumpen, som han altid anbragte i venstre Mundvige. »Vi sætter igen Entrèn ned til otte Skilling paa Balkonen, en Mark paa

Amfiteatret og fire og tyve Skilling i Parkettet, saa skal De sé, at den gaar brillant. Jo, jo min Fa'er, og naar saa den lille, gemytlige Bever triller ned ad Gaden, og rasler med de blanke Sølvskillinger i sin Lomme, saa tager Folk s'gu Hatten af, og de siger med Respekt: »Det er Fanden til Karl, han kan tjene Penge, om det saa var paa et Pakhustag.«

»Og De tror, at den gaar?«

»Den skal gaa, bedre end i Schjøtts og Teologens bedste Dage.«

Til Oplysning af den sidste Bemærkning, skal jeg bemærke at senere Inspektør Schjøtt ved Kasino, og en teologisk Kandidat, der nu sidder som velbestalter Præst et Sted paa Sjælland, havde ledet de dramatiske Forestillinger i Vinteren 68—69, og en Tid lang ved Hjælp af billige Priser og store Folkeskuespil af den gemytlige Art eller gamle Tragedier, tjent mange Penge.

»Men Skuespillere?« vovede Elskeren at indvende, — »de vokser ikke saadan paa Træerne, og der er jo ingen ledige. Hvor faar vi dem fra?«

»Bagatel min Fa'er!« sagde Bever, og slog sig for Brystet, »her staar første Komiker, det er nok til at trække Kassen fuld, og der er første Elsker, det er nok for Damerne; Madam Nielsen, som tidligere har spillet Feen og været Reservekolumbine i Pantomimen, kalder vi Jomfru eller Frøken Jensen, saa har vi Elskerinden til de unge Herrer, og saa er Personalet fiks og færdig.«

»Ja men hvordan skal vi besætte de store Stykker, som er nødvendige herude?«

»Aa gaa væk! De er da ikke dum, er Nyboder maaske ikke stor nok? Hvert andet Menneske derude har været Maskinmand, eller Korist eller flyttet en Stol paa Scenen, de kan s'gu spille Komedie allesammen, og saa eksisterer der her i Byen flere hundrede Dilettanter, som allesammen, heller end gerne, vil spille rigtig Komedie paa et rigtigt Teater, i deres Fritid om Søndagen, dem giver vi en Bagatel, saa møder de gerne til Prøver om Aftenen og spiller ogsaa med Fornøjelse lige til

Klokken tolv, bare de faar fede Roller. Men vi joller af med Skillingerne.«

Og den praktiske Bever havde Ret. Det Raisonnement, han kom med var ganske fornuftig. »Ser De«, sagde han, »naar de kommer til mig, og vil købe et Fløjelsmøblement, som jeg ikke har, saa lader jeg aldrig Kunderne gaa, nej jeg siger bare: »Det kan de godt faa, men sé, her er et som i Grunden er meget bedre og billigere, det er Ripsbetræk, durabelt og godt, og Gu' køber de det, naar jeg bare sluddrer for dem. Saadan er det i alle Fag, har jeg ikke første og anden Klasses Skuespillere, saa har jeg 4. og 5. Sort, og er de ogsaa sluppen op, saa serverer jeg Dilettanter, og bilder Folk ind at det er Kunstnere, det er s'gu de færreste der har Forstand paa det, det gaar brillant i dem.«

Første Forestilling var indstuderet, det var »Capriciosa«. Efter Omstændighederne kunde den da passere, Rollerne var lærte, en ekstra Skuespillerinde, som netop laa ledig, engageret til Mariane, og alt var saare godt. Da kom Lørdag Aften det Rædselsbudskab, at Overskou forbød Opførelsen af Stykket. Nu var gode Raad dyre. Men Bever var ikke for ingenting Handelsmand og havde rejst med Smaaselskaber i Provinsen. Dilettanterne blev kaldt sammen, der blev holdt Raad, den havde spillet i det, og den i det, og inden en Time var Repertoiret fastslaaet. Det bestod af »Frieriet paa Helgoland«, Sange og »Kineserdans« af en Holmens Mand, som tidligere havde danset den paa Pantomimeteatret og »Plader« samt Epilog af Direktøren. Det gik udmærket Søndag Aften, der var kun nogle smaa Ulemper, saasom at Elskerinden saa' betydelig ældre ud end sin Moder, som »ved Gud«, ikke vilde have Streger i Ansigtet, da hun vilde lade Folk sé, at hun var yngre og kønnere end saadan en gammel Grippenille«, og at Ferdinand Jansen blev spillet af en lille undersætsig Herre paa henimod de treds med Svendefrakke, Svendehat og Svendemanerer; men det tog Bever sig saare let, og da han havde sunget Epilogen og gik hjem igennem

Alléen, kunde han med Grund rasle med Pengene i Lommen og synge Sangens Omkvæd.

»Klingelingelingeling!«

Næste Søndag opførte vi Samsøes Sørgespil »Dyveke« for et medfølgende Publikum, som fra Balkonen energisk advarede Heltinden mod at spise af de giftige Kirsebær i Kurven, og høj-røstet paastod, at Munken var en stor »Tyveknægt«. En yngre Kunstner, som spillede den rødhaarede Skriver, Faaborg, fandt iøvrigt paa noget ret genialt. Han ejede ikke nogen rød Paryk, og Frisøren fandt sig ikke beføjet til at levere ham en saadan. Men rødhaaret skulde han være, og det blev han. Han købte resolut for otte Skilling Zinnober, gned Haaret ind i Fedt og salvede nu sine sorte Lokker med den røde Farve saa de skin-nede i lang Frastand. Stakkels Fyr! Da han om Aftenen skulde hvile paa de Laurbær, han havde høstet, og vilde vaske Haaret rent, havde Farven været altfor ægte. Jo mere han gned, jo rødere blev det, og først efter otte Dages Forløb fik Lok-kerne deres naturlige Farve tilbage. Men forinden den Tid havde hans Forlovede slaaet op med ham, hun skulde dog ikke have noget af at gaa med en zinnoberfarvet Kæreste under Armen paa Gaden.

Bever mærkede imidlertid straks, at Sørgespil ikke i Læng-den var aandelig Føde for det Publikum, og uagtet han yttrede den største Lyst til at spille Schillers »Røverne«, overvandt han dog med temmelig Lethed sin Tilbøjelighed for Klassikerne, og vendte sig mod den mere folkelige Genre, og Resten af Tiden spillede han kun dramatiske Lækkerbidskener som »En Haand-værkersvends Fataliteter«, »Et Bybuds Eventyr«, »Den udbrudte Slave« og lignende, og Følgen var, at Huset altid var fuldt og Begejstringen stor.

En Aften var Teatret ualmindelig tætpakket, særlig var Bal-konen overfyldt. Bever sang netop en af sine mest gemytlige Situationsviser, der behandlede alle Datidens mest brændende

Spørgsmaal, da en underlig hul Mumlen pludselig trængte fra Publikum op paa Scenen.

»Hvad er der i Vejen? Hvad gaar der af Publikum?« spurgte vi hverandre, men paa engang lød det fra Hundreder af Læber nedefra: »Brand! Der er Ild! Teatret brænder!« Hvor var det uhyggeligt! Vi kunde sagtens slippe ud, men hvordan skulde alle de mange Mennesker uskadte komme ud af en Bygning, som kun bestod af Træ, Læred og malet Papir. Rædselsslagne styrtede alle Tilskuerne mod Indgangene og trængte hverandre i de forholdsvis snævre Døre, Orkestermedlemmer flygtede forfærdede ud i Haven, anden Violin vedblev nok at gnide sin Stemme helt ud paa Gml. Kongevej, og vi ilede op i Garderoberne for at frelse vort Tøj. Hvorledes kunde den Ild være opstaaet? Fra Varmeapparatet kunde det ikke være; thi det blev aldrig benyttet, uagtet Plakaten fortalte, at Teatret blev opvarmet. Da lød pludselig en mægtig Stemme nede i Rummet: »Bare rolig! Ilden er slukket! Der er ingen Fare, Alhambra brænder ikke dengang!« Efter Sigende var det Brandinspektøren, som tilfældigvis havde været tilstede, og ved sin Energi og Ro ikke alene fik Ilden, som var opstaaet tæt ved Indgangen, rimeligvis ved en skødesløs henkastet Svovlstik, slukket, men tillige standsede Publikum i dets vilde, hensynsløse Flugt. Københavnerne er et underligt Folkefærd. Et Øjeblik efter sad de alle som én paa deres Pladser, og gjorde selv Grin med deres Skræk, og jubledø atter over Farcen, som vi, noget febrilsk, spillede tilende.

Tiden gik, og vi troede næsten, at Alhambra fik Lov til at blive staaende, da kom en Torsdag Eftermiddag Budskabet om, at den følgende Mandag skulde Nedrivningen af Hovedbygningen begynde. Saa var [det] altsaa forbi med vor kunstneriske Virksomhed. I en Fart blev Telegrammer slaaet op paa alle Gadehjørner, et Par »Digtere«, Sofus Neumann og jeg satte i travl Virksomhed med at skrive Prolog og Epilog og Repertoiret fastslaaet. Det bestod kun af nogle gamle, udspillede Smaastykker men Publikum, og det ikke vort sædvanlige, men Spidserne i

Hovedstaden, mødte alligevel fuldtalligt, for at tage Afsked med det Etablissement, til hvilket der havde været knyttet saa mange Forhaabninger, og som havde beredt saa mange Skuffelser. Nuværende Teaterdirektør Carl Henriksen sagde Prologen, som begyndte saaledes:

»Snart ruller Tæppet ned for sidste Gang
Alhambra synger nu sin Svanesang.«

og Bever sang Epilogen, som i vemodige Ord beskrev den faldende Kæmpes Liv. Stemningen paa begge Sider af Rampen var trykket. Det var, som om Alle følte, at det var et Stykke København, der blev skrinlagt.

Næste Morgen begyndte Tømmerfolkene Nedbrydningen. Da de naaede Balkonen, var alt Træværket pilraadent; de maatte gaa frem med største Forsigtighed, for at det Hele ikke skulde styrte ned paa engang, og de sagde, at det ligefrem var et Mirakel, at det ikke var dejset sammen en Aften, naar det var belæsset med flere Hundrede Tilskuere.

Kort efter blev hele Terrainet udlagt til Gade, og Grunden til Villaer, og kun Pantomimeteatret, som blev staaende endnu et Par Aars Tid, fordi Jorden, som det stod paa, var lejet, mindede om, at her havde et af de smukkeste Etablissementer, som nogensinde har sét Lyset i Staden København, ligget.

Men hos de ældre Københavnerne lever endnu Erindringen om Fru Bruun i sin Glansrolle som »Juliette« i »De Danske i Paris«, den straalende Opførelse af Offenbachs »Rolf Blaaskæg« med Albert Meyer og Frkn. Jeppesen i Hovedrollerne, og Araberne »Beni-Zug-Zug« i deres forbausende Saltomortaler over Sabler og Bajonetter, og frem af Mindet om Ungdommens Eventyr tager man de glade Aftener i »Hvide Hus« og »Münchner Hallen« hvor Julie Westermann dengang fejrede sine første Triumfer og fik Datidens Løver til at vandre helt ud i Alléen.

XIII.

Minder fra Sønderjylland.

»Kære Herre! Tag Dem endelig i Agt for ham. Han er Spion«, hviskede Skrædderen ind i Øret paa mig, da jeg havde sat mig hen til mit Spejl for at sminke mig til »Marsk Stig«, som vi netop skulde opføre paa Teatret i Haderslev.

»Er han en »Rane?« spurgte jeg, — og saa lidt tvivlende hen paa den lille, blege Frisør, som kartede Krep i en Krog af Garderoben.

»Rane?« sagde Ridderen af Saxen, og saa' medlidende paa Haarkunstneren, »nej han hedder Laursen, men han er en Schuft. Siger De et eneste Ord om vore Trængsler hernede, eller vover De blot at nynne »Dengang jeg drog afsted,« saa melder han det imorgen tidlig til Øvrigheden, og saa er De ogsaa imorgen vist ud. — Unge Mand!« føjede han til, og saa' mig kærligt ind i Øjet, »har De noget paa Hjerte, saa betro Dem til mig, tal til mig om vort kære, elskede, gamle Fødeland, mit Hjerte bløder altid for det.«

»Skrædder hjælp mig med min Kølert!« raabte Direktøren inde fra den anden Garderobe, og med et hemmelighedsfuldt Vink skyndte Manden sig derind.

Neppe havde han forladt mig, førend Frisøren stillede hos mig. »Vogt Dem!« sagde han langsomt og løftede sin højre Pegefinger, »Vogt Dem!«

»For hvem?» spurgte jeg troskyldig. —

»For Skurken, som nu forsvandt.« —

»Er han en Skurk?»

»Han! den største, som Tyskland ejer, næst efter Bismarck, og det vil sige meget.«

»Hvad gør han da?»

»Han er Spion!« hviskede Frisøren og saa' foragtelig hen til Døren, gennem hvilken Skrædderen var forsvunden. »Han melder sig hver Morgen til Overgensdarmen og rapporterer alt hvad der er bleven sagt her i Garderoben. — Hvert ubesindigt Ord bliver noteret, og naar Synderegisteret saa er fuldt, bliver enten De alene, eller hele Personalet kastet paa Døren.« —

»Er han virkelig saa slem?»

»Ein verdammter Esell!« hvislede Frisøren, »vogt Dem!»

»Hent mig en »Sejdel«,« bad jeg, og den ærlige Sjæl forsvandt. —

I samme Øjeblik, kom Rekvisitøren til mig med et nymalet Riddersværd og et Blikharnisk. — Han saa' sig lurende om.

»Nah!« sagde han, »de to Schlingler er hier wohl ikke?»

»Hvilke Slyngler?»

»Den Schneidermeister und Frisøren! —

»Hvorfor er de Slyngler?»

»De er — Spioner!»

»Spioner?!«

»Ja sage mals en Wort, und nächsten Tag er De schmidt in Hullet, und kommer davon til Itzehoe oder Magdeburg.«

»Gud fri mig vel!»

»Schrekkelige Kerls! Lumpen! — Nun har jai warnt Dem! Man sagt mir, at De har for Skade at tænke for højt, derfor wenn De har was zu sagen, so sig det til mai, jai er en Tydsker, aber jai er ehrlich. —«

Vi spillede »Marsk Stig«, og efter Forestillingen gik jeg ned til gamle Matthias Knudsen i Restaurationen for at drikke en »Grog« og faa at vide, hvad de tre »Kerls« indeholdt. —

»Kære Ven«, sagde gamle Mathias, »det kan jeg sige Dem med faa Ord, det er Kæltringer alle tilhobe, men den sidste er dog værst, for han er dansk født, nemlig i Bogense. — De er blot jaloux paa hverandre, de tre Slubberter. Deres Maal røber dem, dog ikke for Rekvisitørens Vedkommende, for han taler altid gebrokkent, for at vise, at han er en ærlig Tydsker.

Saadanne Renegater har det velsignede, germaniske Herredømme i Sønderjylland skabt.

*

*

*

»Kender De mig igen?« spurgte en høj, svær Mand vor Regissør, som jeg sad sammen med. — kender De Skallebæksmeden?«

»Æ Skallebæksmeij!« raabte H . . . henrykt og sprang op, »ham glemmer man aldrig.«

»Er det Skallebæksmeijen?« — den berømte Skallebæksmeij! —« sagde jeg.

»Naa berømt er jeg ellers ikke, svarede Manden rolig, »men sandt er det rigtignok, at de Danske her kalder mig for Skallebæksmeden. — Er han god?« hviskede han til min Ven H, saa det drønedes i Stuen. —

»Han er ægte!« svarede H. —

»Vel, saa sé ud til mig imorgen Eftermiddag og drik en Punsch og spis en Bid Mad. Vi er jo kun Bønder, men De faar tage til Takke.

»Mathias, tre Grogger, men vi synger ikke, for han der staar henne ved Døren har et godt Øje baade til Jer og mig! —

Det var Gensdarmen.

*

*

*

»Skallebæksmeden« boede en god Fjerdingvej udenfor Haderslev. — Da vi kom ud til ham stod han i sin Dør og bød os velkommen med ægte sønderjydsk Gæstfrihed.

Vi blev som lynslaaede, da vi kom indenfor. Midt for Døren i Stadsstuen straaede et stort, koloreret Billede af »Frederik den Syvende«, omkring Rammen var snoet en Krans af Evighedsblomster. — Paa Sidevæggen hang Kristian den Niendes og Dronning Louises Portræter, og rundt om dem Billeder af Rye, Schleppegrell, Helgesen, de Meza, Læssøe, — kort sagt alle Heltene fra Treaarskrigen. — I Sofaen laa tre mægtige Puder broderede med Perler, det var Dannebrogssflag. — Og over hvert af de smaa Billeder var anbragt smaa danske Faner. »Ja sér I Børn,« sagde »Skallebæksmeden«, kan jeg ikke faa den kære, danske Klud at sé veje frit over Haderslev og Skallebæk, saa vil jeg dog sé den i mit Hjem. —«

Tror De, at De faar Lov til at beholde den »Frihed«? spurgte jeg ham.

»Frihed«, svarede Manden og trak saa smørret paa Smilebaandet. — »Vi har kun den Frihed, som vi selv tager os. — Hvad her føres hos os, er en Guerrillafægtning, det er en Krig i det smaa, indædt, forbittret, blodig, men maaske derfor end mere saarende for Sjæl og Hjerter end Nogen tror. — Ved De hvad det vil sige, at blive trampet paa, saadan i al det Dyreste vi ejer af Minder? saa, naa ikke det, saa kan jeg fortælle Dem det, — det er saa »reele« at vide lidt hernede fra, — for det aner I slet ikke deroppe, I faar kun pyntede Skildringer. — Hør nu: Jeg har en Søster, der bor dernede i Brøager, hun er gift med en Bonde, og saa er der det ved det, at hun i mange Aar trofast har pyntet Krigergravene med Kranse. Der er mange af dem, og der er jo baade danske og tyske der hviler der i Flæng. Lidt Grønt og Blomster havde hun til dem alle, men til vores egne havde hun desuden lidt røde og hvide Baand. Det synes hun var meget uskyldigt, men Vorherre maa vide hvordan det var; lagde hun dem paa om Dagen, var Silkebaandene borte næste Morgen. — Endelig gik det op for dem, at det var Gens-

darmen, som fjernede dem, det stred mod den Loyalitet der skulde vises den tyske Kejser, at bruge danske Farver paa en »tysk« Kirkegaard. — Baandene blev naturligvis strax brændte. Men lur min Søster, hun havde hørt noget andet, og en skønne Dag stillede hun hos Landraaden og anklagede Gensdarmen for Tyveri. Han havde bragt Baandene med hjem til sin Kone, og hun havde brugt dem til Pynt for sig selv og sin Datter. — Hun stillede med syv Vidner, som alle kendte de stjaalne Varer, og Resultatet blev, at Gensdarmen blev afskediget, overbeviste Tyve kunde de dog ikke godt have til Retfærdighedens Haandhævere, selv om de havde kæmpet nok saa tappert ved Gravelotte. — Men forfulgte blev saa hun og hendes Mand, saa de til Slut maatte sælge deres Ejendom og udvandre. Saa havde jeg en Dreng; — en Tepunsch til, saa fortæller jeg om den Fandens Dreng. —«

»Værs' go' tag Piberne, stop dem og faa Fyr paa, saa skal jeg fortælle om den mærkværdige Dreng jeg havde,« fortsatte vor elskværdige Vært, og tog sig et dybt Drag af den vældige Mukkert Thepunsch, som stod foran ham paa Bordet. »Ja saadan en Dreng, det var den mest mærkunderlige Skabning, som jeg nogenside har havt i min Tjeneste. — Ork ja! Stakkel! — nu er han ovre i det fjerne Vesten, for han vilde ikke være preussisk Soldat, om det saa skulde gælde hans Liv. — Gud bevare mig vel, hvor var det ikke en Glæde for ham at drille de Abekatte, særlig naar Gensdarmene kom anstigende ude paa Landevejen. Saa hamrede han altid løs paa de gloende Jern, og skraalede af fuld Hals:

»Schleswig-Holstein, stammverwandt
Sei verdammt, Du Höllenbrand!«

Saa meget tysk havde Asenet da lært.

Hans Forældre boede i en Landsby oppe ad Skjærbæk til, og en skønne Dag havde Lømmelen jo faaet fat i lidt Skillinger, saadan ved lidt Overarbejde og lidt Fusk, og saa vilde han glæde dem ved at sende dem hjem til dem, for det var nemlig meget

fattige Folk. — Jeg kan nu ikke udtrykke mig saadan paa Tysk, som Herr Postmesteren kunde, men grinagtigt skal det have været, at høre paa den Samtale, som Knægten og den høje prøjsiske Embedsmand førte, da de kom sammen. —

»Kan jeg faa ti Mark sendt afsted?» sprugte Drengen.

»Wie?» svarede Postmesteren og gloede indædt arrig til den sølle Gut, som stod der med sit Brev i Haanden, men der var dog et lille, lunt Smil om Munden, som tydede paa, at han egentlig ikke var saa meget bange endda.«

»Er I døv?» raabte han saa det skingrede i Kontoret og Skriverne forfærdede foer op fra deres Stole. — »Jeg spurgte om jeg kunde faa ti Mark sendt afsted til mine Forældre i Skjærbæk eller der i Nærheden da?» —

»Wir sprechen nur deutsch«, sagde Postmesteren og saa' saa bøs ud, som om han vilde sluge Drengen med Hud og Haar.

Men Fyren var ganske rolig, han maalte den strenge Herre op og ned, og sagde saa ret sindigt: »Hvornaar glemte I Jeres Modersmaal Herr Postmester, for saavidt som jeg har hørt er I født i Sønderborg, og der har jeg ladet mig fortælle, at de endnu taler rigtig godt dansk.«

»Geh' zum Teufel!« raabte Postmesteren højroed i Ansigtet af Arrigskab, men Drengen svarede ganske rolig: »Det er ogsaa derfor, at jeg er kommen her!« —

»Verdammt Schlingel!« hvinede den høje Herre; — og Knægten vendte sig om til Skriverne og sagde: »Det er I Vidner paa, han har kaldt mig for en Slyngel, for saa meget Tysk kan jeg da begribe.«

Men Skriverne bøjede sig ned over Pultene og rystede paa Hovederne, de havde ikke forstaaet at Kvæk. —

»Hør nu, vedblev Knægten, Kristen hed han forresten, — Vil I have Brevet eller vil I ikke have det? — Tysk kan jeg ikke, og det er lovligt, og dansk forstaar I ikke, sé det er nu ulovligt, — for saa meget skulde I kunne, men hvis I ikke besørger det for mig, og det lidt villig, saa klager jeg, og saa faar jeg vel min Ret. — For det maa tjene Jer til Underretning, at jeg

aldrig har lært andet end mit »Modersmaal«. — Vil I eller vil ikke?» —

Saa tog de min Salighed Brevet alligevel og de expederede det brillant.

Han var en seig Knægt, men saadan er vi nu engang hernede. —

Nej det Værste han lavede det var dog det med Flaget. — Der skulde nemlig være stor Manøvre hernede, og der var baade Infanteri og Kavalleri og Masser af Kanoner, og de stod og truttete og trompetede hele Dagen igennem, og Drengen stod og ærgrede sig ved Amboldten, det saa' jeg godt, men saa var det henimod Aften, at hele Staben skulde komme her forbi. — Oppe paa Landevejen straaede det med guldbroderede Uniformer, for der kom Generalen med en hel Hale af høje Officerer jollende. Saa ligesom de kom udenfor Smedien her, fløj Herren hjælpe mig mit gamle Dannebrog tilvejs paa Flagstangen, uden for Huset. — Generalen stejlede og hans Hest stejlede og de forskellige Udgifter af Brandenburgere, Hannoveranere og Pommeranere stejlede, og da saa den Æsel begyndte at spille »Danmarks dejligst Vang og Vænge« paa en gammel forstemt Harmonika, kunde de ikke holde det ud længer, — Hestene fløj med Rytterne ind over Marken, nogle lange Tampe faldt af i Pløjejorden, men Andre trak Slirerne og vilde slaa Krabaten ihjel. — Og der stod den frække Fyr, og grinede saa smørret, og sagde bare: »Jeg gjorde det jo kun for min Fornøjelses Skyld!«. — Og da jeg saa kaldte ham ind, og bebrejdede ham den gruelige Forbrydelse, som han havde begaaet, saa svarede han bare: »Husbond maa ikke blive vred, men der var noget inden i mig der sagde, at saadan skulde jeg bære mig ad, og saa kunde jeg ikke lade være.« —

Næste Dag maatte vi begge To møde oppe hos Landfogeden, og han lovede jo Kresten baade Tugthus og Fængsel, og Pinebænk og Fanden og hans Pumpestok, men Drengen holdt fast ved, at han altid i sit Hjem havde lært at ansé Danne-

brog som Flaget, og aldrig havde lært at spille andet end danske Melodier paa sin Harmonika. —

Gud forlade Kristen, det Skarn, hvor var han dog dum den Dag, men da saa Landraaden sagde, at han kunde gaa, naar jeg blot vilde love at give ham en ordentlig Omgang, naar vi kom hjem, saa saa' han saa sønderknust og elendig ud, som om han ikke kunde tælle til Fem.

»Jeg skal nok straffe ham« sagde jeg, »vær De vis paa Herr Landraad, at han skal blive alvorlig bearbejdet, saa at han lærer at kende det Rette! —«

Saa fik vi Lov at gaa begge To. —

»Naa hvad gjorde De saa ved Kristen, da De kom hjem?« spurgte jeg.

»Fader gav ham en gammel »Preusser«, og en Komediebillet næste Aften til Teatret, hvor de akkurat spillede »Elverhøj«, — sagde Datteren og lo mildt hen til den Gamle, som sad og pillede sig i Kinds kæget. —

XIV.

Dilettanter.

Skøndt mangfoldige Mennesker i alle forskellige Livsstillinger endnu offerer endel af deres kostbare Tid paa at spille Dilettant-komedie, er det dog for intet at regne mod den Farsot der i Tredserne og Halvfjerserne før hen over Landet, specielt Hovedstaden. — Dengang spillede alle Komedie, det var en Gentagelse af Epidemien i Tyverne. — Særlig virksomme var Handelsbetjente, Kontorister, Barbérsvende og finere Syjomfruer, — men ogsaa Cigarmagerne og Malerne, assisteret af deres Koner og Kærester, offrede ivrigt paa Thalias Alter. —

Naar saadanne Mennesker havde slidt drøjt en hel Dag igennem, stillede de gladelig om Aftenen Kl. 9 for at prøve i »Et enfoldigt Pigebarn« eller »Kusine Lotte«, og Løjerne blev ofte drevne den halve Nat igennem.

Der blev spillet Komedie overalt, om det saa var i en Kælder under det gamle »Glacisholm«, — men Komedien var rigtignok ogsaa derefter. — Saavel Aktører som Publikum bestod af Byens værste Bærme, og da første Elskerinde fra Scenen tillod sig at regalere Tilskuerne med et Skybrud af de værste Skældsord, endte Forestillingen med et stort, ret gemytligt Slagsmaal. —

Det mest søgte Sted hvor hen skuespilgale Mennesker forlagde deres Residens, var »Frederiksberg Morskabs-teater«, som dengang ejedes af Restauratør Mohr. —

Saa saare Sommerskuespillerne i Oktober Maaned drog ud af de temmelig tarvelige Pauluner, tog Dilettanterne fat, og beundringsværdig var den Energi hvormed de trodsede Vinterens Kulde, for at komme til at spille paa en »rigtig« Scene.

Mohr var en fornuftig Mand, han vilde nok leje sit Lokale ud, men han vilde risikere saa lidt som muligt, og da der tilmed ingen Kakkelovne var i Salen, kunde der ikke blive varmt. — Og at lune op ved Gassen vilde blive vel dyrt. —

»Det kan jo være«, sagde han ofte, »at jeg ikke faar en Skilling ind i Leje hos de Fyre, skulde jeg da sætte mig i Udgift med Kakkelovne og Kul eller Gas ovenikøbet, — nej saa mænd gør jeg ikke nej.« —

Og saa gik de begejstrede Mennesker deroppe og frøs, mens Stormen tudede ind gennem de utætte Vægge, og truede med at slukke Lyset, det eneste, der stod paa Sufflørbordet. — De svøbte sig ind i deres luvslidte Overfrakker, og ledte i Lommen efter en Tolvskilling til en Toddy, for Værten leverede ikke en Smule ud paa Kredit, og midt hen i Ugen var det i Almindelighed lidt sløjt med Mønten; men kom saa Lørdag Aften, og Resten af Ugelønnen var taget med for at højtideligholde »Generalprøven«, saa kom der ofte Rækker af Boller Punsch paa Bordet, og da var den gode Ejer undertiden, naar det var særlig gode Gæster, ikke uvillig til at lade sin Gassol skinne over dem. —

Saa kom Forestillingsaftenen. —

Ak! — I de fleste Tilfælde blev det en Skuffelse. — Nede paa Gulvet sad hen imod en tredive Mennesker og frøs saa det knagede i dem. —

Misfornøjede gik »Kunstnerne« og saa' til hverandre. —

»Har Du solgt noget?« — lød det. —

»Fem! — og Du?«

»Aa en sex, syv Stykker; og Frøken Brasen?«

»Ti —, — foruden den, som jeg har givet min Forlovede, men som jeg da, ved Gud, ikke vil betale. —«

»Og Du — og Du og Du?«

Ja saa maatte de forskellige Medlemmer af »Thalias Haab« eller »Kunstens Hjem«, eller »Den selskabelig Dramatiske«, — op med alle de Penge de havde solgt for.

Sjælden beløb det sig til mer end 12 à 14 Daler. — De blev saa proppet i Teaterejeren, som modtog dem med en temmelig misfornøjet Mine, og sagde »Det kan være meget godt, men det er ikke mere end det Halve af, hvad jeg skal ha'e. — Lad os nu sé hvad der bliver solgt ved Indgangen, kommer dér ikke mindst 10 Daler til, bliver Gassen slukket og Lokalet ryddet.«

Skælvende og bævende gik de arme Mennesker rundt paa Scenen, sagde deres Repliker aldeles mekanisk, og kiggede efter hver Sjæl, der kom ind ad Døren. —

Men kom saa Værten op i Kulissen og nikkede, til Tegn paa, at nu var alt i Orden, kom Humøret atter op, og saa kilede de paa, som om de var gale; men ofte er der bleven bælmørkt midt under Forestillingen, Tilskuerne ere overladte at finde ud saa godt de kunne, og »Skuespillerne« til den dumpeste Fortvivlelse.

Slige smaa Genvordigheder var dog for intet at regne mod, naar et rivaliserende dramatisk Selskab fandt paa at aflægge Visit.

Saa antog Spektaklet i Salen undertiden grandiose Dimensioner.

Det er nemlig en Kendsgerning, at skøndt virkelige Skuespillere gensidig er misundelige paa hverandre, og undertiden chikanere hverandre efter bedste Evne, skér dette altid paa en decent Maade. — De kan fægte med Munden, med rasende Blikke og med haanlige Smil og Bevægelser, men tage sin Tilflugt til Haandgribeligheder overfor hverandre gør de dog aldrig.

Anderledes var det med Datidens almindelige Dilettanter.

Naar Brødrene fra »Kunstens Hjem« spillede derude, fandt Medlemmer af »Thalias Haab« ofte paa at traske den lange Vej derud, for at sé paa »det forfærdelige Gøgl« som »Umulighederne«

lavede, og saa begyndte Spektaklet. — Først stillede de sig incorporate op, hélt nede ved Orkesteret og regalerede de optrædende Aktører med haanlige Blikke, ironiske Bravoraab, og Trækken paa Skulderen.

Med denne Sport vedblev de, indtil »Elskeren« spurgte »Elskerinden«: »Hvad det var for nogle Gadedrenge, der stod dernede? — De trængte vist til at smides ud.«

Nu begyndte den alvorlige Del af Festen. — De ilde sète Gæster istemte en infernalsk Hylen, Piben og Stampen; Buketter af Gulerødder og Grønkaal, som de havde havt skjult under Frakkerne fløj op paa Scenen, ja det er endogsaa engang hændet, at Elskerinden i »Frieriet paa Helgoland« fik to Hvidkaalshoveder anbragte paa Næsen, et Uheld, der foranledigede, at hun maatte holde sig inde i flere Dage efter Festen.

Saa paatog nogle Venner af de Optrædende sig at vise Spektakelmagerne ud, noget der ikke altid gik for sig, uden energisk Protest, og først da kunde Komedien blive spillet til Ende. —

Men næste Søndag kunde det godt falde Brødrene fra »Kunstens Hjem« ind, at slaa et lille Slag ud i Alléen, og tage Revanche for Forhaanelsen.

Naturligvis var alle disse Forestillinger arrangerede i veldædigt Øjemed. — Snart var det en fattig Enke, snart en Konfirmand og snart en fattig Sypige der skulde have Overskudet udbetalt, — naar jeg skal være ærlig, tror jeg at der i to Tilfælde er kommen lidt ind over Udgifterne, den ene Gang 2 Daler og den anden femten Mark. —

Et Fortrin ejede disse Foreninger, det var at Medlemmerne kun spillede Komedie for at spille Komedie, medens nogle af de finere Foreninger her i Byen og en stor Del af dem i Provinsen nok kom sammen for at prøve lidt, men dog hovedsagelig for at spise, drikke og danse.

Som et betegnende Exempel kan jeg nævne en Dilettantforestilling, der for nogle Aar siden blev arrangeret af Byens Elite i en af vore større Provinsbyer.

Med Brask og Bram bekendtgjordes det at Branddirektøren med Frue, Adjunkten, Konsulen, Agenten med Frue og flere andre Spidser om en Maanedstid vilde arrangere en Forestilling til Indtægt for Byens Fattige.

Der blev taget fat med Alvor.

Tre Gange om Ugen blev der prøvet om Aftenen. Branddirektøren var streng. — Alt skulde gaa som efter en Snor, derfor varede det ogsaa en hel Maaned før Forestillingen kunde stilles paa Benene. —

Men Hotelværten gned sig i Hænderne.

Hver Aften, saadan henved Nitiden, fik Damerne Masser af Chokolade og Kager og Herrerne Bjerger af Smørrebrød og Øl. — Efter Prøven var der dækket Bord med Vin, og derefter Toddyer og Limonade, — og saa spillede Pianisten op til Dans. —

Det Hele gik paa Forestillingens Regning. —

Der blev spillet tre Aftener en suite, og Resultatet var glimrende. —

850 Kr. 75 Øre var Nettoudbyttet. —

Branddirektøren jublede. — Selv om Værtens Regning var løbet lidt op, blev der et klækkeligt Overskud til de Fattige.

Men saa kom den gæve Mand med følgende Regning:

Chokolade og Kager	Kr. 166 . 25 Øre.
Smørrebrød	- 120 . 15 -
Akvavit	- 15 . » -
Øl	- 36 . » -
12 Gange dækket Bord med varm Ret à 40 Kr.	- 480 . » -
Toddyer	- 45 . » -
Limonader	- 25 . 25 -

Kr. 887 . 65 Øre.

Betalt

Søren Olsen
Hotelejer.

Her var gode Raad dyre. Skandalen var for stor til at den kunde dækkes. — Men den blev dækket. — Der blev paa Opfordring givet to Forestillinger til med Bal, der gav et jevnt Overskud. — De 36 Kr. 90 Øres Underskud blev betalt, og Byens Fattige fik virkelig en Sum af 35 Kr. 10 Øre til Deling.

Saadan lavede man Dilettantkomedie i de Tider. —

At Forholdene har forandret sig betydelig siden den Tid er sikkert. — Nu vover man ikke mere at lave saadanne Kunster, hverken her eller i Provinsen, dertil er Pressen for aarvaagen. —

Her i Byen ejer vi nu ikke en eneste mér af de gamle Dilettanter, som af fuld Overbevisning kunde komme med den Bemærkning: »Pøj! Jeg spiller s'gu ligesaa god Komedie som Mantzius, jeg mangler bare Navnet.« — Vi har et Par Foreninger, som paa en vis Maade fører en hensygnende Tilværelse, selv om de en enkelt Gang strammer sig op til at spille »Ambrosius« og »Capriciosa«, men selve Epidemien er forbi, thi at Sprogforeningen, Officersforeningen o. f. l. et Par Gange om Aaret spiller Komedie, kan kun være til Gavn og Glæde for Medlemmerne, men den Race af Dilettanter som for 20 Aar knejste som Kunstnere paa Gader og Stræder, var kendt af det halve København og bildte sig ind at være fuldt saa geniale som de virkelige Skuespillere, dem kender vi ikke mere. — De er flyttet bort fra Byen ud i Provinsen.

Men der trives de endnu.

Der kan man godt høre, naar et første Klasses Personale spiller »Elverhøj« eller »Rejsen til Kina«, efter at de stedlige Dilettanter har spillet de Stykker: »Nej, Vorherre bevares! Det var da det bare Vand mod vores egne, for saadan som han spillede »Kongen«, og hun »Elisabeth Munck«, og han »Alidor«, — det var noget ganske andet. —

Det morsomste Udslag, denne stedlige Forfængelighed har faaet, skéte i den lille By R . . . her paa Sjælland. — Den halve Stad havde set »Et Dukkehjem« paa det kgl. Teater, og Dilettanterne blev da enige om at spille dette Drama. —

Huset var fuldt og Begejstringen stor. Men især berømmedes »Noras« Fremstillerinde Fru B, En Dame, der vejede 10 Lpd. og var henimod de 50 —, »Hun var gratiøs, sød og nydelig, og hvad der var det bedste«, mente Folk, »Hun dansede rigtignok Tarantellen anderledes brillant end Fru Hennings.« —

Lige overfor en saadan Paastand hører alting op. —

Nu trives Dilettantkomedien bedst ude paa Landet. — I enhver Forsamlingshus spilles »Fastelavnsgildet« og »Under Hammeren« til stor Glæde for de taknemmelige Landboere, — og de har maaske ogsaa Gavn og Opbyggelse af det. —

XV.

Smaateatre.

For cirka 20 Aar siden laa omtrent ved Siden af »Concert du Boulevard« et saakaldet Akvarium. — Udvendig saa' det overordentlig pompøst ud. En Schweitzer, iført en straalende Uniform og med et imponerende Skæg, spaserede hele den udslagne Dag frem og tilbage; der var opslaaet mægtige Annoncer om at Anstalten ejede Masser af sjeldne Exemplarer af de forskellige Fiskearter, endogsaa en veritabel Grønlandshval, der daglig expederede mange Tønder Sild, og ovenpaa var etableret et første Klasses Konditori, hvor den heri Bogen tidligere omtalte Skuespiller Vilhelm Schmidt havde slaaet sig ned som Vært.

Alt dette maatte da trække Folk.

Og det gjorde det ogsaa for en lille Tid.

Ganske vist, de sjeldne Fisk viste sig at være Torsk, Rødspætter, Rokker, samt en Masse Aal, foruden endel Hummer og Rejer, og Grønlandshvalen var et meget lille Exemplar, sikkert en Abnormitet, en Dværg naturligvis, men det var dog i alle Tilfælde en Hval, der kunde sende en lille Dampsøjle tilvejs, og engang imellem delikater sig med en Sild eller to. — Og morsomt var det ogsaa at sé de Fisk, hvis Brødre og Søstre man engang eller to om Ugen fik serveret stegt eller kogt paa sit Bord, svømme rundt i Vandet lyslevende, indtage deres Maaltider og foretage Kapsvømminger, saavidt den indskrænkede Plads tillod det.

Og saa derfra at gaa op til den joviale Vært, goutere hans Vittigheder, eller døde hans 'smaa Ondskabsfuldheder, — det var nok et Extrabesøg værd. —

Men efterhaanden svækkedes Interessen for Etablissementet.

Grønlandshvalen viste pludselig Tegn paa Tungsindighed, — der efterhaanden gik over til rasende Galskab. — Med al sin Kraft løb den Hovedet mod Glasvæggene, og forsøgte at bryde ud, hvad dog heldigvis ikke lykkedes den. — Der blev gjort alt for at helbrede den; Dyr lægen blev hentet, og beordrede Masser af Is ned i Bassinet, men trods dette grønlandske Helbredelsesmiddel, som vist var meget fornuftigt, tog den en skønne Dag Livet af sig, ved at lægge sig ned paa Bunden af Kassen, og var ikke at bevæge til at stige op til Overfladen for at faa frisk Luft. — Næste Morgen laa den paa Ryggen og var død. —

Ævret var opgivet. Rødspætterne og Pigvarerne vilde ikke æde, men begravede sig i Sandet og døde, kun Torskene og Aalene fôr muntert omkring; dog de første spiste hverandre gensidig, og de sidste forsvandt efterhaanden paa en mærkelig Maade, man paastod at Opsynet holdt smaa Gilder paa dem. — Tilsidst var der kun to graanede Torsk tilbage, hvoraf den ene ovenikøbet havde mistet det ene Øje. — Melankolsk svømmede de rundt i Bassinet og kedede sig. — De saa' saagodtsom aldrig et Menneske. —

Og melankolsk sad Vilhelm Schmidt oppe i Konditoriet. Hans Humør var borte, hans Pengekasse tom, det var imod hans Natur at sidde stille og vente til der kom en Gæst for at købe for otte Skilling. —

En skønne Dag kom Carl Wulff op til ham da han sad alene med en Flaske Champagne og et Fad Kager.

»Hm! — Hva! Pokker gaar der af Dig Wilhelm, sidder Du her og flotter Dig med »Skum« midt paa Formiddagen? — Og Kager — hm — og muttersalene, er der noget iverjen?«

»Blot det Carl, at imorgen lukker jeg, saa kan Ravnene ligesaa godt faa' det, som Kragerne. — Vil Du ha'e et Glas med?«

»Naturligvis. — Hør, kommer her slet ingen?»

»Ikke en Sjæl, — jeg omgaas kun med de Par aldrende Torsk dernede.«

Hm — saa er det s'gu ingen Under at Du er bleven til en »Sténbider.«

»Lad mig være fri, jeg er ikke oplagt til at høre paa Dine »Morsomheder. — Nej min Ven, om en Maanedstid er Konditoren bleven Skuespiller igen, og saa bevæger jeg mig atter som en Fisk i et Akvarium. —«

Og saaledes blev det. — Næste Dag lukkede baade Konditoriet og Akvariet. De optrædende Torsk blev spist samme Aften, og i længere Tid stod det Hele lukket og slukket.

Men nede i Kælderen blev der savet høvlet og muret, og Folk var umaadelig spændt paa i hvilken Skikkelse Fugl Phønix vilde staa op af sin Aske. —

*

*

*

Og saa kom der en Dag det Budskab, at der blev et Teater til i København. — Og dette Teater blev netop etableret i det forladte Akvarium.

Billedhugger *Carlson*, som senere blev Direktør for »Tivolis Variété«, havde til Folketeatret skrevet et lille Stykke kaldet: »Tretten«, det havde gjort stor Lykke, og paa Basis heraf fik han strax en Forstadsbevilling. Den var dengang betydelig lettere at faa end nu. — Der blev averteret om Skuespillere og Forfattere. — Dem var der saamænd nok af. — De meldte sig i Bunkevis. Der blev vejjet og vraget, og tilslut lykkedes det at skabe et nogenlunde præsentabelt Personale og et passende Repertoire.

Men Scenen, — Du store Gud! — aldrig har jeg set Mage til Scene. Den var saa stor som en Trediedel af en almindelig Stue, og saa var der saa meget Rum mellem Kulisserne, at

Kunstnerne omtrent paa Siden maatte skubbe sig ind paa Scenen. — Den var vel omtrent hævet et godt Kvarter over Gulvet. Følgelig havde Tilskuerne frit Vue over den, og de Optrædende risikerede oftere at faa en eller anden Opfordring saasom:

»Hov Du Gamle! Ta' og vend Din Flip, den er ble'en lidt grumset!« eller: »se a faa rettet Hælene op paa Dine Støvler Lauritz, det passer sig inte for Dig som Elsker, at de er skæve « —

Men slige Smaating generede ikke store Aander. — Man lod som om man overhørte sligt, og spillede roligt videre.

Hovedrepertoiret var Revuer. — Der blev spillet Efteraars-, Jule-, Nytaars-, Foraars-, og Sommerrevue, i det Aar Teatret bestod, og en Kendsgerning er det, at Smagen for denne Kunstart allerede dengang maa have været meget udviklet, thi efter Forholdene betalte de sig ganske godt.

H. O. Carlson.

En Specialitet var det hos disse mærkværdige Komediers Forfattere, at bringe alle Københavns Originaler paa Scenen, — og det var »the great attraction«. —

»Tyroler-Ferdinand«, som Sv. Sv. allerede tidligere havde bragt paa Scenen paa Morskabsteatret, maatte atter holde for

sammen med sin »lille Brunøjede«. Det var Vinterens største Succes. Teatrets Elsker Hr. E. — havde skabt en virkelig fornøjelig Figur ud af den tarvelige Rolle, og virkede saavel ved en udmærket Maske, som ved sit Lune og Elskværdighed. —

»Pudsepeter«, »Fløjtekarl«, »Den gamle Liremand«, og mange andre kendte Størrelser maatte op paa den lille Scene for at fremstilles for det forstaaende Publikum, og Slagter Holtung, der var en ivrig Tilbeder af Teatret, paastod i fulde Alvor, »at nu var han »li'e ve' at sla'e Ha'nden af Svendsen derinde paa »Vesterbroes«, selv om han mødte frem med »Ballettøse« og kortskørte »Skrigere«, for i »Elysium« der kunde man høre »Fløjtekarl« om »Aftningen«, naar man ha'de hørt ham i en Port om Da'en, og man kunde glæde sig over »Pudsepeter« igen, som man havde Sjou med saa tidt som Soldat. Og det var da no'et, der var no'et med no'et paa. — Særlig naar Anna ta'er fat, det er lige even en Pige skaaret til efter min Smags-hjerne.« —

Den bekendte Slagter ménte med »Anna« Fru A. Christensen, der senere har høstet saa store Triumfer paa Morskabs-teatret i Revuerne.

Dengang spillede hun de smægtende Elskerinder i Vaudevillerne og Farcerne, og ingen anede, at hun sad inde med det Fond af Humør og Lune, som hun senere har vist sig i Besiddelse af. — Men Stemningen og Elskværdigheden ejede hun allerede dengang, og i Ingenueroller indtog hun fuldstændig det »unge København«, som vilde more sig. —

Saa var der et Talent, som ubetinget var betydeligt, Hr. Adamsen, en Mand, som til Skade for Kunsten, for tidlig trak sig tilbage til Privatlivet, Frk. Anna Nielsen, den senere som Fru Seeger bekendte Chansonnettesangerinde og to ældre Provinsskuespillere Hr. og Fru Bardram.

Indehaveren af Driften var en Victualiehandler M. — en overordentlig elskværdig og skikkelig Mand, men han bedømte dramatiske og literære Frembringelser i pundevis; aldeles som han købte og solgte sine Pølser. Følgen deraf var, at naar der

engang imellem var sløjt Hus, forsøgte han at prutte baade med Forfattere og Skuespillere om at sætte »Prisen« ned. — Saa gik den ene bort, og saa den anden, og Resultatet, var at henad Sommeren, var der omtrent ikke andre end »Direktøren« og »Værten« tilbage. — Mismodige saa' de paa hinanden. —

»Den kunde ha'e gaaet, —« sagde den sidste. —

»Gu! kunde den saa!« svarede Direktøren.

»Men nu gaar den ikke.« —

»Nej, det gør den ikke.« —

»Skal vi saa lukke Butiken?«

»Lad os det!« —

Og saa lukkede de.

Nogen Tid efter blev Stedet solgt. — Det blev revet ned og en stor, flot Bygning rejst paa Grunden. — Og meget faa Københavnerne erindrer at vor Hovedstad engang har ejet et »Akvarium« og et Teater der hed »Elysium.« —

*

*

*

Ærede Læser, har De nogensinde været paa Amager? Har De nogensinde været i Rødekro? —

De har maaske rejst Tyskland, Italien og Frankrig igennem, men vovet Dem ud til den venlige Naboo, og sét Komédie i det bekendte gamle Traktørsted, tror jeg neppe De har.

Og dog havde De vist netop dér faaet et Indtryk af noget ejendommeligt, selv om Forholdene var noget primitive. —

For adskillige Aar siden laa Fru Sick med et helt Teaterpersonale her i Byen, og levede af at spille Komédie derude hver Søndag. —

I Begyndelsen forsøgte hun med Smaating som »Abekatten«, »Slægtningene« og l., men Publikums Smag gik slet ikke i den Retning. —

»Si' vos no'et mere højtravendes lille Madame,« sagde et Par solide Sundbyere da hun en af de første Aftener beklagede sig over, at Huset havde været saa tyndt, »no'et som vore Koner ka' græde over, og vi ta' os vores Téknegt til, saa skal De sé den gaar.« —

Og hun fulgte Vinket. —

Det blev en Serie af storstilede Folkekomedier.

»Herren sér Dine Veje«, »Capriciosa«, »Penge regere Verden«, »En fattig ung Piges Eventyr«, »En Kvinde af Folket« og m. m. — er opført derude paa den lille Scene, til de enkelte vildfarende Københavneres store Morskab, men til Opbyggelse for de brave Amagere, hvis Hustruer fældede stride Taarer over de Elskendes ulykkelige Skæbne, medens Mændene sad bagved i Salen, drak Masser af Toddyer, røg deres Piber, og truede de »Labaner« med Prygl som vovede at »gøre Grin«. —

En Aften derude i hin Tid var uforglemmelig. — Troende var Publikum og troende var Skuespillerne, og derfor blev der alligevel naat et Resultat, uagtet der ikke blev »spillet Komodie«. —

Men det Hele blev taget »au sérieux»,

*

*

*

Aner De at Dragør har et Teater, og at der i lang Tid har været spillet Komodie, udelukkende af københavnske Kræfter?

Sikkert ikke. — Og dog er det vist at kendte Kræfter som Zangenberg og Kreutzer har virket ved dette Teater. —

Om Eftermiddagen stillede i sin Tid »Personalet« under Direktion af Hr. Edvard Hansen ude paa Christianshavn, steg i en der-til lejet Omnibus, og jollede saa den lange Vej derud. —

Men, i Modsætning til de andre Amagere, smagte store Stykker dem slet ikke derude, nej »En Søndag paa Amager«, »Nej«, »Den Tredie og lignende var noget for de brave Lodser, og efter Forestillingen samledes altid Personalet med dem ved

Punschebollerne. — En Specie var i Almindelighed hver af Kunstnernes Honorar, men Fornøjelsen ved Turen var udelukkende det der trak, og først da Tiden og Ungdommen blev altfor skeptisk anlagt, holdt disse Forestillinger, der var til Glæde for alle Parter op. —

Men Ed. Hansen, den glade Komiker, sér med Stolthed tilbage paa, da han havde Christian Zangenberg i sit Engagement.

XVI.

Vesterbros Teater. Thalia.

Hvor nu den smukke, imponerende Bygning staar, laa i gamle Dage en graabrun gammel Bræddebygning der saa' ud, som om den hvert Øjeblik skulde styrte sammen.

Det var Vesterbros Teater. —

Kom man imidlertid indenfor, forbausedes man ved at se, hvor hyggeligt der egentlig var, og navnlig maatte man nødvendigvis lægge Mærke til hvor rent og propert det hele var holdt. — Selve Scenen var ikke saa lille endda, og forsynet med gode Dekorationer. Bygningen har siden den i 1833 aabnedes af Beckers tyske Skuespilselskab, afvexlende været benyttet som Teater og Cirkus. Her optraadte Tourniaires, Wulffs og Gautiers store Beriderselskaber, her høstede Ducros, Hinné og Mademoiselle Tourniaire Laurbær ved deres dristige og dog elegante Ridt, her imponerede den da saa bekendte Cirkusdirektør Guerra Københavnerne ved sine udmærket dresserede Heste og smukke Damer, og her optraadte saa til andre Tider Bornholdts tyske Operaselskab, som foruden »Johan fra Paris«, »De to Dage« og lignende større Syngestykker, gav Nestrøyske Farcer, som »Lumpacivagabundus«, »Stuen og første Sal, »Han gaar paa Kommers«, m. m. I »Den rejsende Student« høstede vor Landsmand den store, udmærket begavede Skuespiller Pallesen kolossalt Bifald, saa stormende endog, at det kgl.

Teaters Direktion saa' sig nødsaget til at engagere ham. Ved denne Kunstanstalt blev han dog ikke længe og Grunden var ganske simpelt Snerperi og smaalig Misundelse. Begyndelsen til hans Forfølgelse skete ganske simpelt ved en Prøve. Han skulde spille en ung, rask Sømand, som kom hjem fra en Rejse, og bliver jublende glad ved at gense sin Kæreste. Livlig og fyrig som han var, gik han aldeles op i sin Rolle stormede ind paa Scenen, omfavnede Damen, Jfr. Heger, snurrede hende rundt og gav hende et smældende Kys paa Kinden. Hun opløftede et forfærdeligt Skrig, klagede over, at hun var blevet fornærmet, vilde have den skrækkelige Synder frem for den høje Direktion, og endte med, dydsiret, at fortælle ham at slige Ekstravaganser tillod de sig maaske i Tyskland og paa de »Bühner«, hvorpaa han tidligere havde optraadt, men nu, maatte han erindre, var han paa det kongelige Teater, som kun taalte Dydsmønstre indenfor sine Mure, her maatte han holde sig indenfor Sømmelighedens Grændser. Pallesen svarede »at han vilde blæse Snærperi og Hykleri et Stykke«, og saa var Krigen erklæret imod ham. Den førtes saa ihærdigt og saa infamt, at han ved Saisonens Slutning tog sin Afsked og drog ud i Provinserne. »Saadan en Vesperede havde han aldrig før været i,« sagde han, »og han skulde nok tage sig i Agt for at komme der oftere«.

Paa Vesterbros Teater optraadte ogsaa engang et Skuespiller-selskab af lutter Dverge, Tyskere naturligvis, som ligeledes svælgede i Nestroyske Farcer. Publikum fandt dog, at det var temmelig uhyggeligt at se paa, og Præstationerne fandt ingen videre Tilslutning. Glemmes maa det ikke, at paa dette Teater vandt en af vore Koryfæer sine første Sporer nemlig vor uforlignelige Pjerrot, Niels Hendrik Volkersen, som en Hellebardist i et af de store tyske Dramaer, som Bornholdts opførte. Han skal have været saa uimodstaaelig morsom, at han den Aften blev »opdaget« som fremragende Mimiker.

I Begyndelsen af Tredserne var Teatret ikke videre søgt, kun en eller anden Provinsdirektør forvildede sig derhen, gav nogle faa Forestillinger, tjente lidt om Søndagen og satte til om

Hverdagen, indtil i 1866 Teatret kom til Ære og Værdighed, idet Direktør Daniel Hansen lejede det, og i meget kort Tid slog et stort Slag.

Hansen var vendt hjem fra Krigen i 64. Han havde forøvrigt tidligere deltaget i Treaarskrigen, og var bleven engageret til Alhambra. Her viste han sig straks som en overordentlig driftig, om end ikke videre fin Direktør, og Ejeren af det gamle Talias Tempel paa Broen, Arkitekt Petersen, sikrede sig ham øjeblikkelig. Fra Provinserne, hvor han i en længere Aarrække havde været en ganske habil Teaterleder, medbragte han et stort Repertoire, mest bestaaende af selvlavede Folkeskuespil, og disse blev da efterhaanden præsenterede for den mindre kræsne Del af Københavns Befolkning, som fandt, at det var god aandelig Føde, og fyldte Teatret baade Søn- og Hverdage. Han begyndte med »Robert og Bertram« og denne Forbryderfarce, hvori Tyve og Kæltringers Meriter blev hævet til Skyerne, slog saa glimrende an, at Successen var sikret med det samme. Dertil bidrog ogsaa et ualmindeligt godt Personale. Cetti og Sommer var Publikums Yndlinge. Den sidste var en ung, ualmindelig smuk Mand, med en køn sympatetisk lille Tenorstemme. Der var i ham aabenbart Stof til en god Vaudevilleelsker, men hans Talent blev aldeles forkvaklet i alle de skrækelige Forbryderdramaer, i hvilke han spillede første Violin. Saa var der Direktørens Frue, der som Md. Henriksen i sin Tid gjorde saa stor Lykke i Kasino, specielt som Gertrud Gaasepige i Talismanen. Nu var hun ganske vist lidt til Aars, men hun behagede dog endnu særdeles. En Datter af hende, Frøken Elise Henriksen, spillede de unge Uskyldigheder og fik straks et stort Publikum. Af bekendte Skuespillere og Skuespillerinder erhvervede han sig i Aarenes Løb: Koop, Schøjrrping, Züberlein, Wilh. Schmidt, Halvorsen, Fru Wilhelmi, Fru Wulff, Fru Sichlau, Fru Halvorsen m. fl.

Daniel Hansen forstod sin Tid og sit Publikum. Han vidste hvad de skulde have, og det fik de. Og en kolossal Arbejdskraft var han i Besiddelse af. Hver Søndag skulde der, under

almindelige Forhold, et nyt Stykke op, og det kom op. Hvordan Skuespillerne fik proppet de ofte kolossale Roller ind i deres Hjerne kiste er en Gaade, — men lærte blev de. Fra om Formiddagen Kl. 10 gik Personalet paa Prøve, som varede ved til langt ud paa Eftermiddagen, — saa var der Pause til Kl. halv syv om Aftenen. Til den Tid skulde Personalet være samlet, for at Forandring kunde foretages i Tilfælde af Sygemelding. Forestillingen varede i Almindelighed ved fra Klokken halv otte til 11, og naar den var forbi gik Direktøren hjem, satte sig til sit Skrivebord og oversatte saa den ganske Nat paa den Folkekomedie, som skulde trække Folk til Huse i den nærmeste Fremtid. Og et godt Blik for hvad der gjorde sig, havde han. Mange af de Stykker, som senere har gjort stor Lykke paa Folketeatret og Kasino, har han først bragt frem paa det lille Teater ved Siden af Tivoli. — »Børsbaronen«, »Søen ved Glenwarloch«, »En Kvinde af Folket«, »Greven af Monte Christo« og flere, har han givet tidligere, tildels under andre Titler, og han var den første, der bragte Offenbachs »Pariserliv« frem i en Udstyrelse og en Udførelse, som vil mindes længe af gamle Teatergængere. — En Præstation som Wilhelm Schmidts svenske Baron var absolut af meget høj Rang, og Fru Wilhelmi og Sommer stod ham værdig ved Siden. Mærkværdig nok blev »Storhertuginde af Gerolstein« ingen decideret Succes, uagtet Schmidt var fortrinlig som General Bum-Bum.

Hansen var en ganske dygtig Arrangør og Iscenesætter, men han var umaadelig hidsig, og denne Fejl forvoldede ham mange Kvaler. Naturligvis blev han ofte ganske forfærdelig drillet af sine Skuespillere og Medhjælpere, saa haardt endda, at det intet Under var, at han stundom fløj i Flindt. Det maa være drøjt at finde sig i, at en af de mest fremragende af Kunstnerne siger til sin Direktør, som staar i Kulissen og ser paa Komedien: »Føj! Tag det Ansigt bort, det irriterer mig;« eller faa den leveret oppe fra Scenen, naar man staar i Teatersalen og har umaadelig travlt med Iscenesættelsen af et stort Ridderdrama: »Forsvind dernede, — jeg kan ikke prøve, naar De gaar og skaber Dem,

som en Djævel — Hansen. — Forsvind, eller jeg forsvinder og spiller ikke i Aften —«. Saa er det haardt at maatte bide Harmen i sig, og lade Fem være lige, fordi Skuespilleren er forgudet af Publikum, og Huset tegner til at blive udsolgt.

Hvem han særlig havde Konflikter med var Maskinfolkene. Disse var, som paa alle Teatrene, Holmens Folk, — dygtige, men sikre og selvbevidste. De taalte ikke meget Vrøvl. En Dag paa en Generalprøve, havde Direktøren raset mere end almindeligt, bedet dem allesammnn rejse Pokker i Vold, og bandet Fanden knurre sig flere hundrede Gange. Nogle Smaa-udtryk af mindre smigrende Natur var ogsaa faldet af, og det skulde hævnes. — Om Aftenen mødte de alle, gik stille og rolig til deres Arbejde uden at sige et Ord. — Hansen kom halvpaaklædt op paa Scenen, han spurgte den første den bedste om et eller andet. Intet Svar. »For Fanden Mand, det er dem, jeg taler til, svar mig dog!« raabte han. Forgæves. Manden lod som om han var døvtum. Hansen løb rundt, »han er gal!« raabte han. I samme Øjeblik faldt en tung Hammer ned fra det Høje, strejfede hans Næse og havde nær læderet hans Fødder. »Fanden knurre mig, han slaar mig ihjel!« raabte han. »Er han gaaet fra Forstanden?« spurgte han en anden Mand, som stod paa en Stige og rettede paa en Soffit. Intet Svar, men denne gang kom en Knivtang ned foran ham, det tredie Sted var det en Pakke Søm og det fjerde Sted en stor Skrue. Saa opgav han Ævret, løb ned i Garderoben, kastede sig paa en Stol, og fægtede, fuld af Raseri, med Benene i Luften: »Det er Mytteri! De Tyveknægte vil myrde mig. O Gud! O Gud!« — Men en lille Tid tog han sig i Agt for at fornærme Maskinfolkene. — Ingen Mand formaaede i Længden at beherske sig mindre end han og en skønne Dag gik Naturen over Optugtelsen, saa fløj der atter nogle Ord som »Asener«, »Idioter« eller lignende ud af hans Mund, og disse Benævnelser vilde de Folk nu engang ikke lade sidde paa sig. Om Eftermiddagen sad han paa sit Kontor, saa banker det meget beskedent paa Døren og ind træder en af hans Maskinfolk. »Goddag Hr. Direktør« sagde

denne meget højt, »jeg vilde gerne tale et Ord med Direktøren.

»Vær saa god! — tal væk!«

Maskinmanden gik lige hen til Hansen, bankede ham fortrolig paa Skulderen og sagde halvsagte: »Jeg vil bare lade Dig vide, Du Djævl-Hansen, at hvis Du en eneste Gang skælder nogen af os ud, eller truer os, saa faar Du saa mange Prygl som der kan ligge paa Din syndige Krop. Nu véd Du, hvad Du har at rette Dig efter.« — Saa bukkede han høfligt for Direktøren, aabnede Døren og sagde saa med et underdanigt Smil: Farvel Hr. Direktør og mange Tak! — Ja saa stoler jeg paa det.« Et Øjeblik efter bankede det atter paa Direktørens Dør og samme Scene gentog sig med en anden Maskinmand, men da Nr. 3 havde været inde, foer Hansen, som hidtil havde siddet som forstenet af Forbauselse og Skræk, op som Raket, laasede Døren af og vovede sig ikke ud før Personalet var kommet i Garderoberne.

I fire Aar styrede han Teatret med megen Energi og en vis Dygtighed, og da han tog derfra var Arven ikke let at løfte for hans Efterfølger, skønt denne var en af Københavns dygtigste og mest populære Skuespillere, nemlig Direktør Ferd. Schmidt. I to Aar havde denne Teatret i Entreprise, men skøndt han prøvede at føre et godt Repertoire, saa som »Frou-frou«, »Skak for Kongen« etc., og havde dygtige Skuespillere, som Hyltoft, Orlamundt o. s. v. maatte han bryde op midt i den anden Saison.

Heller ikke Cortes lykkedes det at føre Skuden i Havn, og fra den Tid gik det ned ad Bakke. En Tid spillede Direktør Ferd. Schmidt med et lille Personale, og omtrent kun om Søndagen, men til Slut ledede Ejeren selv Forestillingerne, til hvilke de Medvirkende udelukkende var Dilettanter.

Endelig en skønne Dag blev Grunden, paa hvilket Teatret laa, solgt af Kommunen, og den gamle Teaterbygning faldt for Tømmermandens Økse. — Panoptikonbygningen og Nr. 3, rejste

sig paa den Jord, hvor tidligere Teatret og »Krystalpaladset« laa, og faa mindes nu det forsvundne Thalias Tempel, til hvilket der dog knytter sig endel Minder, og hvor der endda slet ikke blev spillet saa daarlig Komedie.

*

*

*

Oppe paa Hjørnet af Østergade og Kristenbernikovstræde ligger et Sted, som er kendt i hele København under Navn af Vildmanden, og i dette Steds Baghus var der paa 1ste Sal, for adskillige Aar siden, et Selskabslokale, som kaldtes Apollosalen. Det ejedes først af Meier, kendt fra Paraplyen i Tivoli, og senere af Struck, som havde Skodsborg Badehotel. Forretningen vilde imidlertid ikke rigtig gaa, og der blev derfor ansøgt om at faa Tilladelse til at give musikalsk Aftenunderholdning. Bevillingen blev givet til den populære Violinist Frd. Jørgensen, der senere har gjort sig bekendt som Komponist til »Med smaa Skridt« og en stor Del andre folkelige Danse. — En yndet Komiker blev engageret, det var den senere, temmelig sørgelig bekendte Smør-Schmidt, og den afholdte Kupletsangerinde Jfr. Petersen. Naar de To sang en af deres komiske Duetter rystede Salen af Latter og Bifald, men størst var dog Jubelen naar Musikdirektøren selv rejste sig fra sin Plads, og Variali satte sig tilrette i Stolen og begyndte paa en stemningsfuld Indledning, saa vidste man at der var noget stort i Gære. Med megen Værdighed besteg Jørgensen den lille Tribune, slog Manchetterne tilbage, og foredrog saa med Færdighed og megen Følelse »Carneval de Venise«, »Sæterjentens Søndag« eller »Russiske Variationer«. Tilskuerne var slagne. Tause af Beundring sad de paa deres Pladser, men næppe var den sidste Tone hendøet, førend de klappede saa overbeviste og ihærdigt, at ingen stor Virtuos kunde have høstet et mere sandt og virkeligt Bifald.

Schmidt var navnlig berømt for sine »Dunke« og sine Sylsviser, han var umaadelig populær, og Jfr. Petersen kviddrede

som en Nattergal og var saa vidunderlig kvik og sød, og »saa forbausende anstændig«, det sagde alle Stamgæsterne. Men Schmidt vilde »besser machen«. Han havde tjent sig nogle Penge, og dem satte han i en Forretning med Smør ude i Thors-

Frd. Jørgensen.

hal. Smørret smagte imidlertid ikke de kræsne Københavnerne, det gik mere og mere tilbage med Handelen, og en skønne Dag anmeldte Schmidt, at der var begaaet Indbrudstyveri hos ham. Afdøde Opdager Rung, hans gode Ven blev sendt derhen for at

undersøge Sagen. Han saa' paa Lejligheden, saa' paa Schmidt, og sagde saa ganske rolig: »Det maa have været en underlig Indbrudstyv!«

»Saa, hvorfor det?« spurgte Schmidt, og blev lidt urolig, »har Du nogen Mistanke om hvem det er?«

»Det kan være,« svarede Rung, »jeg vil haabe at den, som har gjort det, er ude af Byen til imorgen, ellers bliver han anholdt.«

Samme Aften dampede Schmidt afsted til Slesvig. Ingen her har set ham siden.

I Thalia gik det jevnt godt. Lokalet var udmærket besøgt hver Aften. Publikum bestod nærmest af Sømænd, Smaaborgere med deres Hustruer og Børn og Fabriksarbejdersker. Der blev drukket jevnt, spist lidt, og røget en umaadelig Mængde Tobak. Men paa engang blev der Omvæltning i Tingene. En Provinsboer, Hr. Peter Christensen fra Roskilde, købte Etablissementet, og Frd. Jørgensen afstod da sin Bevilling til ham, mod at beholde sin Dirigentpost. Sangerinderne blev afskedigede; fra Boldhusgade, hvor Direktør Rantzau havde opslaaet sit Paulun, erhvervedes Komikeren Alfred Jørgensen og fra Alhambra den lille Skuespiller Hansen. De to bar en Vinter Repertoiret, saa kom Herrerne Gunildus Lund og F. Hansen fra Vesterbros Teater, og nu begyndte Christensens Drøm at blive til Virkelighed. Det havde nemlig hele Tiden været hans kæreste Ønske, at kunne give rigtige Stykker paa sit Teater. Og Gud skal vide, der blev spillet Komedie, og det blev ikke ved Smaating. Peter Sick, den tidligere Skuespiller, offrede sig aldeles for Forfattervirksomheden, han har i Tidernes Løb leveret ikke mindre end 1000 forskellige dramatiske Arbejder til Anstalten, deriblandt et saa stort Værk, som »Jorden rundt i 79 Dage«, Rejsebillede i Masser af Afdelinger, med Referenter i Ballon, Indianeroverfald, Kineserdans, Optog o. s. v., o. s. v.; alt det blev presenteret paa en Scene, som var 6 à 7 Alen bred, 5 Alen dyb og vel omtrent 4 Alen høj, — det var et Kunststykke.

En meget yndet dramatisk Forfatter deroppe var Skuespiller Louis Møller, nuværende Redaktør af »Revuen«. Men han eksellerede mest i Tragedien. Dramaer som »Zigøjnerliv«, »Blod-daaben«, »Under Revolutionen eller Rædselstribunalet« fik mange Taarer til at flyde, og det var i fuldt Alvor at »Direktørens« Frue, en Aften da hun havde været i det kgl. Teater, og der blev spurgt hende, hvorledes hun havde syntes om det, svarede: »Jeg synes nu, at vore Stykker er bedre end de Numre, de gi'er paa det kgl. Teater«. Herr Direktør Peter Christensens største Glæde var den Dag, da han fik ministeriel Bevilling til at lade spille Komædie. Tidligere var der kun sét igennem Fingre med, at han lod opføre virkelige dramatiske Arbejder, men nu viste han sejsstraalende sine Artister Bevillingen, og betydede dem, at for Fremtiden var de ikke »Komikere«, de var »Skuespillere«. En Forespørgsel i al Beskedenhed, om de i Anledning af den forøgede Værdighed fik højere Gage, blev besvaret med hans Foragt.

Han gjorde imidlertid noget for at hæve Virksomheden. Han engagerede foruden sit tidligere Personale, blandt hvilket fandtes to flinke Skuespillere i Herrerne Lund og F. Hansen, den udmærkede Aktør Herr Koop, som i tidligere Tider havde gjort megen Lykke paa Folketeatret hos Kammerraad Lange, og paa Alhambra og Vesterbros Teater. Selv overtog han den ansvarsfulde Post som Sufflør, dog gik han ikke i Kassen mere end de første tre Gange, ethvert Stykke gik, efter den Tid maatte Skuespillerne klare sig selv. Paa Spindesiden erhvervede han sig en udmærket Kraft i den fra Provinserne og Sverig saa bekendte Skuespillerinde Fru Schæffer-Christensen. Gamle Stykker fra det kgl. Teater og Kasino som »Matrosen« og »Usynlige paa Sprogø« blev taget op paa Repertoiret, for at give de To Lejlighed til at vise sig i ordentlig Komædie, og Publikum syntes om det, det var som det mærkede, at dette dog var en Forandring til det Bedre.

Desværre skulde de ikke længe nyde godt af Koops fortrinlige og solide Komædie. En Formiddag stod han og legede med

en ladt Pistol oppe paa Scenen, i Kaadhed satte han den for Munden, trykkede til, og Skuddet gik af. Forladningen læderede Stubehovedet, og han døde nogle Dage efter, under ulidelige Smerter.

Ham lykkedes det ikke at faa erstattet, men ihærdig og virksom ledede Christensen, understøttet af sin Hustru, Virksomheden en Aarrække.

Efter hans Død kom det i fremmede Hænder, efterhaanden forfaldt det. Beboerne i Kristenbernikovstræde klagede over Støjen og Musiken, og omsider blev Bevillingen nægtet.

XVII.

Gamle Skuespillere.

I hele Verden findes maaske ikke Mennesker, der er saa uheldigt stillede som Skuespillere og Skuespillerinder, naar de bliver gamle og affældige. I deres Velmagtsdage bar Folk over med dem, uagtet de egentlig ikke satte synderlig Pris paa deres Virksomhed, men de morede sig dog over deres Løjer eller indtoges af deres Elskværdighed. Men kommer først Alderdommen og med den Fattigdommen, den nøgne, skære Fattigdom, skal de først til at lægge Beslag paa Publikums Godgørenhed, saa møder de kun lukkede Pengepunge, haanlige Blikke og saarende Ord, hvad der atter gør den gamle Kunstner hadsk, bitter og menneskefjendsk.

Et saadant Menneskes Liv henrinder, og det endda i de bedre Tilfælde, paa følgende Maade: Som ganske ungt Menneske kommer han eller hun til Teatret. Der er naturligvis foreløbig kun Tale om at rejse i Provindserne et Par Aar, saa kommer Tilbudene fra Hovedstaden af sig selv. Der mangler en Del Rutine, men Talentet og Betingelserne er der. Der gaar et, to, fire Aar, bestandig vandres i Trædemøllen, men man er ung, man er begejstret, — man har jo gjort Lykke selv i Jyllands store Østkystbyer, med Stolthed gemmes Recensionerne fra Hovedaviserne i Brevtasken, og naar man om Foraaret kommer

til København og træffer Kolleger, begynder Samtalen altid saaledes:

»Go'da'!«

»Go'da'!«

»Naa Du er ogsaa kommen hjem.«

»Ja vist saa.«

»Naa hvordan er det gaaet?«

»Storartet! Og for Jer?«

»Glimrende!«

»Vor Direktør har tjent sine sex Tusind iaar, mindst.«

»Min har tjent over ti Tusind. Hvad var det for et Repertoire Du spillede?«

»Første Klasse, min Fa'er; — lad os gaa ind i »Hytten«, saa skal Du sé mine Recensioner, de er storslaaede.«

»Jeg tror ikke jeg behøver at stikke op for nogen i den Henseende, men vi kan jo sammenligne.«

Og saa gaar de to Kunstbrødre ind i Caféen og tilbringer en Formiddag med at drikke Øl og gensidig glæde hinanden med alle de Triumfer, de har fejret ude; de er til stor Opbyggelse for Stamgæsterne, der strax sér, at det er »rejsende Gøglere«.

Mærkværdig nok synes de københavnske Direktører ikke at sætte synderlig Pris paa den Kritik, der fældes ude i Provinserne. Skaanselsløs nægter de næsten altid at læse de Lovord, som den unge Kunstner eller Kunstnerinde gemmer som en Skat.

»Jeg maa sé noget af Dem, De maa affægge en Prøve, eller helst spille en Rolle eller to gratis i denne Sæson,« siger de, »saa kan vi jo tale om det.«

Saa bliver der prøvet eller spillet, og Resultatet bliver næsten altid saaledes, at i de 9 Tilfælde af 10 bliver der intet af Engagementet, eller ogsaa er Gagetilbudet saa elendigt, at Maanedsgagen er umulig for den unge Kunstner at leve af, saadan henimod et halvhundrede Kroner om Maaneden kan i Reglen opnaas.

Der bliver prøvet et Par Gange stadig med det samme Resultat, og saa er Spillet gaaende.

Naturligvis maa Provinserne saa atter holde for. »Der er de dog meget mere kunstforstandige ude,« siger den unge Kunstner, »og saa faar man da noget for det.«

Aarene gaar. Man lærer at kende Publikum, og Publikum lærer at kende én. Der er jevnlig »Modtagelse« i hver By, hvor man optræder, man stiller ikke sine Fordringer saa højt, som at gøre Furore paa et Hovedstadsteater, man holder sig paa det jevne. Sagen er respektabel. Der er vel ikke noget tilovers, naar man skal leve om Sommeren, men Udkommet har man da, og »saa maa man jo være tilfreds i disse Tider«. Engang imellem hænder det, at Direktøren ikke kan opfylde sine Forpligtelser, saa staar man der ved Sæsonens Slutning med et Deficit istedetfor med Penge i Lommen. Det er jo ikke morsomt; saa maa man søge en anden, for hos ham at opdrive Forskud til at leve for Sommeren over, men den Besværlighed glemmes ogsaa.

Værre er det naar et Par af disse Kunstens vandrende Børn slaar sig sammen og stifter Familje. Saa er Ævret i mange Tilfælde aldeles opgivet. Rundtom i Byerne sætter de deres Afkom i Pleje hos de mest forskellige Mennesker, som i enkelte Tilfælde kun modtager en ringe Betaling, eller ogsaa maa Ægteparret indskrænke sig og spare paa alle Maader, noget der ikke ligger for deres Naturel, og som ødelægger deres Lune og Humør, alt til Skade for deres Præstationer.

Bestandig vandrer de rundt i Trædemøllen uden at lægge Mærke til, at Slidet har sat sit Stempel paa dem. Men Direktørerne bemærker det, og en skønne Dag resikerer Fruen at faa det Svar, som en meget omtalt jysk Teaterdirektør gav en bekendt Skuespillerinde, der søgte Réengagement for sig og sin Mand, den sidste var svært paa Retur: »Nej, kære Frue, jeg kan s'gu ikke, der er for meget Skank til det lille Stykke Kød!« Rasende vendte Fruen ham Ryggen og løb ned ad Trappen, hun var imidlertid neppe kommen ned paa Gaden, før Direktøren aabnede Vinduet og raabte: »Fru H..., maa jeg tale med Dem?« »S'gerne, Hr. Direktør,« sagde Fruen, og satte sit

sødeste Smil op, i Haab om, at han havde betænkt sig, men han sagde blot til hende ganske rolig: »Lad være at ærgre Dem bedste Fru H..., saa bliver de saa gammel, saa forbistret gammel!«

Saaledes som det gaar ét Ægtepar paa henved de 50 Aar blandt rejsende Skuespillere, gaar det næsten alle. Fra 1ste Rangspersonalerne synkes der ned til 2den, 3die og 4de Rangs, stadig med mindre og mindre Indtægter. Han og Hun bliver mere og mere sløve, mere og mere ligegyldige. Alt er nu baseret paa rén og bare Rutine, om Kærlighed til og Omhu for sin Kunst er der slet ikke mere Tale. Børnene er frahaanden, derfor kan der endnu vegeteres, men det ægteskabelige Samliv er der ikke stort ved. Hun driver paa Sofaen med en Bog i Haanden, og han spiller sex og treks paa Kneipen med hvem, der har Lyst.

Saa kommer den Tid, i Almindelighed først for hans Vedkommende, da Hukommelsen glipper. Han har ondt ved at lære ny Roller, han bliver distrahit, han springer ofte hele Blade over i Stykker, som han kan udenad; og hun bliver mere og mere rynket, og mere og mere irritabel, naar hun sér disse »unge Umuligheder« stjæle de Roller, hvori hun i saa lang Tid har gjort Lykke. Direktøren trækker paa Skuldrene, Kammeraterne haaner dem, og næste Sæson maa de tage tiltakke med Engagement ved et lille Delingsselskab, hvis Direktør mener at kunne gøre Forretninger med dem paa Grund af deres gamle Navne og i de Roller i de nu har gjort Lykke i, en Menneskealder.

Det gaar tilbage.

Næste Aar rejser de rimeligvis med en lille bitte Bande omkring i Landsbykroer og Kipper, og saa hænder det Forfærdelige, at en skønne Dag staar to gamle Mennesker højt oppe i Halvtredserne, omtrent uden Subsistensmidler, i Hovedstaden; thi hos alle de Direktører, hvem de har søgt, har de kun fundet Udflugter og nette Talemaader. De tilbyder sig for urimelig smaa Gager, saa smaa, at de næppe er til Brødet. Forgæves — ingen vil eje dem, »de er færdige«.

Saa begynder denne knugende Kamp for Tilværelsen. Maaske har en af dem i Ungdommen lært at danse hos en eller anden kongelig Balletdanser, der er endel Erindringer tilbage om den Tid, og det er en Udvej, der maa forsøges. En Dansebog bliver gennemsét, man tager nogle Timers Undervisning hos en Mester i Faget, og saa gaar det atter ud i Provinsen og paa Landet, for at lære Børn og unge Mennesker Terpsichores ædle Kunst.

Det gaar et Par Aar, saa stopper den Kilde atter op.

Unge, dygtige Mennesker fra det kgl. Teater rejser hver Sommer ud i vore Provinser for at give Undervisning, hvad nytter det saa, at de to Gamle kommer bagefter. Han er stivbenet og snapser lidt, Børnene siger, at han lugter af Kognak, og hun er gnaven, vrippen og fordringsfuld. Intet Under, at de ikke i Længden vinder fornøden Tilslutning.

Atter søger de tilbage til København for muligvis der at faa fat i noget. De tager fat i hvad der er, de gøgler paa Knejper, de læser op i velgørende Øjemed, de gør smaa kunstneriske Udflugter til Lyngby og Dragør, alle disse Bestræbelser frier dem akkurat fra at dø af Sult, men stadig gaar det nedad — nedad.

Hvor det ender?

Ja, til Besvarelse herpaa skal jeg kun meddele Dem et Par Smaaahistorier om to gamle Kunstnere, en Skuespiller og en Skuespillerinde, som for nogle Aar siden var temmelig bekendte i Hovedstaden.

Herren, »gamle Iversen«, som han kaldtes, var i hele sit Udseende en Type paa en Provinsskuespiller af den gamle Skole. I sin grønne Ungdom havde han gjort megen Lykke oppe i Norge, specielt som Elsker og i Karakterroller. Saa kom Phister derop ved Sommertid for at give Gæsteroller, han saa' den kønne unge Mand, syntes om ham, anbefalede ham til Direktionen for det kgl. Teater, og han kom ogsaa ned og debuterede. Alt gik godt i Begyndelsen, han havde Følelse, Varme og Erotik, han spillede en stor Rolle i »Edwards Sønner«, allerede var han

bleven lønnet med Applaus ved sin første Afgang, men ved den anden kommer han uheldigvis til at sætte sin Barret forkert paa, saa Strudsferene hang ham ned i Øjnene. Det saa' for latterligt ud. Publikum lo, som om de var betalt for det, og fra det Øjeblik var Ævret opgivet. Hele Aftenen kunde han ikke vise sig paa Scenen, undtagen han blev modtaget af en Lattersalve. Ja, Publikum var ubarmhertig dengang.

Naturligvis maatte han tilbage til Provinsen, men han kredsede stadig om det kgl. Teater, det havde faaet en særegen Tiltrækningskraft for ham. Han hadede det; og dog haabede han stadig, at det atter skulde aabne sine Porte for ham. Hvert Aar søgte han derover, og hvert Aar fik han Afslag. Han blev tilsidst en Original, han talte aldrig om andet end Teatret og dets Kunstnere, »der ved lumpne Chikanerier havde holdt ham nede fra sin Virkekreds i saa mange Aar«.

Til sidst levede han her i Byen af gode Menneskers Barmhertighed, og dels af en Smule Optræden paa Forstadsteatrene. Ofte kunde man Vinterdage sé ham i elegant Sommerdress, — Fløjelsjakke, lys Vest og lysegraa Benklæder, — det var da en Dragt han havde faaet forærende af vor store Sanger, hvis Fader og Moder han havde kendt i bedre Dage.

Mærkværdig nok kom han til Slut alligevel til det kgl. Teater, sørgeligt nok. — —

Vennerne blev færre og færre, han blev mere og mere bitter og umedgørlig, han var hadsk paa hele Verden. Teatrene havde han alle brandskattet i Overflødighed, da tilbød Direktionen ham en lille Plads som Opsynsmand ved Teatrets Nødtørftshuse; han modtog den, og passede den i nogle Aar, En Morgen fandt hans Værtinde ham død i Sengen. Faa fulgte ham til Graven, ingen sørgede over ham.

Den gamle Provinsskuespillers Lod.

Efter mange Omskiftelser i Verden var gamle Fru L...., endelig havnet som Opsynskone paa »Almindelig Hospital«. Hun fik imidlertid en Understøttelse af Skuespillerforeningen af 150 Kr. om Aaret, og for denne Sum tilbød nogle Slægtninge af hende

at tage sig af hende. Naturligvis tog hun til dem, da hun mente at kunne faa det godt dér, men dette gik ikke i Opfyldelse. Hun fik det elendigt, og hun søgte atter tilbage til Hospitalet, — hvor de atter optog hende som Lem, uagtet de hævede hele hendes Pension af Foreningen. I flere Maader gik denne Trafik, indtil hun endelig ved Breve fik gjort Venner og Bekendte opmærksom paa den og blev løst ud. Hun vegeterer nu ude paa Landet for den Sum, Foreningen giver hende.

Hun var ganske vist ikke noget stort Lys i Teaterverdenen, men hun var dog en Kunstnerinde, der havde sét gode Dage, og som havde havt et udsøgt Publikum. — Ak! de glemmer altfor hurtig.

Jeg kunde supplere disse Historier med mange, mange flere. Men hvorfor yderligere vække disse sørgelige Minder. Jeg har kun som en Advarsel for de Unge villet skildre den gamle, aflægs Skuespillers sørgelige Skæbne.

Efterskrift.

En Aften, ja det er nu adskillige Aar siden, sad Fred Madsen og jeg sammen paa en Bænk udenfor Koncertsalen i Tivoli. Det var i August Maaned, vi var netop begyndt paa Prøverne i Kasino, hvor vi begge var engageret for Sæsonen. Dagen havde været lidt varm, vi havde spist til Middag sammen, drukket Champagne sammen med Vilhelm Wiehe hos Haubroe, besøgt Schumachers Kælder, og sad nu halvt døsende og nød en Cigar og Lumbyes »Drømmebilleder«, som Balduin Dahls Orkester spillede indenfor.

Pludselig fo'r Madsen op. »Hør Du!« raabte han.

»Hvad er der dog ivejen?« spurgte jeg spændt.

»Det er dog i Grunden for galt!«

»Vist er det saa, — hvad mener Du forresten?«

»At alle de dejlige Skuespillerhistorier, som nu kun eksisterer Mand og Mand imellem, skal gaa til Grunde for Efterverdenen.«

»Hm, — er de egentlig morsomme for andre end os Folk af Faget?«

»Mange af dem er betegnende for hele Standen, og enkelte af dem giver mere Indblik i et Menneskes Karakter, end en hel Levnetsbeskrivelse kan gøre.«

»Folk vil som sædvanlig sige, naar der er Tale om Skuespillere, at Historierne er overdrevne; de aner ikke, at i alle

Tilfælde hele den gamle Race ikke tænkte, følte eller handlede som andre Mennesker.

»Hm, Du! — Lad dem saa kun sige det, jeg tror de vil more sig over dem alligevel. Men hvor finder vi et Menneske, som kan bringe dem i Pennen, for ordentlig maa det gøres, hvis der skal bringes noget ud af det. Hvad siger Du forresten til min sidste Historie med Isidor Levi? Har jeg aldrig fortalt Dig den? Saa skal Du minsandten høre den, og det bedste ved den er, at der ikke er et Ord sat til eller trukket fra, jeg fortæller Tingen som den er.«

Og med et Lune og et Humør, som om han havde et helt Auditorium for sig, fortalte han mig sine Meriter med Diskontøren, dem jeg, saa godt jeg har formaaet, har søgt at gengive foran i Bogen. Jeg er vis paa, at han var ligesaa glad over min hjertelige Latter, som over et udsolgt Teaters Bifald, — for — »det kommer kun an paa, at man forstaar mig, min Kammerat!« sagde han altid.

»For hver Dag der gaar,« fortsatte han, da han var færdig med at fortælle, »sker der noget morsomt; i Garderoben, paa Teatret, paa Værtshus og paa Rejse, altid er der en eller anden Ting, som fortjener at lægges Mærke til, men hvor mange er der vel, som har den rette Opfattelsesevne? Og hvem tænker vel nogensinde paa at skrive »Vesterbros Teaters«, »Alhambras« eller »Thalias« Historie, uagtet det er Steder, hvor Tusinder af Mennesker har lét, grædt og levet? Det er dog en Del af Hovedstadens Liv, som ikke bør helt forsvinde af Erindringen, fordi Bygningerne bliver jevnet med Jorden. Der er Stof for en Forfatter, men hvor finder man ham, jeg gider ikke lede ham op for at proppe ham med alle de Anekdoter og Historier, som jeg har herinde, — naa lad os ikke tænke paa det mere, men gaa op til Nimb.«

Men salig Frederiks Ord gik mig ikke af Minde. Aar ud og Aar ind har jeg tænkt over dem, indtil jeg endelig ifjor tog Mod til mig og forsøgte at forene alle disse uendelig mange Smaating saa godt, jeg formaaede. At det ikke er kunstnerisk

gjort, skal jeg være den første til at indrømme, men ét er sikkert, ikke én af Historierne er »lavet«, det er sandt og oplevet altsammen, om saa Begivenhederne imellemstunder lyder lidt utrolige.

Og har De ikke moret Dem over Smaatingene, da er det sandelig ikke Frederik Madsens Skyld, De kan tro, hvis han havde fortalt dem og krydret dem med sit Lune og sit elskværdige Smil, havde De jublet over dem, men saa er Skylden ene

Forfatterens.

INDHOLD.

En Generalprøve	I
En Primadonna	11
Victor Kirchheiner	20
Carl Wulff	28
Vilhelm Schmidt	35
Frederik Madsen	44
»Gamle Green«	54
Sufflører	64
Direktøren fortæller	69
Den gamle »Tut«	77
En Provinselsker. En glad Kunstner	84
Revuerne	96
Salig Alhambra. Andreas Hougaard	106
Minder fra Sønderjylland	116
Dilettanter	124
Smaateatre	131
Vesterbros Teater. Thalia	139
Gamle Skuespillere	150
Efterskrift	157

